

การบริหารคุณภาพกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและ
การศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร

โดย
นายศุภนันทิพัฒน์ อ่อนศรี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2562

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

การบริหารคุณภาพกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา แผนก ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต
ภาควิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2562
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

QUALITY MANAGEMENT AND INTERNAL QUALITY ASSURANCE PERFORMANCE
OF BANGKOK DISTRICT NON-FORMAL AND INFORMAL EDUCATION CENTRE

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Master of Education (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

Department of Educational Administration

Graduate School, Silpakorn University

Academic Year 2019

Copyright of Graduate School, Silpakorn University

58252390 : การบริหารการศึกษา แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทบัณฑิต

คำสำคัญ : การบริหารคุณภาพ, การดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน

นาย ศุภนทีพัฒน์ อ่อนศรี: การบริหารคุณภาพกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : ผู้ช่วย ศาสตราจารย์ ดร. สงวน อินทร์รักษ์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การบริหารคุณภาพของศูนย์การศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร 2) การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารคุณภาพกับการดำเนินงาน ประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่าง คือศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต จำนวน 44 แห่ง ผู้ให้ข้อมูล แต่ละ 3 คน คือ ผู้อำนวยการ หรือผู้รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการ เจ้าหน้าที่งานประกันคุณภาพภายใน และครูผู้สอน รวมผู้ให้ ข้อมูลทั้งสิ้น 132 คน เครื่องมือที่ใช้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารคุณภาพ ตามแนวคิดของเดมมิ่ง และการ ดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ตามกรอบมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สถิติที่ใช้ คือ ความถี่ ร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารคุณภาพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต กรุงเทพมหานครในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ การประเมินผลตามแผน การวางแผน การปฏิบัติตามแผน และการพัฒนาปรับปรุงแผน
2. การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เขตกรุงเทพมหานครในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามค่ามัชฌิมเลขคณิต จากมากไปน้อย ได้ ดังนี้ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการ คุณภาพการจัดการศึกษา/การให้บริการ และคุณภาพของผู้เรียน/ผู้รับบริการ
3. การบริหารคุณภาพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต กรุงเทพมหานคร กับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เขตกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

58252390 : Major (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

Keyword : QUALITY MANAGEMENT, INTERNAL QUALITY ASSURANCE PERFORMANCE

MR. SUNANTHIPHAT ONSRI : QUALITY MANAGEMENT AND INTERNAL QUALITY ASSURANCE PERFORMANCE OF BANGKOK DISTRICT NON-FORMAL AND INFORMAL EDUCATION CENTRE THESIS ADVISOR : ASSISTANT PROFESSOR SANGAUN INRAK, Ph.D.

The purposes of this research were to identify 1) Quality Management of Bangkok District Non-Formal and Informal Education Centre 2) Internal Quality Assurance Performance of Bangkok District Non-Formal and Informal Education Centre and 3) The Relationship between Quality Management and Internal Quality Assurance Performance of Bangkok District Non-Formal and Informal Education Centre. Samples were 44 District Non-Formal and Informal Education Centre. Three informants in each Centre were a Director, an Internal Quality Assurance Officer, and a Teacher of sub - District Non-Formal and Informal Education Centre. Included a Total of 132 Informants. The research tool used in this study was a questionnaire about the Quality Management. according to the concept of Deming And Internal Quality Assurance Performance According to the Non-formal and Informal Education Standards. The data were analyzed by using Frequency, Percentage, Arithmetic Mean, Standard Deviation, and Pearson Product Moment Correlation Coefficient.

The results showed that

1. Quality Management of Bangkok District Non-Formal and Informal Education Centre as a whole and each aspect was at a high level. ranking with arithmetic mean from high to low were ; Check, Plan, Do, and Action.
2. Internal Quality Assurance Performance of Bangkok District Non-Formal and Informal Education Centre as a whole and each aspect was at a high level. ranking with arithmetic mean from high to low were ; Management Efficiency, Quality of Education Management/ Service, and The Quality of Learners/Service receiver.
3. The Relationship between Quality Management and Internal Quality Assurance Performance of Bangkok District Non-Formal and Informal Education Centre was found at .01 level of statistical significance.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่อง “การบริหารคุณภาพกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร” สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เพราะได้รับความอนุเคราะห์อย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สงวน อินทร์รัักษ์ อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ หลัก รองศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รัักษ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายสุดา เตียเจริญ อาจารย์ ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นุชนรา รัตนศิริระประภา ประธานกรรมการตรวจสอบ วิทยานิพนธ์ และ ดร.ปาน กิมปี ผู้ทรงคุณวุฒิ และขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ประจำภาควิชาการ บริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรทุกท่าน

ขอขอบพระคุณ ดร.ปรเมศวร์ ศิริรัตน์ ดร.กรรณิการ์ อินทราย ดร.สิริกวินท์ ครุฑครองพันธ์ อาจารย์ ดร. ณัฐกิตติ์ สิริวัฒนาทากุล และอาจารย์ ดร.นันทวัฒน์ ภัทรกรนันท์ ที่ให้ความกรุณาเป็น ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย พร้อมทั้งเสนอแนะ และแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัย และขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลทุกท่าน

คุณความดีและคุณประโยชน์ อันเกิดจากงานวิจัยเล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบแต่บิดา มารดา และครู อาจารย์ทุกท่าน

ศุภันท์พัฒน์ อ่อนศรี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	2
ปัญหาของการวิจัย.....	4
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	15
ข้อคำถามของการวิจัย.....	15
สมมติฐานของการวิจัย.....	15
ขอบข่ายเชิงมนทัศน์สรุปของการวิจัย.....	16
ขอบเขตของการวิจัย.....	21
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	22
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	23
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารคุณภาพ.....	23
ความหมายของการบริหารคุณภาพ.....	23
แนวคิดการบริหารตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.....	26
แนวคิดการบริหารของ เอ็ดเวิร์ด เดมมิ่ง (Edwards Deming).....	27
แนวคิดการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร (TQM – Total Quality Management).....	31

รางวัลคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA)	31
องค์ประกอบของ PMQA.....	32
แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน	33
ความหมายของการประกันคุณภาพภายใน	33
ความหมายของมาตรฐาน.....	35
มาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย.....	36
มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	37
มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ	39
มาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	40
มาตรฐานการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	42
มาตรฐานการศึกษาต่อเนื่อง.....	43
มาตรฐานการศึกษาตามอัธยาศัย	44
แนวคิดการประกันคุณภาพการศึกษา.....	45
หลักการการประกันคุณภาพภายใน.....	46
ความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา.....	46
การกำกับการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา.....	47
การประกันคุณภาพการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	48
การประเมินคุณภาพการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.....	49
ข้อมูลพื้นฐานของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต.....	52
แนวทางการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	55
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	61
งานวิจัยในประเทศ.....	61
งานวิจัยต่างประเทศ.....	70
สรุป.....	74

บทที่ 3 การดำเนินการวิจัย.....	76
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	76
ระเบียบวิธีวิจัย	77
แผนแบบการวิจัย	77
ประชากร	77
กลุ่มตัวอย่างและการเลือกตัวอย่าง	78
ผู้ให้ข้อมูล.....	78
ตัวแปรที่ศึกษา	79
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	81
การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ	82
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	83
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	84
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	84
สรุป.....	86
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	87
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม.....	87
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์การบริหารคุณภาพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร.....	90
ตอนที่ 3 การวิเคราะห์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร	97
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	107
สรุปผลการวิจัย.....	107
อภิปรายผลการวิจัย.....	108
ข้อเสนอแนะการวิจัย.....	113

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย.....	113
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป.....	113
รายการอ้างอิง.....	114
ภาคผนวก.....	121
ภาคผนวก ก.....	122
ภาคผนวก ข.....	125
ภาคผนวก ค.....	129
ภาคผนวก ง.....	132
ภาคผนวก จ.....	135
ภาคผนวก ฉ.....	139
ประวัติผู้เขียน.....	150

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูล	79
ตารางที่ 2 สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม	88
ตารางที่ 3 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารคุณภาพของศูนย์การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานครโดยภาพรวม (X_{tot}).....	90
ตารางที่ 4 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารคุณภาพของศูนย์การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการวางแผน (X_1).....	91
ตารางที่ 5 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารคุณภาพของศูนย์การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการปฏิบัติตามแผน (X_2).....	93
ตารางที่ 6 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารคุณภาพของศูนย์การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการประเมินผลตามแผน (X_3)	94
ตารางที่ 7 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารคุณภาพของศูนย์การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการพัฒนาปรับปรุงแผน (X_4).....	95
ตารางที่ 8 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ของศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานครโดยภาพรวม (Y_{tot})...	97
ตารางที่ 9 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ของศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานครด้านคุณภาพของ ผู้เรียน/ผู้รับบริการ (Y_1).....	98
ตารางที่ 10 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ของศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร ด้านคุณภาพการจัด การศึกษา/การให้บริการ (Y_2).....	100
ตารางที่ 11 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ของศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร ด้านประสิทธิภาพการบริ หารจัดการ (Y_3).....	103

ตารางที่ 12 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการบริหารคุณภาพกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน
ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้าน

..... 105

สารบัญแผนภูมิ

	หน้า
แผนภูมิที่ 1 ขอบข่ายเชิงมโนทัศน์สรุปของการวิจัย	20
แผนภูมิที่ 2 ขอบเขตของการวิจัย	21
แผนภูมิที่ 3 การประยุกต์ใช้วงจรการบริหารเชิงคุณภาพ PDCAในการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา	30

บทที่ 1

บทนำ

ในปัจจุบันประเทศไทยมีประเด็นการพัฒนาหลายมิติ โดยเฉพาะทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยขับเคลื่อนสำคัญในการยกระดับการพัฒนาประเทศในทุกมิติ ไปสู่เป้าหมายการเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว โดยการพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ มีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีการพัฒนาที่ีรอบด้าน และมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรมและเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่ 3 และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ตลอดชีวิตสู่การเป็นคนไทย ที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นักคิด ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่ และอื่น ๆ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง¹

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ จึงเป็นเรื่องจำเป็นที่จะต้องทำให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวของคนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ ทำให้เป็นคนที่รู้จักคิด วิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีคุณธรรม จริยธรรม รู้จักพึ่งตนเอง และสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างเป็นสุข จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศ และจัดให้มีการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อให้เกิดกลไกในการตรวจสอบและกระตุ้นให้หน่วยงานทางการศึกษามีการควบคุมคุณภาพ การศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา สอดคล้องกับสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลง และเป็นไปตามบริบทของสถานศึกษา²

อย่างไรก็ตาม การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อพัฒนาคนหรือทรัพยากรมนุษย์อันเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศในทุกมิตินั้น จำเป็นต้องอาศัยการบริหารที่มีคุณภาพ หรือที่เรียกกันว่า “การบริหารคุณภาพ” ซึ่งเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงทรัพยากรต่างๆ ที่สำคัญ เช่น คน งบประมาณ

¹ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, “ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 ที่เกี่ยวข้องกับสำนักงาน กศน.,” เอกสารประกอบการประชุมพิจารณาแนวทางขับเคลื่อนการดำเนินงาน กศน. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ณ โรงแรมธรรมรินทร์ จังหวัดตรัง, 16 พฤศจิกายน 2561.

² สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, **แนวทางการประกันคุณภาพภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต,** (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2561), 1.

วัสดุอุปกรณ์ และวิธีบริหารจัดการ โดยการบริหารคุณภาพในทางการศึกษานั้น สามารถใช้ทฤษฎีการบริหารคุณภาพได้หลากหลาย เช่น การบริหารตามวงจรคุณภาพของเดมมิง แนวทางการดำเนินงานตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (Thailand Quality Award : TQA) และการบริหารคุณภาพทั่วองค์กร เป็นต้น

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โลกในยุคปัจจุบันเป็นโลกโลกาภิวัตน์ที่มีความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้ทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา และเตรียมความพร้อมที่จะเผชิญความท้าทายจากกระแสโลก โดยปัจจัยสำคัญที่จะเผชิญการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายดังกล่าว คือ การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพเพื่อปวงชน ให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มศักยภาพ เป็นคนเก่ง คนดี มีความสุข และสนุกกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีสติปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีศักยภาพในการประกอบอาชีพ และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นลักษณะอันพึงประสงค์ที่ต้องการ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษา เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย และต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่างๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน ในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติซึ่งอย่างน้อยต้องมีบัญญัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ และการดำเนินการและตรวจสอบการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ด้วย การศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ในการดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย หรือให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่างๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการ

เรียนรู้ตลอดชีวิต รัฐต้องดำเนินการให้ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษาตามความถนัดของตน³

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ในหมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 47 กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบกับในมาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาต่อไป

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดสาระสำคัญของไว้ในหมวด 5 การบริหารและการจัดการศึกษา ส่วนที่ 1 การบริหารและการจัดการศึกษาของรัฐ ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา โดยแบ่งขอบข่ายงานบริหารสถานศึกษาไว้ 4 ด้าน คือ 1) ด้านบริหารงานวิชาการ 2) ด้านบริหารงบประมาณ 3) ด้านบริหารงานบุคคลและ 4) ด้านบริหารทั่วไป⁴

การบริหารเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่ง เพราะว่าการดำเนินงานใด ๆ ก็ตามหากไม่มีการบริหาร โอกาสที่จะประสบความสำเร็จมีน้อยมาก หรือหากว่าสามารถดำเนินงานจนประสบความสำเร็จ แต่จะพบว่าการดำเนินงานนั้นไม่มีประสิทธิภาพ กล่าวคือ มีการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ มากมาย อาทิ คน วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ และเทคนิควิธีการเป็นจำนวนมาก และอาจใช้เวลายาวนาน การบริหารสามารถช่วยขจัดปัญหาเหล่านี้ได้ เพราะการบริหารจะมีการวางแผนไว้ล่วงหน้า อย่างเป็นระบบว่าจะทำอะไร (กำหนดวัตถุประสงค์) อย่างไร (ระบุกิจกรรมและกำหนดทรัพยากรที่ใช้) ที่ไหน (ระบุสถานที่) เมื่อใด (กำหนดวันเวลา) และโดยใคร (ระบุบุคคลที่รับผิดชอบ) ในขั้นตอนการดำเนินงานตามแผนก็จะมีประสานความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้อง การติดตาม และกำกับเพื่อดูความก้าวหน้าของงานคุณภาพของงานปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน และหาแนวทางแก้ไขปัญหา

³“รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560,” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 134, ตอนที่ 40ก (6 เมษายน 2560) : 14.

⁴กระทรวงศึกษาธิการ, **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553**, เข้าถึงเมื่อ 11 ธันวาคม 2561, เข้าถึงได้จาก <https://person.mwit.ac.th/01-Statutes/NationalEducation.pdf>

นอกจากนี้ ยังมีการประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงานให้ผู้เกี่ยวข้องได้ทราบ จากเหตุผลที่ยกมานี้ แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าการบริหารเป็นสิ่งที่จำเป็นและมีความสำคัญต่อการดำเนินงานเป็นอย่างมาก⁵

ปัญหาของการวิจัย

จากผลการพัฒนาการศึกษาในช่วงที่ผ่านมา พบว่า ประเทศไทยประสบความสำเร็จในหลายด้าน และมีอีกหลายด้านยังเป็นปัญหาที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน คือ ด้านคุณภาพการศึกษา ผลการพัฒนายังไม่เป็นที่น่าพึงพอใจ เนื่องจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยมากและต่ำกว่าหลายประเทศในแถบเอเชีย ส่วนประเด็นคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชนยังต้องมีการพัฒนาเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ คุณภาพของกำลังแรงงานอายุ 15 ปีขึ้นไป ยังไม่ตรงกับความต้องการของตลาดงาน และผู้เรียนมัธยมศึกษาตอนปลายประเภทอาชีวศึกษามีสัดส่วนน้อยกว่าประเภทสามัญศึกษา ทำให้มีการขาดแคลนแรงงานระดับกลาง ส่วนแรงงานที่สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษามีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี แต่ไม่ตรงกับความต้องการของตลาดงาน และยังมีสมรรถนะหรือคุณลักษณะอื่น ๆ ที่ไม่ตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ ทำให้มีผู้ว่างงานจำนวนมาก จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้เรียนและกำลังแรงงานที่มีทักษะ และคุณลักษณะที่พร้อมเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของภาคส่วนต่าง ๆ โดยจะต้องมีการวิเคราะห์ความต้องการของกำลังคน เพื่อวางเป้าหมายการจัดการศึกษา ทั้งเพื่อการผลิตกำลังคนเข้าสู่ตลาดงานและการพัฒนากำลังคนเพื่อยกระดับคุณภาพกำลังแรงงานให้สูงขึ้น ด้านประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการ และการใช้จ่ายงบประมาณทางการศึกษา ซึ่งเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างและระบบการจัดการที่ต้องได้รับการปรับปรุงเป็นลำดับแรก โดยเฉพาะการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กซึ่งมีจำนวนมาก เพื่อเพิ่มคุณภาพการศึกษาและลดภาระงบประมาณ การใช้จ่ายงบประมาณเพื่อการศึกษาซึ่งได้รับค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ แต่ใช้จ่ายเพื่อการพัฒนาผู้เรียน พัฒนาการเรียนการสอน และพัฒนาครูค่อนข้างน้อย การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศทางการศึกษาที่เชื่อมโยงกันเพื่อใช้ในการบริหารจัดการ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยเฉพาะสถานศึกษาขนาดเล็ก การส่งเสริมการมีส่วนร่วม ของทุกภาคส่วนในการจัดและสนับสนุนการศึกษาเพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายของภาครัฐ และปฏิรูประบบการเงินเพื่อการศึกษา⁶

⁵ ประภาพรณ รักเลี้ยง, **หลักทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารสถานศึกษา** (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2560), 18.

⁶ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579** (กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค, 2560), ง-จ.

ประกอบกับ รายงานการประเมินผลการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตามแนวพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผลการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งเป็นการนำเสนอประเด็นการบริหารของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ดังนี้

ด้านโครงสร้างองค์กร พบว่า ขาดประสิทธิภาพในการบริหารงานต่าง ๆ ซึ่งอำนาจหน้าที่อยู่ที่สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดทั้งหมด การบริหารงานภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ มีเพียงตำแหน่ง ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต ที่มีอำนาจในการบริหารงาน อีกทั้งข้าราชการในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต มีจำนวนน้อยมาก ส่งผลให้การบริหารงานเกิดความล่าช้า ด้านความคล่องตัวในการบริหารจัดการ พบว่า การบริหารจัดการเกิดความคล่องตัวในการบริหารจัดการ เห็นได้จากการบริหารจัดการภายในองค์กรของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล/แขวง ขึ้นอยู่กับนโยบายระดับอำเภอ/เขต มอบนโยบายงานมากแต่บุคลากรในการดำเนินงานมีจำนวนน้อย ต้องสร้างทีมงานในระดับตำบลโดยบริหารงานในรูปแบบคณะกรรมการโดยอาศัยความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ด้านระบบการบริหารงาน พบว่า ระบบการบริหารงานและความคล่องตัวในการบริหารจัดการมีความเหมาะสม ระบบบริหารงานธุรการและงานสารบรรณมีความล่าช้า ขาดบุคลากรในการประสานงาน เนื่องจากบุคลากรมีจำนวนน้อย ด้านอำนาจหน้าที่ พบว่า อำนาจหน้าที่ส่วนใหญ่อยู่ที่สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด ดังนั้น การตัดสินใจของบุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต และศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล ในบางเรื่องยังไม่ได้รับอำนาจอย่างชัดเจนในการตัดสินใจ เป็นผลให้การดำเนินงานไม่คล่องตัวเท่าที่ควร และเกิดความล่าช้าในการดำเนินงาน ด้านกระบวนการบริหารนโยบายและแผน พบว่า การบริหารนโยบายด้านการบริหารงบประมาณบางครั้งไม่เป็นไปตามกิจกรรมที่กำหนดและการบริหารนโยบาย ด้านอัตรากำลังในการส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากรมีจำนวนน้อยเกินไป กล่าวคือ บุคลากรมีจำนวนน้อยเมื่อเทียบภาระงานและตำแหน่งที่ได้รับไม่มีความมั่นคงในการทำงานเป็นผลให้อัตรากำลังเข้าออกมีเป็นจำนวนมาก ด้านการบริหารงบประมาณและความพร้อมของงบประมาณ พบว่า งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรมีไม่เพียงพอ งบประมาณส่วนใหญ่อยู่ที่การจัดการศึกษาต่อเนื่อง ส่วนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้รับการจัดสรรน้อย นอกจากนี้ยังมีข้อจำกัดในระเบียบการเบิกจ่ายมากทำให้ไม่สะดวกต่อการบริหารงบประมาณที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ด้านอัตรากำลัง พบว่า อัตรากำลังของบุคลากรมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอต่อการให้บริการ ส่งผลต่อความทั่วถึงการให้บริการตลอดจนคุณภาพของการจัดการศึกษานอกระบบและ

การศึกษาตามอัธยาศัย ด้านความพร้อมของบุคลากร พบว่า ความพร้อมของบุคลากรมีน้อยลง เห็นได้จากอัตรากำลังที่เป็นลูกจ้างประจำ ลูกจ้างชั่วคราว มีการปรับเปลี่ยนตำแหน่งบ่อย เนื่องจากความมั่นคงของการทำงาน เป็นเหตุให้บุคลากรไม่ได้รับการพัฒนาตนเองในการเข้าสู่งานที่มีความเชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ อีกทั้งบุคลากรมีความรู้เฉพาะด้านเฉพาะสาขาที่มีความเชี่ยวชาญมีจำนวนน้อย ข้าราชการในสถานศึกษามีน้อย ส่งผลให้ประสิทธิภาพการทำงานไม่ประสบผลสำเร็จ⁷

อย่างไรก็ตาม จากการติดตามผลการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาที่ผ่านมา พบว่า ผลการดำเนินงานที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และการประเมินคุณภาพภายนอกของการศึกษาระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ปี 2542 จนถึงปัจจุบัน ทั้งภาครัฐและเอกชน ตลอดจนสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้สำหรับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่มีการประเมินคุณภาพภายนอก มา 3 รอบ แล้วนั้น พบว่า การประเมินคุณภาพบางส่วนยังไม่สามารถสะท้อนการมีคุณภาพการจัดการศึกษาได้อย่างแท้จริง และบางส่วนไม่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาบางประเภท ซึ่งมีเป้าหมายการจัดการศึกษาที่แตกต่างกัน จึงทำให้คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา มีการจัดทำแผนการปฏิรูปกฎหมายเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อมุ่งหวังให้ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเกิดการพัฒนา และสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษามากที่สุด ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการถือเป็นหน่วยงานหลักในด้านการจัดการศึกษาของประเทศ จึงมีการกำหนดกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ข้อ 3 ซึ่งกำหนดให้สถานศึกษาแต่ละแห่งต้องจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับและแต่ละประเภทการศึกษาที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการประกาศกำหนด พร้อมทั้งจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ จัดให้มีการประเมิน และการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและจัดส่งรายงานการประเมินตนเองให้แก่หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษาเป็นประจำทุกปี⁸

⁷ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, รายงานการวิจัย เรื่องการประเมินผลการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตามแนวพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551, (กรุงเทพฯ: รังษีการพิมพ์, 2556), 111-112.

⁸ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, แนวทางการประกันคุณภาพภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต, 1-2.

จากปัญหาดังกล่าว พบว่า กระบวนการบริหาร ยังไม่สามารถดำเนินการบริหารไปตาม กระบวนการบริหารคุณภาพ PDCA ใน 4 ด้าน ดังนี้ ด้านการวางแผน ยังขาดความรู้ความเข้าใจใน วิธีการ ขั้นตอน รูปแบบการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาขาดการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการวางแผนดังกล่าวด้วยนโยบายด้านการศึกษาที่มีการเปลี่ยนแปลงบ่อย และเนื่องจากบุคลากรมีการเปลี่ยนแปลงบ่อยทำให้ขาดการต่อเนื่องในการปฏิบัติงาน ด้านการปฏิบัติตามแผน ยังไม่สามารถ แปลงยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาไปสู่ขั้นตอนการปฏิบัติงานในรูปของแผนงาน โครงการ เนื่องจากปัจจัยที่สนับสนุนในการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ เช่น งบประมาณ บุคลากร วัสดุ อุปกรณ์ ระบบการบริหารจัดการ เวลา พื้นที่ดำเนินการ บางส่วนยังไม่มีความพร้อมในการดำเนินการ ตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการติดตามประเมินผล ยังขาดการติดตามประเมินผลการ ดำเนินงานตามแผนดังกล่าวอย่างต่อเนื่องและจริงจัง เนื่องจากข้อจำกัดด้านความรู้การวัดผล ประเมินผลหรือความรู้ด้านวิชาการ การเครื่องมือประเมินแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งปัญหา ด้านนี้จะเป็นปัญหาหากพอสมควรในเรื่องของการติดตามประเมินผล ด้านการพัฒนาปรับปรุงแผน แทบจะไม่มีผลการประเมินแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาปรับปรุง แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาในครั้งต่อไปได้อย่างชัดเจน

ประกอบกับ ในปัจจุบันการพิจารณาความสำเร็จในการจัดการศึกษาของสถานศึกษานั้น สิ่งที่สามารถตอบและทำให้เห็นภาพได้ดีที่สุดอย่างหนึ่ง คือ ผลจากการประกันคุณภาพภายในของ สถานศึกษา ด้วยเป็นการตรวจสอบผลการดำเนินงาน การจัดการศึกษา การจัดกิจกรรม/โครงการ ต่างๆตลอดปีการศึกษานั้น สอดคล้องหรือบรรลุเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนดไว้เพียงใด สถานศึกษา ที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับของสังคม สร้างความเชื่อมั่นให้ผู้ปกครองต้องการให้บุตรหลานเข้าศึกษาต่อ ล้วนแล้วแต่ให้ความสำคัญของประกันคุณภาพภายในทั้งสิ้น นอกจากนี้ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ได้กล่าวถึงความสำคัญของการประกันคุณภาพภายในไว้ 3 ประการ คือ (1) ทำให้ประชาชนได้รับข้อมูลคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่น่าเชื่อถือ เกิดความเชื่อมั่น และสามารถตัดสินใจเลือกรับบริการที่มีคุณภาพตามมาตรฐานได้ (2) ทำให้สถานศึกษาตระหนักถึง การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ซึ่งจะเป็นการคุ้มครองผู้เรียน/ผู้รับบริการ และเกิดความเสมอภาคใน โอกาสที่จะได้รับการบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึง (3) ทำให้ผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษามุ่ง บริหารจัดการศึกษาสู่คุณภาพและมาตรฐานอย่างจริงจัง ซึ่งมีผลให้การศึกษามีพลังที่จะพัฒนา ประชาชนให้มีคุณภาพอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง⁹

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตหลักสี่ กล่าวในรายงานการประเมิน ตนเอง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ถึงจุดที่ควรพัฒนาว่า (1) ควรมีการพัฒนาวิทยากรพื้นฐานในทุก

⁹ เรื่องเดียวกัน, 5.

ระดับให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มสูงขึ้น (2) ควรมีการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาและพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องทุกปี และกำหนดวิธีการประเมินหลักสูตรเพื่อปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง (3) ควรมีการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาของภาคีเครือข่าย เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา¹⁰

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตสวนหลวง กล่าวในรายงานการประเมินตนเอง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ถึงจุดที่ควรพัฒนาว่า (1) ควรส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถในการออกแบบการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้สามารถจัดการเรียนการสอนในรายวิชาหลักได้ (2) ควรส่งเสริมสนับสนุนให้ครูนำสื่อ เทคโนโลยี ที่หลากหลายไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน และเอื้อต่อการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้ในดำรงชีวิต การทำงาน หรือการประกอบอาชีพได้ และยกระดับคุณภาพชีวิตของตนเอง (3) ควรจัดให้มีระบบการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ นำผลการนิเทศเป็นข้อมูลในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง (4) ควรพัฒนากิจกรรมการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนต่อยอดให้ผู้เรียนที่จบหลักสูตรการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ มีทักษะในการประกอบอาชีพ สามารถสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัวมีคุณธรรมในการประกอบอาชีพ (5) ควรพัฒนาหลักสูตรการศึกษาเนื่องจากภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้สถานศึกษานำไปจัดกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน/ผู้รับบริการ ได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้สอนนำสื่อเทคโนโลยีที่หลากหลายมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน/ผู้รับบริการ และเอื้อต่อการเรียนรู้ (6) ควรพัฒนาวิทยากรการศึกษาต่อเนื่อง ให้มีความรู้ในด้านจิตวิทยาการศึกษาผู้ใหญ่ การจัดทำหลักสูตร การจัดการกระบวนการเรียนรู้ การออกแบบการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล ให้สามารถจัดการศึกษาต่อเนื่องได้อย่างมีคุณภาพ (7) ควรจัดให้มีระบบการนิเทศ ติดตาม และประเมินอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้วิทยากรการศึกษาเนื่องดำเนินการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากขึ้น¹¹

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตพระโขนง กล่าวในรายงานการประเมินตนเอง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ถึงจุดที่ควรพัฒนาว่า (1) ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานควรได้รับการส่งเสริมด้านการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ (N-Net) โดยเฉพาะสาระความรู้พื้นฐาน สาระการประกอบอาชีพ และสาระทักษะการดำเนินชีวิต ควรวิเคราะห์ข้อสอบ (N-Net) เพื่อนำมาจัด

¹⁰ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตหลักสี่, รายงานการประเมินตนเองประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561, (ม.ป.ท., 2561), ง.

¹¹ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตสวนหลวง, รายงานการประเมินตนเองประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561, (ม.ป.ท., 2561), ง.

กิจกรรมสอนเสริมอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งฝึกให้ผู้เรียนวางแผนดำเนินการพัฒนาตนเองอย่างเป็นระบบ (2) ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมมากขึ้นในการจัดกิจกรรม/โครงการ โดยมีครูผู้สอนเป็นที่ปรึกษา และผ่านความเห็นชอบจากผู้บริหารสถานศึกษา และกรรมการสถานศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะ การเรียนรู้ การแสวงหาความรู้ การคิดวิเคราะห์ การทำงานร่วมกัน แสดงความคิดเห็น ยอมรับในการ ตัดสินใจภายในกลุ่ม และการตัดสินใจเลือกใช้แหล่งเรียนรู้ และสื่อที่เหมาะสม และได้ฝึกทักษะในการ สื่อสาร ถ่ายทอดข้อมูลประสบการณ์ตรง รู้จักการแก้ปัญหา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาตนเอง การใช้ชีวิต ในสังคมต่อไป (3) ควรส่งเสริมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็น ประชาชนในพื้นที่ให้ทั่วถึง และมีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น มีผู้เรียนหรือผู้เข้ารับการอบรม สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้เป็นอย่างดีเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น (4) ควรพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา และจัดทำหลักสูตรรายวิชาเลือกของสถานศึกษา หลักสูตรท้องถิ่น โดยการจัดอบรมให้ ความรู้กับครู และบุคลากรทุกระดับได้มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรรายวิชาเลือก ส่งเสริมสนับสนุน ให้ครูจัดทำสื่อ โดยการจัดอบรมให้กับครู มีการประกวดสื่อ นำสื่อไปใช้อย่างต่อเนื่องและมี ประสิทธิภาพ (5) ควรจัดประชุมชี้แจง อบรม พัฒนา เพื่อส่งเสริมให้วิทยากรอาชีพ วิทยากรการศึกษา ต่อเนื่องได้พัฒนาตนเอง เช่น การประชุมชี้แจงทำความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของวิทยากร การนำไปศึกษาดูงาน การนิเทศติดตามการจัดการเรียนรู้ การประเมินการจัดการเรียนรู้ของวิทยากร (6) ควรพัฒนา บุคลากรด้านการประกันคุณภาพให้เป็นระบบ มีการประชุม ติดตาม ทบทวน ระบบงานประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษาสำหรับบุคลากร และคณะกรรมการสถานศึกษา สร้างความเข้าใจและให้ บุคลากรตระหนัก และเห็นความสำคัญของการประกันคุณภาพ (7) ควรมีการอบรมครูให้มีความรู้ด้าน การจัดเก็บเอกสารตามระบบประกันคุณภาพ และให้เป็นปัจจุบัน การจัดทำระบบฐานข้อมูล เกี่ยวกับ ระบบการจัดเก็บเอกสารทางอินเทอร์เน็ตและการจัดทำฐานข้อมูล การสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต¹²

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตคลองเตย กล่าวในรายงานการประเมิน ตนเอง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ถึงจุดที่ควรพัฒนาว่า (1) ควรพัฒนาผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนรู้สูงขึ้นทุกวิชา (2) ส่งเสริมให้ผู้เรียนหรือผู้รับบริการเข้ารับการอบรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อ ปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ (3) ควรส่ง บุคลากรเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรท้องถิ่น เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจมากยิ่งขึ้น (4) ส่งเสริมให้วิทยากรการศึกษาต่อเนื่องเข้ารับการอบรม สัมมนา เพื่อนำ

¹² ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตพระโขนง, รายงานการประเมินตนเอง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561, (ม.ป.ท., 2561), ง.

ความรู้มาพัฒนาการจัดการเรียนการสอน (5) ควรมีการประเมินหลักสูตรอย่างทั่วถึง และจัดหาสื่อการศึกษาต่อเนื่องให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน¹³

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตบางคอแหลม กล่าวในรายงานการประเมินตนเอง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ถึงจุดที่ควรพัฒนาว่า (1) วิทยาการการศึกษาต่อเนื่องบางคนขาดทักษะการออกแบบ และการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน/ผู้รับบริการ (2) สถานศึกษายังมีระบบการนิเทศ ติดตาม และการประเมินผลวิทยาการการศึกษาต่อเนื่องไม่ครอบคลุม (3) ควรมีการทบทวนหรือติดตามการจัดหรือร่วมจัดการศึกษาของเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง (4) ควรมีการทบทวนกระบวนการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ตามที่ระเบียบกำหนดให้แก่คณะกรรมการสถานศึกษา (5) ควรมีการทบทวนหรือประเมินระบบประกันคุณภาพภายในที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง¹⁴

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตสาทร กล่าวในรายงานการประเมินตนเอง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ถึงจุดที่ควรพัฒนาว่า (1) ผู้รับบริการการศึกษาต่อเนื่องเพื่อพัฒนาด้านความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม เพื่อให้เหมาะกับบริบทสภาพพื้นที่ เนื่องจากสภาพของผู้รับบริการการศึกษาต่อเนื่องส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเป้าหมายผู้สูงอายุ ดังนั้นสถานศึกษาวิธีการ/กระบวนการที่เหมาะสมต่อไป (2) ครูบางคนไม่ได้จบการศึกษาทางด้านการศึกษา ขาดความรู้พื้นฐานการเรียนวิชาชีพครู และครูบางคนยังไม่มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ ควรส่งเสริมสนับสนุนให้ครูจัดทำ/จัดทำสื่อที่เหมาะสมกับผู้เรียน ควรมีการประเมินการใช้สื่อและพัฒนาสื่อการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง วิทยาการการศึกษาต่อเนื่องยังไม่ได้รับการพัฒนาให้เป็นวิทยากรมืออาชีพ คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของสถานศึกษา แต่มีบางท่านยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ตามระเบียบได้กำหนดไว้¹⁵

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตบางรัก กล่าวในรายงานการประเมินตนเอง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ถึงจุดที่ควรพัฒนาว่า (1) ควรอบรมครูให้มีความรู้ทางวิชาการและการวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนพัฒนาการจัดการศึกษาทางอินเทอร์เน็ตและการจัดบล็อก การนำสื่อเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดทำสื่อการเรียนการสอน (2) ควรส่งเสริมให้ผู้เรียน องค์กรนักศึกษา

¹³ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตคลองเตย, รายงานการประเมินตนเอง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561, (ม.ป.ท., 2561), ง.

¹⁴ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตบางคอแหลม, รายงานการประเมินตนเอง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561, (ม.ป.ท., 2561), ง.

¹⁵ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตสาทร, รายงานการประเมินตนเอง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561, (ม.ป.ท., 2561), ง.

ส่วนร่วมมากขึ้น ในการออกแบบกิจกรรมโครงการโดยผ่านความเห็นชอบจากผู้บริหาร ครู และ คณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเขียนแผนและโครงการ การคิด การวิเคราะห์ การวางแผน แสวงหาความรู้ การทำงานร่วมกัน เพื่อสะท้อนตัวตนของนักศึกษา ให้ชัดเจนขึ้นตามอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของสถานศึกษา (3) ครูควรจัดเอกสาร จัดระบบฐานข้อมูล และเอกสารงานให้เป็นหมวดหมู่ และสอดคล้องกับการประเมินคุณภาพของสถานศึกษา โดยอบรมชี้แจงให้ครูให้มีความรู้และเข้าใจระบบประกันคุณภาพสถานศึกษาที่ชัดเจนขึ้น¹⁶

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตธนบุรี กล่าวในรายงานการประเมินตนเอง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ถึงจุดที่ควรพัฒนาว่า (1) ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานควรมีทักษะกระบวนการคิด ทักษะการแสวงหาความรู้ เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต สถานศึกษาควรกำหนดให้โครงการเป็นส่วนหนึ่งของคะแนนระหว่างภาคเรียน ซึ่งโครงการเป็นกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง จากการลงมือปฏิบัติจริงในลักษณะของการศึกษา สสำรวจ ค้นคว้า ทดลอง ปฏิบัติ คิดค้น ให้ผู้เรียนเป็นผู้คิดหัวเรื่อง จัดหาข้อมูล ทดลอง สรุปผล เขียนรายงานแสดงผลงาน และนำเสนอผลงาน โดยมีครูเป็นผู้กระตุ้นแนะนำและให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด โครงการช่วยพัฒนาผู้เรียนด้านการคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ (2) ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องมีความรู้พื้นฐาน สถานศึกษาควรจัดหาวิทยากรที่มีความรู้ตรงตามสาขาวิชามาสอนปรับพื้นความรู้ให้แก่ผู้เรียน สอนเสริมให้ผู้เรียน จัดติวเข้มเติมเต็มความรู้ก่อนเข้ารับการประเมินคุณภาพการศึกษานอกระบบระดับชาติ เพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียน¹⁷

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตหนองจอก กล่าวในรายงานการประเมินตนเอง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ถึงจุดที่ควรพัฒนาว่า (1) พัฒนาด้านผลสัมฤทธิ์ และคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง (2) พัฒนาศักยภาพครูในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (3) พัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้ทันสมัยหลากหลายและทั่วถึง (4) พัฒนาลักสูตรอย่างต่อเนื่อง¹⁸

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตบึงกุ่ม กล่าวในรายงานการประเมินตนเอง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ถึงจุดที่ควรพัฒนาว่า (1) ครูควรวิเคราะห์ผลการเรียนของ

¹⁶ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตบางรัก, รายงานการประเมินตนเอง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561, (ม.ป.ท., 2561), ง.

¹⁷ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตธนบุรี, รายงานการประเมินตนเอง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561, (ม.ป.ท., 2561), ง.

¹⁸ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตหนองจอก, รายงานการประเมินตนเองประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561, (ม.ป.ท., 2561), ง.

ผู้เรียน ติดตามดูแลผู้เรียนเป็นรายบุคคล จัดทำสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย ทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ (2) สถานศึกษาควรพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ทักษะ ด้านการใช้โปรแกรมช่วยบริหารจัดการงานที่เกี่ยวข้อง (3) การจัดทำหลักสูตรต่อเนื่องควรมีรูปแบบที่ ชัดเจน และนำมาใช้เป็นแนวทางปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน และสามารถนำมาเป็นต้นแบบที่ดีในการ ดำเนินงานได้¹⁹

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตสะพานสูง กล่าวในรายงานการประเมินตนเอง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ถึงจุดที่ควรพัฒนาว่า (1) เพิ่มการพัฒนาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของผู้เรียน (2) ควรสร้างความเข้าใจภาคีเครือข่าย คณะกรรมการสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการ ดำเนินการจัดกิจกรรม โครงการ และจัดหาทุน สนับสนุนด้านการจัดการศึกษาต่างๆ ที่ยังไม่มี ความพร้อมในการจัดกิจกรรม หรือการบริการชุมชน เช่น อุปกรณ์สำนักงาน คอมพิวเตอร์ที่ทันสมัย และมี การนิเทศติดตามผลอย่างต่อเนื่องในการดำเนินงาน (3) จัดการอบรมและพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง ทั้ง ด้านความรู้ ทักษะ เทคนิคการจัดการเรียนรู้ และการทำวิจัยเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนที่หลากหลาย การจัดการเรียนรู้แบบ Onie model (4) การใช้สื่อที่มีความทันสมัย และมีความเหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน และเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ในยุค 4.0 (5) การพัฒนา บุคลากรควรได้รับการพัฒนาตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ²⁰

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตบางกะปิ กล่าวในรายงานการประเมินตนเอง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ถึงจุดที่ควรพัฒนาว่า (1) สถานศึกษาควรจัดกระบวนการเรียนรู้ โครงการหรือกิจกรรมของสถานศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้มากขึ้น เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีคุณธรรมโดยเน้นการพัฒนา งานและขยายผลการดำเนินงานอย่างชัดเจนและต่อเนื่อง (2) สถานศึกษาควรจัดกระบวนการเรียนรู้ โครงการหรือกิจกรรมของสถานศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้มากขึ้น เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีทักษะกระบวนการคิด ทักษะการแสวงหาความรู้ เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต (3) ผู้เรียน การศึกษาขั้นพื้นฐานมีความรู้พื้นฐานมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดในบาง

¹⁹ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตบึงกุ่ม, รายงานการประเมินตนเอง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561, (ม.ป.ท., 2561), ง.

²⁰ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตสะพานสูง, รายงานการ ประเมินตนเอง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561, (ม.ป.ท., 2561), ง.

รายวิชาของแต่ละระดับการศึกษา (4) บุคลากรควรได้รับหน้าที่ตามภาระงานที่เหมาะสม (5) ผู้บริหารมีการติดตามและประเมินผลการใช้ระบบฐานข้อมูล หรือระบบ DMIS ให้ดีขึ้น²¹

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตบางขุนเทียน กล่าวในรายงานการประเมินตนเอง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ถึงจุดที่ควรพัฒนาว่า (1) ควรจัดกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอนเสริมรายวิชาหลัก ได้แก่ คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ และภาษาไทยอย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้สูงขึ้น (2) ควรจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการกลุ่ม เน้นการสอนแบบโครงงาน เพื่อพัฒนากระบวนการคิดเป็น สู่การปฏิบัติ และบูรณาการการเรียนรู้ให้ครบทุกสาระการเรียนรู้ (3) ควรแสวงหาแหล่งเรียนรู้ใหม่ที่ทันสมัย รวมทั้งการบันทึกหลังการสอนทุกครั้ง แล้วนำปัญหาในชั้นเรียนมาทำวิจัย (4) ควรนำผลการประเมินกิจกรรม/โครงการ มาพัฒนาการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง และให้มีการนิเทศ ติดตาม กำกับ อย่างต่อเนื่อง แล้วนำผลมาปรับปรุงการจัดทำแผนการศึกษาในครั้งต่อไป (5) ควรมีการพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง และบูรณาการหลักสูตรท้องถิ่นตามความต้องการของผู้เรียน/ผู้รับบริการ (6) ควรมีการพัฒนาบุคลากรให้ความรู้ เรื่อง ระบบการควบคุมภายใน (7) ควรมีการวิเคราะห์จัดทำแผนการบริหารความเสี่ยงร่วมกันอย่างจริงจัง (8) ควรมีการชักจูงเตรียมความพร้อมในการดำเนินงานประกันคุณภาพ ทั้งภายในสถานศึกษาและการประเมินคุณภาพสถานศึกษาโดยต้นสังกัดอย่างต่อเนื่อง (9) ควรมีการนิเทศ ติดตาม ตรวจสอบคุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินงานจัดระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาจากต้นสังกัด ตลอดจนมีการนำผลการประเมินภายในและภายนอกไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา เพื่อพร้อมรับการประเมินคุณภาพสถานศึกษารอบที่ 4 จาก สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)²²

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตดอนเมือง กล่าวในรายงานการประเมินตนเอง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ถึงจุดที่ควรพัฒนาว่า (1) สถานศึกษาควรพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้สูงขึ้น (2) สถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรทั้งหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่อง โดยอาศัยข้อมูลการประเมินหลักสูตรจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย รวมทั้งนำนวัตกรรมเทคโนโลยีมาปรับใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมให้เอื้อต่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (3) สถานศึกษาควรส่งเสริมให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการ

²¹ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตบางกะปิ, **รายงานการประเมินตนเอง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561**, (ม.ป.ท., 2561), ง.

²² ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตบางขุนเทียน, **รายงานการประเมินตนเอง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561**, (ม.ป.ท., 2561), ง.

กำกับ ติดตาม ประเมินผลการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง²³

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตบางแค กล่าวในรายงานการประเมินตนเอง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ถึงจุดที่ควรพัฒนาว่า (1) ควรเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน การศึกษาขั้นพื้นฐานให้สูงขึ้น (2) ควรส่งเสริม สนับสนุน จัดทำแผนการเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ได้จริง มีการตรวจบันทึกหลังการสอนของครูอย่างต่อเนื่อง มีการนิเทศ ติดตามการจัดการเรียนรู้ของครู และให้ครูทำวิจัยเพื่อแก้ปัญหาของผู้เรียนจากการบันทึกหลังการสอน (3) สถานศึกษาควรมีการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมให้วิทยากรการศึกษาต่อเนื่องได้พัฒนาตนเอง เช่น การประชุมชี้แจงทำความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของวิทยากรการ นำไปศึกษาดูงาน การนิเทศ ติดตาม การจัดการเรียนรู้ การประเมินการจัดการเรียนรู้ สถานศึกษาควรจัดทำหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่อง โดยเชิญวิทยากร หรือ ผู้เรียน ภูมิปัญญา เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร และผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษา มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการใช้หลักสูตรการศึกษาต่อเนื่อง เพื่อนำผลการประเมิน มาพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรให้ตรงตามความต้องการของผู้เรียน (5) สถานศึกษาควรมีการประชุม ติดตาม ทบทวนระบบงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับครูและบุคลากรทุกคนเห็นความสำคัญของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา²⁴

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตจอมทอง กล่าวในรายงานการประเมินตนเอง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ถึงจุดที่ควรพัฒนาว่า (1) ครูควรมีการพัฒนาตนเองเพิ่มเติมในด้านมาตรฐานวิชาชีพครู เพื่อให้ได้ใบประกอบวิชาชีพครู (2) การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพให้กับประชาชนทั่วไป ส่งเสริมให้ผู้รับบริการมีอาชีพที่สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการดำเนินชีวิต สามารถสร้างรายได้ให้กับตนเองและครอบครัวได้ โดยมีการพัฒนาเป็นกลุ่มอาชีพ/ต่อยอดพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ให้มีความน่าสนใจมากขึ้น (3) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่นให้สอดคล้องกับบริบทสถานศึกษาและทันสมัย (4) สร้างความเข้าใจกับบุคลากรสถานศึกษาเกี่ยวกับเรื่องการประกันคุณภาพภายใน และการดำเนินงานในสถานศึกษา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการ

²³ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตดอนเมือง, รายงานการประเมินตนเอง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561, (ม.ป.ท., 2561), ง.

²⁴ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตบางแค, รายงานการประเมินตนเอง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561, (ม.ป.ท., 2561), ง.

การบริหารการศึกษาให้มีความชัดเจน จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศที่ทันสมัย ครอบคลุมสามารถให้บริการแก่ผู้ต้องการใช้ได้ตลอดเวลา²⁵

จากความสำเร็จและปัญหาด้านการบริหารคุณภาพและการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความตระหนักและสนใจศึกษาเกี่ยวกับการบริหารคุณภาพกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทราบการบริหารคุณภาพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อทราบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อทราบความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารคุณภาพกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร

ข้อคำถามของการวิจัย

1. การบริหารคุณภาพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับใด
2. การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับใด
3. การบริหารคุณภาพกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กันหรือไม่

สมมติฐานของการวิจัย

เพื่อให้การตรวจสอบข้อคำถามของการวิจัยเป็นไปตามความมุ่งหมายที่วางไว้ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐาน ทว่าการวิจัย ดังนี้

1. การบริหารคุณภาพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมาก

²⁵ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตจอมทอง, รายงานการประเมินตนเอง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561, (ม.ป.ท., 2561), ง.

2. การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมาก

3. การบริหารคุณภาพกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กัน

ขอบข่ายเชิงมโนทัศน์สรุปของการวิจัย

สถานศึกษาเป็นสถาบันหลักในการจัดการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีความเป็นอิสระในการบริหารจัดการสถานศึกษา ภายใต้กรอบนโยบายที่กำหนดด้วยตนเอง รวมทั้งการบริหารงานของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต ในการจัดการศึกษา และเป็นการบริหารการศึกษาตามทฤษฎีเชิงระบบแบบเปิด ตามทัศนะของลูเนินเบอร์กและออร์นสไตน์ (Lunenburg & Ornstein) ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้ (1) ปัจจัยนำเข้า (inputs) (2) กระบวนการเปลี่ยนแปลง (transformational process) (3) ปัจจัยนำออก (outputs) (4) ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) และ (5) สภาพแวดล้อม (environment) แต่ละองค์ประกอบมีความสัมพันธ์ และมีผลกระทบซึ่งกันและกันในการดำเนินงาน สำหรับการจัดการศึกษาปัจจัยนำเข้า ได้แก่ บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และข้อมูลข่าวสาร หรือนโยบายการจัดการศึกษา กระบวนการเปลี่ยนแปลง ได้แก่ การบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอน การนิเทศติดตามประเมินผล ปัจจัยนำออก ได้แก่ เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ที่อาจจะปรากฏในลักษณะของผลิตภัณฑ์ ผลที่ได้รับ ผลลัพธ์ หรือ ภาพความสำเร็จของระบบการศึกษา ทั้งนี้ลักษณะของปัจจัยนำออกจะแตกต่างกันไปตามลักษณะของสถานศึกษา โดยมีข้อมูลย้อนกลับ ไม่ว่าจะในเชิงบวกหรือเชิงลบจะช่วยให้การบริหารจัดการศึกษาประสบความสำเร็จได้ ถ้าสถานศึกษาได้ข้อมูลย้อนกลับเชิงลบก็สามารถนำมาปรับแก้ไขกระบวนการ หรือ ปัจจัยนำเข้า หรือทั้งสองส่วน ซึ่งจะส่งผลถึงคุณภาพของปัจจัยนำออกในอนาคต สำหรับสภาวะแวดล้อม ได้แก่ สภาพแวดล้อมภายนอก ไม่ว่าจะเป็น ด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม หรือ เทคโนโลยีต่างก็ส่งผลกระทบต่อสถานศึกษาทั้งสิ้น²⁶ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสุนันทา เลาहनันท์ ที่กล่าวถึงลักษณะขององค์การ สรุปได้ว่า องค์การมีลักษณะเป็นระบบเปิด (Open system) ที่มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมซึ่งเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาและมีความสัมพันธ์โต้ตอบกับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์การ²⁷

²⁶ Fred C. Lunenburg and Allan c. Ornstein, **Educational administration**, 6thed. (Wadsworth: Cengage Learning, 2012), 21.

²⁷ สุนันทา เลาहनันท์, **การพัฒนาองค์การ** (กรุงเทพฯ: ดี.ดี.บุ๊คส์โตร์, 2531), 30-33.

สำหรับการบริหารจัดการ ซึ่งเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงนั้น ตามแนวคิดการบริหารคุณภาพ PDCA ของเดมมิง (Deming) ซึ่งได้เสนอว่า คุณภาพจะช่วยปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต และความสามารถในการแข่งขัน มองคุณภาพในแง่ของคุณภาพการออกแบบ การลงมือทำ การขยายและการให้บริการ คุณภาพจะทำให้องค์กรอยู่รอดระยะยาว โดยวงจรการบริหารเชิงคุณภาพ PDCA เป็นหลักการบริหารที่สำคัญสำหรับการบริหารองค์กรเพื่อคุณภาพ โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้ (1) ขั้นตอนของการวางแผน (Plan) คือ การคิดค้นหาทางเลือกล่วงหน้าที่ดีที่สุดในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างประหยัด ให้ได้ผลคุ้มค่าที่สุด โดยการดำเนินงานตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบแบบแผน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (2) ขั้นตอนลงมือปฏิบัติ (Do) เป็นการดำเนินการตามแผนที่วางไว้ตามขั้นตอน กับการประสานงานกับฝ่ายบริหาร และฝ่ายอื่นที่เกี่ยวข้อง (3) ขั้นตอนตรวจสอบหรือประเมินผล (Check) การติดตามตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน ตามที่กำหนดเปรียบเทียบกับเป้าหมาย และเพื่อรายงานความคืบหน้าบนการปฏิบัติ ประมวลข้อคิดเห็น และข้อผิดพลาดต่าง ๆ และสรุปเพื่อดำเนินการแก้ไขปรับปรุง (4) การแก้ไขปรับปรุง (Action) เป็นการนำผลมาวิเคราะห์พิจารณาหาต้นตอสาเหตุ ข้อบกพร่อง การระดมสมองเพื่อแก้ไขปัญหา²⁸ ซึ่งสอดคล้องกับวิมล อรรถจนพจนีย์ ที่กล่าวถึงการใช้ TQM ในภาครัฐ ว่า สำหรับภาครัฐก็ได้สนใจการพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชนโดยการนำระบบการจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพขององค์กรหรือ TQM มาใช้เพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพของงานบริการให้ดียิ่งขึ้นและสามารถทำให้ประชาชนมีความศรัทธาต่องานราชการเพื่อเพิ่มขึ้นด้วยโดยมีแนวทางที่สำคัญดังนี้ 1) การปรับกระบวนการ เพื่อมุ่งสู่ผลลัพธ์ทางการดำเนินงานที่พึงประสงค์ ด้วยองค์ประกอบ 7 หมวด ได้แก่ หมวดที่ 1 การนำองค์กร หมวดที่ 2 การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ หมวดที่ 3 การให้ความสำคัญกับลูกค้าและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หมวดที่ 4 การวัดการวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ หมวดที่ 5 การมุ่งเน้นบุคคล หมวดที่ 6 การบริหารกระบวนการ และหมวดที่ 7 ผลลัพธ์การดำเนินการ 2) การพัฒนาการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กรตามแนวทาง Balanced Scorecard (BSC) เครื่องมือชี้วัดผลการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกันการจัดทำ BSC นั้นโดยมุ่งเน้นกระบวนการกลยุทธ์ก่อน คือการวิเคราะห์ด้านกลยุทธ์ เพื่อให้ได้กลยุทธ์หลักการขององค์กร การพัฒนา BSC เพื่อวัดผลการปฏิบัติงานจึงเป็นการพัฒนาวิธีการวิเคราะห์การปฏิบัติงานขององค์กรแบบใหม่ โดยใช้องค์ประกอบของแผนกลยุทธ์ระยะยาว 3) การนำแนวคิดการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กรไปปฏิบัติดังนี้ 1) คัดเลือกและแต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการพัฒนาคุณภาพองค์กร โดยคัดเลือกจากผู้บริหารระดับสูงที่ได้รับการยอมรับจากพนักงาน 2) วางแผนปฏิบัติการ ซึ่งผู้บริหารและทีมงานคุณภาพร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ นโยบายและกลยุทธ์ด้านคุณภาพ เพื่อใช้เป็นกรอบระยะเวลา (Time Frame) และผลงานที่ต้องการอย่างเป็นรูปธรรม 3) ดำเนินการโดยนำแผนพัฒนาศักยภาพของ

²⁸ William E. Deming, *Out of crisis* (Cambridge: MIT Press, 1986), 88.

องค์กรมาปฏิบัติให้เป็นระบบ โดยดำเนินงานเกี่ยวเนื่องและสอดคล้องตามแผนแม่บท 4) ติดตามและตรวจสอบ ประเมินและแก้ไขให้เป็นไปตามเป้าหมาย และเกณฑ์ที่กำหนดโดยนำหลักการของเดิมมาใช้ 5) เสริมแรงและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง หากระบบราชการสามารถนำระบบการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กรมาใช้ได้อย่างแท้จริง จะก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพขององค์กรได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยเชื่อมโยงแนวความคิดการบริหารจัดการทั่วทั้งองค์กรและวัดผลการปฏิบัติงานด้วย BSC เพื่อประเมินผลการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามวิสัยทัศน์ และกลยุทธ์ แล้วนำไปสู่การปฏิบัติให้สอดคล้องกับเครื่องมือการบริหารจัดการภาครัฐ จะสร้างสรรค์ประโยชน์สูงสุดแก่องค์กร แนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการทั่วทั้งองค์กรในภาครัฐ มีความเชื่อมโยงขององค์กรที่มีสมาชิกทุกคนต่างให้ความสำคัญ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาการดำเนินงานขององค์กรอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งที่จะตอบสนองความต้องการและความพึงพอใจให้แก่ผู้รับบริการ เพื่อพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์กร²⁹ นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ นำองค์ประกอบ 7 หมวด ไปทำเป็นชุดของคำถามของเกณฑ์รางวัลคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMOA) มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ส่วนราชการต่าง ๆ สามารถนำไปปรับใช้ได้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ทำให้การส่งมอบผลผลิตและบริการดีขึ้น ปรับปรุงผลการดำเนินการด้านอื่น ๆ และเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน โดยทำให้เกิดความสอดคล้องกันของแผน กระบวนการตัดสินใจ บุคลากร การปฏิบัติการ และผลลัพธ์การนำเกณฑ์นี้ไปใช้จะช่วยให้อำนาจราชการสามารถประเมินองค์การตนเองได้อย่างรอบด้านว่าขณะนี้สภาพแวดล้อมเป็นอย่างไร และต้องการมุ่งไปทางใด เกณฑ์นี้เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบทุกภาคส่วนของระบบบริหารงาน การพัฒนาปรับปรุงกระบวนการและผลลัพธ์ โดยตระหนักถึงคุณค่าที่ส่งมอบแก่ผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม โดยอาศัยค่านิยมหลัก (Core Value) 11 ประการ คือ 1) การนำองค์การอย่างมีวิสัยทัศน์ 2) ความเป็นเลิศที่มุ่งเน้นผู้รับบริการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และประชาชน 3) การเรียนรู้ขององค์การและของระดับบุคลากร 4) การให้ความสำคัญกับบุคลากรและเครือข่าย 5) ความสามารถในการปรับตัว 6) การมุ่งเน้นอนาคต 7) การสนับสนุนให้เกิดนวัตกรรม 8) การจัดการโดยใช้ข้อมูลจริง 9) ความรับผิดชอบต่อสังคม 10) การมุ่งเน้นที่ผลลัพธ์และการสร้างคุณค่า 11) มุมมองในเชิงระบบ³⁰

กระทรวงศึกษาธิการ ประกาศใช้มาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ โดยกำหนดมาตรฐานการศึกษา ระดับ

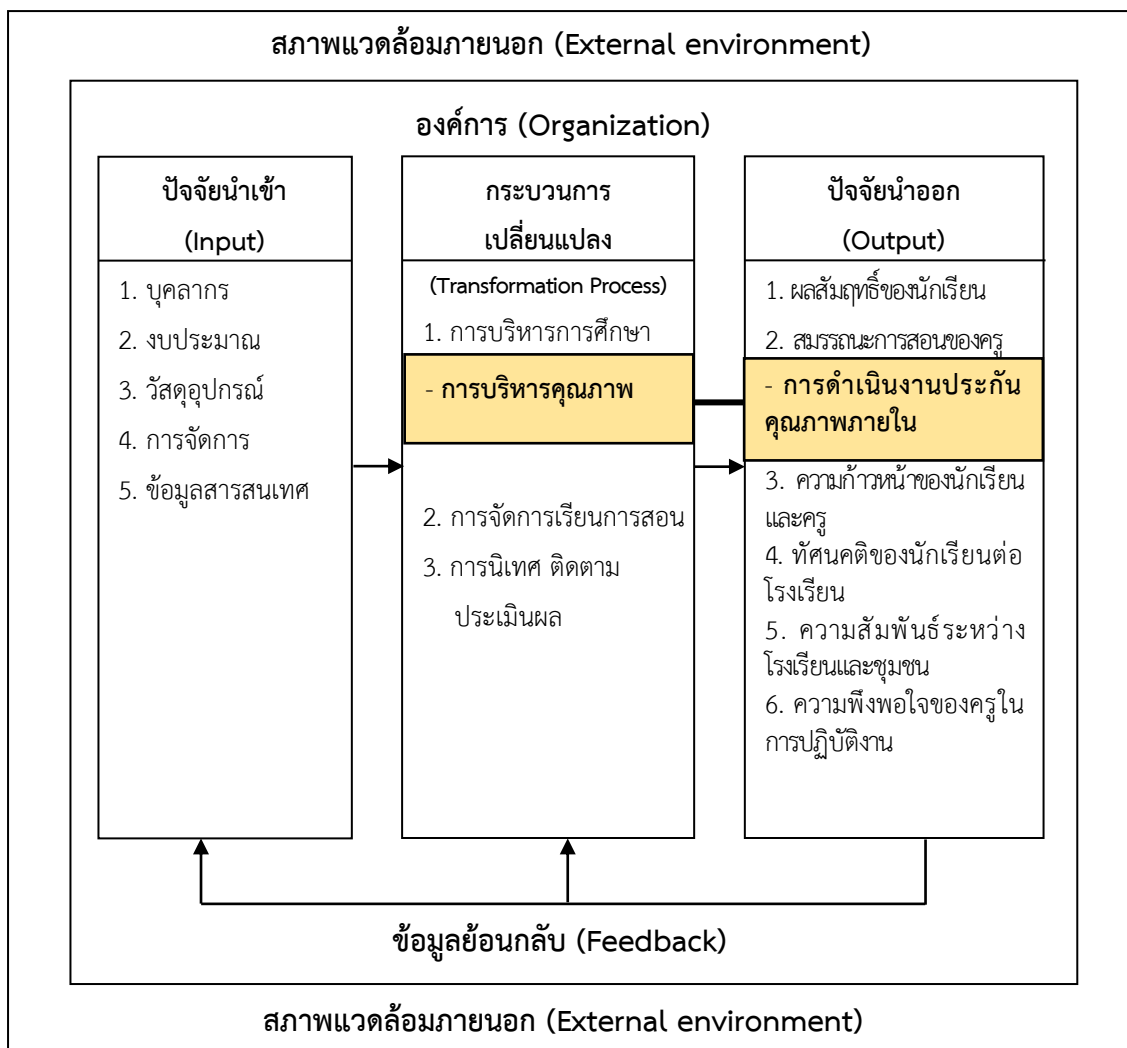
²⁹ วิมล อรรถจนพจน์ย์, “แนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการทั่วทั้งองค์กรในภาครัฐ,” *วารสารวิชาการพระจอมเกล้าพระนครเหนือ* 21, 3 (กันยายน-ธันวาคม 2554): 710-718.

³⁰ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, *เกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ พ.ศ. 2558* (กรุงเทพฯ ฯ: บริษัท วิชั่น พรินท์แอนด์มีเดีย จำกัด, 2557), 9-12.

ปฐมวัย พ. ศ. 2561 มีจำนวน 3 มาตรฐาน คือ 1) มาตรฐานคุณภาพของเด็ก 2) มาตรฐานกระบวนการบริหารและการจัดการ และ 3) มาตรฐานการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และศูนย์การศึกษาพิเศษ พ. ศ. 2561 มี 3 มาตรฐาน คือ 1) มาตรฐานคุณภาพของผู้เรียน แบ่งเป็น 2 องค์ประกอบ คือ ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน 2) มาตรฐานกระบวนการบริหารและการจัดการ และ 3) มาตรฐานกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อใช้เป็นแนวทางการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน³¹ สำหรับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้นำเกณฑ์มาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งประกอบด้วย 3 มาตรฐาน โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้ 1) มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน/ผู้รับบริการ คือ การให้ความสำคัญกับการดำเนินงานที่เป็นผลผลิตหรือผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาและการให้บริการของสถานศึกษาที่ดำเนินการ โดยเฉพาะที่เกิดกับผู้เรียน/ผู้เข้ารับการอบรม/ผู้รับบริการ ซึ่งสถานศึกษาต้องเป็นผู้กำหนดค่าเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน/ผู้เข้ารับการอบรม/ผู้รับบริการ เพื่อให้เป็นไปตามศักยภาพและบริบทของสถานศึกษา และต้องผ่านความเห็นชอบจากสำนักงาน กศน.จังหวัด/กทม. (2) มาตรฐานที่ 2 คุณภาพการจัดการศึกษา/การให้บริการ คือ การให้ความสำคัญกับบุคลากรกระบวนการจัดการศึกษา ที่ทำให้เกิดกิจกรรมตามพันธกิจ บทบาทและหน้าที่ของสถานศึกษาที่เน้นผู้เรียน/ผู้รับบริการ เป็นสำคัญ ได้แก่ ครู วิทยากร ผู้จัดการกิจกรรม หลักสูตร สื่อ กระบวนการเรียนรู้ กิจกรรมของการจัดการศึกษา/การให้บริการ การวัดและการประเมินผล เป็นต้น และ (3) มาตรฐานที่ 3 ประสิทธิภาพการบริหารจัดการการศึกษา คือ การให้ความสำคัญกับผู้บริหารในการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการการศึกษาของสถานศึกษา การส่งเสริมสนับสนุนบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษา ภาควิชาช่วยในการสนับสนุนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาและการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการจัดการศึกษา³² จากแนวคิดของเดมมิ่ง (Deming) และมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยดังกล่าว ผู้วิจัยจึงนำมาเป็นขอบข่ายเชิงมนทัศน์สรุปของการวิจัย ดังแผนภูมิที่ 1

³¹ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ (กรุงเทพ ฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2561), 12-42.

³² สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, แนวทางการประกันคุณภาพภายในศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต, 7.

แผนภูมิที่ 1 ขอบข่ายเชิงมนทัศน์สรุปของการวิจัย

ที่มา : Fred C. Lunenburg and Allan c. Ornstein, **Educational administration**, 6th ed. (Wadsworth: Cengage Learning, 2012), 21.

: William E. Deming, **Out of crisis** (Cambridge: MIT Press, 1986), 88.

: สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, **แนวทางการประกันคุณภาพภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต** (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2561), 11-12.

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาการบริหารคุณภาพกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งการบริหารคุณภาพตามแนวคิดของเดมมิ่ง ว่าด้วยวงจรการบริหารเชิงคุณภาพ PDCA ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การประเมินผลตามแผน และการพัฒนาปรับปรุงแผน ส่วนการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ผู้วิจัยนำเกณฑ์มาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน ได้แก่ 1) คุณภาพของผู้เรียน/ผู้รับบริการ 2) คุณภาพการจัดการศึกษา/การให้บริการ และ 3) ประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา จากแนวคิด และเอกสารอ้างอิงดังกล่าว นำมากำหนดขอบเขตของการวิจัยสามารถแสดงได้ดังแผนภูมิที่ 2

ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม
การบริหารคุณภาพ (X_{tot})	การดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน (Y_{tot})
1. การวางแผน (X_1) 2. การปฏิบัติตามแผน (X_2) 3. การประเมินผลตามแผน (X_3) 4. การพัฒนาปรับปรุงแผน (X_4)	1. คุณภาพผู้เรียน/ผู้รับบริการ (Y_1) 2. คุณภาพการจัดการศึกษา/การให้บริการ (Y_2) 3. ประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา (Y_3)

แผนภูมิที่ 2 ขอบเขตของการวิจัย

ที่มา : Deming, W. E. *Out of crisis*. Cambridge, ZMA: MIT Press. 1986), 88.

: สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, *แนวทางการประกันคุณภาพภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต*, (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2561), 11-12.

นิยามศัพท์เฉพาะ

การบริหารคุณภาพ หมายถึง กระบวนการบริหารสถานศึกษาตามขั้นตอนของวงจรการบริหารเชิงคุณภาพ PDCA มี 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การประเมินผลตามแผน และการพัฒนาปรับปรุงแผน

การดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน หมายถึง ผลของกระบวนการทำงานของผู้รับผิดชอบจัดการศึกษาที่จะรับประกันให้สังคมเชื่อมั่นว่า จะพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ครบถ้วนตามมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งประกอบด้วย 3 มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ 1 คุณภาพผู้เรียน/ผู้รับบริการ มาตรฐานที่ 2 คุณภาพการจัดการศึกษา/การให้บริการ และ มาตรฐานที่ 3 ประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร มีประเด็นนำเสนอตามลำดับ ดังนี้ 1) แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารคุณภาพ 2) แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน 3) ข้อมูลพื้นฐานของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต และ 4) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารคุณภาพ

ความหมายของการบริหารคุณภาพ

การบริหาร (Administration หรือ Management) เป็นกระบวนการที่เกิดกับการวางแผน (Planning) การจัดตั้งองค์การ (Organizing) การนำ (Leading) และการควบคุม (Controlling) การใช้ทรัพยากรเพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายหรือการบริหารทั้งศาสตร์และศิลป์ในการระดมและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้สามารถดำเนินงานจนสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่องค์กรกำหนดไว้

การบริหารสิ่งที่มีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่ง เพราะว่าการดำเนินงานใด ๆ ก็ตาม หากไม่มีการบริหาร โอกาสที่จะประสบความสำเร็จมีน้อยมาก หรือหากว่าสามารถดำเนินงานจนประสบความสำเร็จ แต่จะพบว่าการดำเนินงานนั้นไม่มีประสิทธิภาพ กล่าวคือ มีการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ มากมาย อาทิ คน วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ และเทคนิควิธีการเป็นจำนวนมาก และอาจใช้เวลายาวนาน การบริหารสามารถช่วยขจัดปัญหาเหล่านี้ได้ เพราะการบริหารจะมีการวางแผนไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นระบบว่าจะทำอะไร (กำหนดวัตถุประสงค์) อย่างไร (ระบุกิจกรรมและกำหนดทรัพยากรที่ใช้) ที่ไหน (ระบุสถานที่) เมื่อใด (กำหนดวันเวลา) และโดยใคร (ระบุบุคคลที่รับผิดชอบ) ในขั้นตอนการดำเนินงานตามแผนก็จะมีประสานความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้อง การติดตาม และกำกับเพื่อดูความก้าวหน้าของงานคุณภาพของงานปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน และหาแนวทางแก้ไขปัญหา

นอกจากนั้น ยังมีการประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงานให้ผู้เกี่ยวข้องได้ทราบ จากเหตุผลที่ยกมานี้ แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าการบริหารเป็นสิ่งที่จะต้องให้ความสำคัญต่อการดำเนินงานเป็นอย่างมาก³³

ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษามีบทบาทเช่นเดียวกับทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์และสาขาวิชาต่าง ๆ กล่าวคือ ทำหน้าที่ให้ข้อยุติทั่วไปและก่อให้เกิดการวิจัย ส่วนวิทยาการเกี่ยวกับองค์การพยายามอธิบายกฎและระเบียบในพฤติกรรมของแต่ละคนและกลุ่มภายในองค์การ โดยนักวิชาการเกี่ยวกับองค์การมุ่งหาหลักเบื้องต้นที่ให้ความเข้าใจทั่วไปในโครงสร้างและพลวัตของชีวิตในองค์การ ซึ่งงานดังกล่าวเพิ่งจะเริ่มมีขึ้นในการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา ในการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารควรมีหลักและกระบวนการบริหารการศึกษา หลักการแนวคิดในการบริหาร ภาพรวมของการบริหาร³⁴

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้ความหมายไว้ว่า คุณภาพ หมายถึง ลักษณะดีเด่นของบุคคลหรือสิ่งของ³⁵

บรรจง จันทมาศ กล่าวว่า คุณภาพ หมายถึง คุณสมบัติทุกประการ ของผลิตภัณฑ์การบริการที่ตอบสนองและสามารถสร้างความพึงพอใจให้แก่ลูกค้า³⁶

มหาวิทยาลัยรามคำแหง ให้ความหมาย คุณภาพการศึกษา ไว้ว่า คุณภาพการศึกษา (Quality of Education) หมายถึง การบ่งชี้คุณลักษณะที่มีความเป็นเลิศทางด้านต่าง ๆ ทั้งด้านการบริหารและด้านวิชาการ โดยผ่านกระบวนการผลิตเป็นระบบ ประกอบด้วยปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิตตามกรรมวิธี การวัดด้วยเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับของสังคม³⁷

จิราภรณ์ พงศ์อาจารย์ กล่าวว่า คุณภาพการศึกษา หมายถึง ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณลักษณะที่ได้มาตรฐานตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และตรงตามความต้องการของสังคม

³³ ประภาพรพรณ รักเลี้ยง, **หลักทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารสถานศึกษา** (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2560), 7.

³⁴ Wayne K. Hoy and Cecil G. Miskel, **Educational Administration: Theory Research and Practice**, 4thed. (New York: Harper Collins, 1991), 9.

³⁵ ราชบัณฑิตยสถาน, **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554** (กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน, 2556), 263.

³⁶ บรรจง จันทมาศ, **ระบบบริหารงานคุณภาพ** (กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น), ม.ป.ป.), 1.

³⁷ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, **การประกันคุณภาพการศึกษา**, เข้าถึงเมื่อ 11 ธันวาคม 2561, เข้าถึงได้จาก <https://goo.gl/SNyPWW>

จูรานและกรีน่า (Juran and Gryna) กล่าวถึงความหมายของคุณภาพว่า หมายถึง ความมีศักยภาพของการผลิตซึ่งเป็นความต้องการของสมาชิกในสังคมที่มีแนวคิดสอดคล้องกัน³⁸ จูรานและกรีน่า (Juran and Gryna) ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า คุณภาพนั้นจะต้องเกิดจากความพึงพอใจของลูกค้าด้วย³⁹

เมลนิก และเดนซ์เลอ (Melnyk and Denzler) แนวคิดเรื่องการจัดคุณภาพโดยรวม (Total Quality Management – TQM) ได้มีการพัฒนาปรับปรุงข้อจำกัดต่าง ๆ และได้นำมาประยุกต์ใช้อย่างกว้างขวาง รวมทั้งมีการให้ใบรับรอง หรือรางวัลสนับสนุนการจัดการคุณภาพ เช่น ISO 9000, ISO 1400 สามารถสรุปได้ 8 ประเด็น คือ 1) พันธะผูกพันกับคุณภาพ 2) การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง 3) การมีส่วนร่วมทั้งหมด 4) การใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีและวิธีการทางวิทยาศาสตร์อย่างกว้างขวาง 5) เน้นที่ลูกค้า 6) เน้นกระบวนการ 7) การให้การศึกษาและการฝึกอบรม 8) การเคารพความเป็นมนุษย์⁴⁰

มาร์ช (March) แนวคิดการควบคุมคุณภาพ (Quality Control) จะเน้นเฉพาะความสอดคล้องกับความข้อกำหนดคุณภาพในรายละเอียด (Conformance to specification)⁴¹

ครอสบี (Crosby) ได้เสนอกฎในการจัดคุณภาพ (Absolutes of Quality management) โดยกล่าวถึงความหมายของคุณภาพว่า หมายถึง การตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้า (Conformance to requirement) ให้เป็นกลุ่มโดยแบ่งเป็น 4 มิติ คือ มาตรฐาน ผลงาน ประสิทธิภาพ และความพึงพอใจ⁴²

การ์วิน (Garvin) เป็นมิติของคุณภาพที่เกี่ยวข้องกับความสอดคล้องกับความต้องการของลูกค้า (Conformance to requirement) รูปลักษณะของสินค้า⁴³

³⁸ Joseph M. Juran and Frank M. Gryna, **Quality planning and analysis**, 2nded. (New York: McGraw-Hill, 1980), 1.

³⁹ Joseph M. Juran and Frank M. Gryna, **Quality planning and analysis**, 3rded. (New York: McGraw-Hill, 1993), 6-7.

⁴⁰ Steven A. Melnyk and David R. Denzler, **Operations Management : A Value Driven Approach** (MASS: Irwin McGraw-Hill, 1996), 172-173.

⁴¹ Jim G. March and Lee S. Sproull, “Technology, Management, and Competitive Advantage” in P.S. Googman, L.S. Sproull, and Associates. (eds.) **Tachnology and Organizations** (San Francisco: Jossy-Bass Publishers, 1990), 170.

⁴² Philip B. Crosby, **Quality is Free: The Art of Making Quality Certain** (New American Library, 1979), 171.

⁴³ David A. Garvin, **Managing Quality** (New York: Free Press, 1988), 171.

ฮอล (Hall) เพื่อสร้างความพึงพอใจของลูกค้าโดยอาจเป็นคุณภาพที่คาดหวังหรือต้องการ (expected quality) หรืออาจเป็นคุณภาพที่เหนือความคาดหวังของลูกค้า (exciting quality) ซึ่งทำให้ลูกค้าเห็นความแตกต่างและก่อให้เกิดความได้เปรียบในการแข่งขัน⁴⁴

ดังนั้น จากที่นักวิชาการกล่าว สรุปได้ว่า การบริหารคุณภาพ หมายถึง กระบวนการบริหารสถานศึกษาตามขั้นตอนของวงจรการบริหารเชิงคุณภาพ PDCA มี 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การประเมินแผน และการพัฒนาปรับปรุงแผน

แนวคิดการบริหารตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดสาระสำคัญไว้ในหมวด 5 การบริหารและการจัดการศึกษา ส่วนที่ 1 การบริหารและการจัดการศึกษาของรัฐในมาตรา 39 ว่า ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา โดยแบ่งขอบข่ายงานบริหารสถานศึกษาไว้ 4 ด้าน คือ 1) ด้านบริหารงานวิชาการ 2) ด้านบริหารงบประมาณ 3) ด้านบริหารงานบุคคลและ 4) ด้านบริหารทั่วไป และกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดว่าการบริหารจัดการของสถานศึกษาซึ่งมีหน้าที่ให้บริการการศึกษาแก่ประชาชน และเป็นสถานศึกษาของรัฐ จึงนำหลักการว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ซึ่งเรียกทั่วไปว่าหลักธรรมาภิบาล มาบูรณาการในการบริหารและการจัดการศึกษา เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับโรงเรียนที่เป็นนิติบุคคล หลักการดังกล่าว ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

สำหรับสถานศึกษาจะมีระบบการบริหารประกอบด้วยส่วนที่สำคัญ 3 ส่วน คือ 1) ปัจจัยนำเข้า (Input) 2) กระบวนการ (Process) และ 3) ผลผลิต (Output) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ปัจจัยนำเข้า (Input) หรือทรัพยากรการบริหารเป็นทรัพยากรที่จัดเตรียมไว้สำหรับการดำเนินงาน ได้แก่ คนหรือทรัพยากรมนุษย์ เงินหรืองบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยีวิธีการ และเวลา
2. กระบวนการหรือกระบวนการบริหาร (Process of Management) เป็นการบริหารจัดการให้งานดำเนินไปได้จนบรรลุวัตถุประสงค์กระบวนการบริหาร (Process of management) ประกอบด้วย การวางแผน (planning) การจัดองค์การ (organizing) การนำ (leading) และการควบคุม (controlling) การใช้ทรัพยากรเพื่อให้ปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมาย
3. ผลผลิต (Output) เป็นผลผลิตหรือบริการที่ให้แก่ประชาชนซึ่งสามารถนำมาเป็นข้อมูลในการประเมินผลการดำเนินงานได้ โดยเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้

⁴⁴ Robert W. Hall, *The Soul of the Enterprise* (New York: Harper Business, 1993), 171.

ส่วนประกอบทั้ง 3 ส่วนนี้แต่ละส่วนสอดคล้องสัมพันธ์กัน กล่าวคือ เมื่อมีการเตรียมปัจจัยนำเข้าหรือทรัพยากรการบริหารแล้ว ก็ต้องมีการบริหารจัดการเพื่อใช้ทรัพยากรในในการดำเนินงานจนบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งมีผลผลิตนั่นเองและตัวผลผลิตจะเป็นข้อมูลป้อนกลับที่สะท้อนไปยังปัจจัยนำเข้าว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ กระบวนการบริหารมีประสิทธิภาพหรือไม่ และแต่ละส่วนจะต้องพัฒนาปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงอย่างไร⁴⁵

แนวคิดการบริหารของ เอ็ดเวิร์ด เดมมิ่ง (Edwards Deming)

วงจรกิจกรรมนี้ได้รับอิทธิพลมาจากระเบียบวิธีขั้นสูงที่คิดค้นโดย Walter Schewhart จาก Bell labs ในทศวรรษ 1930 และถูกนำมาปรับใช้โดยเอ็ดเวิร์ดเดมมิ่ง (Edwards Deming)⁴⁶ โดยเดมมิ่ง (Deming) เป็นผู้มีพระคุณอย่างยิ่งที่ทำให้ชาวญี่ปุ่นเจริญก้าวหน้าหลังสงครามโลกครั้งที่ 2⁴⁷

ประวัติของเดมมิ่ง (Deming) ว่าเป็นที่รู้จักกันแพร่หลายในหลักการบริหารที่เรียกว่า วงจรกิจกรรม (PDCA) หรือ วงจรเดมมิ่ง ซึ่งเป็นชื่อที่ใช้แทนกันกับการจัดการคุณภาพ เพราะเขาเป็นคนผลักดันให้ผู้บริหารญี่ปุ่นยอมรับแนวคิดในการจัดการคุณภาพ และเป็นคนแรกที่มีมองว่าการจัดการคุณภาพเป็นกิจกรรมขององค์กรทั้งหมด ไม่ใช่แค่งานตรวจคุณภาพตามที่กำหนด หรือเป็นงานของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในการประกันคุณภาพ และเป็นคนแรกที่ระบุว่าคุณภาพเป็นความรับผิดชอบทางการบริหารของผู้บริหาร

เดมมิ่ง (Deming) เกิดที่เมืองซูส์ (Sioux) รัฐไอโอวา เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม ปี พ.ศ. 2443 เขาจบปริญญาตรีฟิสิกส์ จากมหาวิทยาลัยไวโอมิ่ง ได้ปริญญาเอกฟิสิกส์คณิตศาสตร์จากมหาวิทยาลัยเยล เมื่อปี พ.ศ. 2471 ในระหว่างปี พ.ศ. 2471-2482 เขาทำงานอยู่กระทรวงเกษตรของสหรัฐอเมริกา ต่อมาปี พ.ศ. 2482-2488 ทำงานอยู่ที่สำนักสำมะโนประชากรอเมริกัน และโรงงานอุตสาหกรรมอาวุธของสหรัฐอเมริกา ในช่วงปี พ.ศ. 2489 จนกระทั่งถึงเสียชีวิต เมื่อปี พ.ศ. 2536 เดมมิ่ง เป็นศาสตราจารย์ทางสถิติอยู่ที่มหาวิทยาลัยนิวยอร์ก

⁴⁵ กระทรวงศึกษาธิการ, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553, เข้าถึงเมื่อ 11 ธันวาคม 2561, เข้าถึงได้จาก <https://person.mwit.ac.th/01-Statutes/NationalEducation.pdf>

⁴⁶ วิทยา สุหฤตดำรง, ไรย์วิน บุญสวัสดิ์ และอัฒม์ สุนทรโรหิต, PDCA แบบ Toyota ด้วยการคิดแบบ A3, (กรุงเทพฯ : อี. ไอ. สแควร์, 2554), 23.

⁴⁷ วรภัทร ภูเจริญ และโสภณา ทิรัญบุรณะ, คู่มือ ISO 9000 สำหรับผู้บริหารการศึกษาไทย, (กรุงเทพฯ : สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น), 2543), 8.

ช่วงต้นปี พ.ศ. 2483 เดมมิ่ง ได้พบกับชีวฮาร์ต (Schewhart) นักสถิติที่ห้องทดลองของบริษัทเบลล์ เทเลโฟน ในนิวยอร์ก ต่อมาได้รับความคิดเรื่องการควบคุมทางสถิติ และความแปรปรวนเชิงสุ่มของกระบวนการทำงาน (Random variation of a work process) มาจากชีวฮาร์ต ในภายหลังเดมมิ่ง เริ่มตั้งตัวเป็นผู้บรรยายเกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพในการผลิต เดมมิ่งออกไปบรรยายเกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพในโรงงานทั่วสหรัฐอเมริกา แต่ในเวลานั้นผู้บริหารในสหรัฐอเมริกาให้ความสนใจเดมมิ่งไม่มาก

เดมมิ่ง (Deming) ไปญี่ปุ่นเมื่อ พ.ศ. 2490 สืบเนื่องมาจาก หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 นายพลแม็กอาร์เธอร์ (MacArthur) ผู้บัญชาการกองกำลังทหารสหรัฐอเมริกาที่ยึดครองญี่ปุ่นอยู่ ได้ไล่ผู้บริหารระดับสูง และระดับกลางของบริษัทใหญ่ ๆ ของญี่ปุ่นออก โทษฐานที่คนเหล่านั้นเข้าไปพัวพันกับสงครามเสร็จแล้วก็หุนคนรุ่นใหม่ ขึ้นมาบริหารแทน นายพลแม็กอาร์เธอร์ ได้ขอความช่วยเหลือทางวิชาการมายังสหรัฐอเมริกา เริ่มจากการขอให้สหรัฐอเมริกาช่วยส่งคนไปทำสำมะโนประชากรที่ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกาจึงได้ส่งเดมมิ่งไปตอนนั้น เดมมิ่งเริ่มประสบความสำเร็จมาบ้างแล้วจากการใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง (Sampling methods) และเทคนิคการควบคุมทางสถิติ เพื่อเพิ่มผลผลิตอุตสาหกรรมในสหรัฐอเมริกา เดมมิ่งจึงนำเทคนิคการควบคุมทางสถิติมาเผยแพร่ที่ญี่ปุ่น

ในเวลา 3 ปีต่อมา สหภาพนักวิทยาศาสตร์ และวิศวกรญี่ปุ่นได้เข้ามาให้ความสนับสนุนเดมมิ่งในการเผยแพร่ความคิดเรื่องคุณภาพ และการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต จนกระทั่ง เดมมิ่งสามารถตั้งกลุ่มผู้บริหารหลัก เพื่อกระจายความคิดออกไปสู่ผู้บริหารอื่น ๆ ใน พ.ศ. 2493 มีผู้บริหารมาเข้าร่วมถึง 400 กว่าคน ผู้บริหารในกลุ่มนี้ ล้วนแต่เป็นผู้นำในบริษัทสำคัญ ๆ เช่น โซนี่ นิสสัน มิซูบิชิ และโตโยต้า สาเหตุที่ทำให้เดมมิ่งประสบความสำเร็จก็ เนื่องมาจากคนญี่ปุ่นได้สนใจการควบคุมคุณภาพด้วยวิธีการทางสถิติมาก่อน แต่ยังขาดทฤษฎี ทฤษฎีการควบคุมทางสถิติของเดมมิ่งทำให้คนญี่ปุ่นเข้าใจ สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติงานได้ คนญี่ปุ่นจึงยอมรับแนวทางของเดมมิ่ง นับว่าเดมมิ่งได้มีส่วนช่วยพัฒนาอุตสาหกรรมญี่ปุ่นในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2

ต่อมาในภายหลังญี่ปุ่นจึงตั้งรางวัลเดมมิ่ง (Deming prize or deming award) ให้กับบริษัทที่มีผลงานดีเด่นในด้านคุณภาพมาตั้งแต่ พ.ศ. 2494 จนกระทั่งปี พ.ศ. 2523 โทรทัคส์เอ็นบีซีจึงนำเอาผลงานของเดมมิ่งกลับไปเผยแพร่ ในสหรัฐอเมริกา ยกย่องให้เดมมิ่งเป็น “บิดาแห่งคลื่นลูกที่สามของการปฏิวัติอุตสาหกรรม (Father of the third wave of the industrial revolution)” ชื่อเสียงของเดมมิ่งจึงเป็นที่รู้จักกันทั่วสหรัฐอเมริกาและทั่วโลก ในสหรัฐอเมริกามีการตั้งกลุ่มศึกษา และดำเนินตามทฤษฎีของเดมมิ่งเป็นจำนวนมาก นอกเหนือจากนั้นยังมีกลุ่มทำนองเดียวกันในอังกฤษ เนเธอร์แลนด์ และนิวซีแลนด์ หลังเดมมิ่งเกษียณอายุก็ได้ไปบรรยายในระดับปริญญาโทและปริญญาเอกที่มหาวิทยาลัยหลายแห่ง และได้รับแต่งตั้งให้เป็นศาสตราจารย์เกียรติคุณของมหาวิทยาลัยนิวยอร์ก เมื่อปี พ.ศ. 2518 เดมมิ่ง ได้เขียนหนังสือ บทความ และจัดสัมมนาเรื่องคุณภาพเอาไว้เป็นจำนวนมาก

เดมมิ่ง เสนอว่า คุณภาพจะช่วยปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต และความสามารถในการแข่งขัน มองคุณภาพในแง่ของคุณภาพการออกแบบ การลงมือทำ การขยายและการให้บริการ คุณภาพจะทำให้องค์กรอยู่รอดระยะยาว⁴⁸ วงจรการบริหารเชิงคุณภาพ PDCA เป็นหลักการบริหารที่สำคัญสำหรับการบริหารองค์กรเพื่อคุณภาพ โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้ 1) ขั้นตอนของการวางแผน (Plan) คือ การคิดค้นหาทางเลือกล่วงหน้าที่ดีที่สุดในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างประหยัด ให้ได้ผลคุ้มค่าที่สุด โดย การดำเนินงานตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบแบบแผน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ 2) ขั้นตอนปฏิบัติ (Do) เป็นการดำเนินการตามแผนที่วางไว้ตามขั้นตอน กับการประสานงานกับฝ่ายบริหาร และฝ่ายอื่นที่เกี่ยวข้อง 3) ขั้นตอนตรวจสอบหรือประเมินผล (Check) การติดตามตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน ตามที่กำหนดเปรียบเทียบกับเป้าหมาย และเพื่อรายงานความคืบหน้าบนการปฏิบัติ ประมวล ข้อคิดเห็น และข้อผิดพลาดต่าง ๆ และสรุปเพื่อดำเนินการแก้ไขปรับปรุง 4) การแก้ไขปรับปรุง (Action) เป็นการนำผลมาวิเคราะห์พิจารณาหาต้นตอสาเหตุข้อบกพร่อง การระดมสมองเพื่อแก้ไขปัญหา⁴⁹

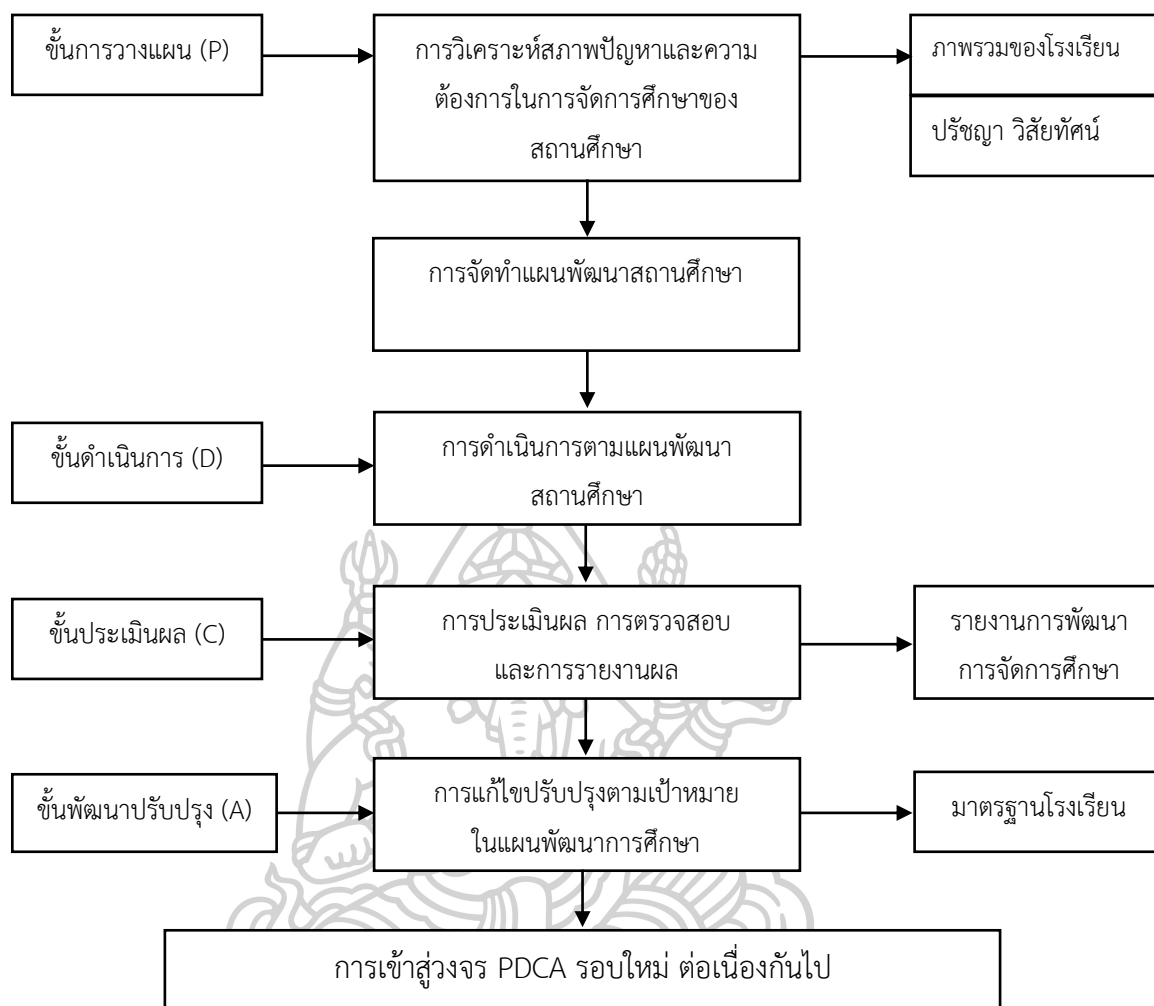
ตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น การบริหารสถานศึกษาโดยใช้วงจรการบริหารเชิงคุณภาพ PDCA ให้ได้ผลดี จำเป็นต้องทำตามวงจร PDCA ในทุกส่วนขององค์กร เพื่อให้การบริหารแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาเป็นไปตามวงจรคุณภาพ PDCA สามารถแสดงการประยุกต์ใช้วงจรการบริหารเชิงคุณภาพ PDCA ดังนี้⁵⁰

⁴⁸ เรื่องวิทย์ เกษสุวรรณ, **การจัดการคุณภาพ : จาก TQC , ISO 9000 และการประกันคุณภาพ**, พิมพ์ครั้งที่ 4, (กรุงเทพฯ : บพิธการพิมพ์, 2550), 90-91.

⁴⁹ สมศักดิ์ คงเที่ยง, **หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา**, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2544), 177.

⁵⁰ เรื่องเดียวกัน, 80.

แผนภูมิที่ 3 การประยุกต์ใช้วงจรการบริหารเชิงคุณภาพ PDCA ในการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา

ที่มา : สมศักดิ์ คงเที่ยง, **หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา**, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2544), 80.

แนวคิดการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร (TQM – Total Quality Management)

TQM (Total Quality Management) เริ่มตั้งแต่ปลายปี 1940 โดยความพยายามของบุคคลที่มีบทบาทในการบริหารคุณภาพ เช่น Julian, Feigenbaum และ Deming

ปรัชญา TQM มุ่งหวังให้บุคลากรทุกคนทุกฝ่ายร่วมมือกันในการสร้างคุณภาพขององค์กร หลักการของ “Kaizen” ในประเทศญี่ปุ่นต้องการให้พนักงานทุกคนค้นหาปัญหาเพื่อการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง TQM สอนให้ป้องกันของเสีย ซึ่งหมายถึง ความไม่พึงพอใจในการปฏิบัติงาน ไม่ว่าจะเป็นสินค้า ข้อมูลข่าวสาร หรือความสำเร็จของเป้าหมายที่ตามลูกค้าทั่วทั้งภายในและภายนอก รวมทั้งฝ่ายบริหารคาดหวัง TQM ยังหมายรวมถึง ระบบการตรวจหรือสืบค้น เพื่อสามารถระบุปัญหาได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว ได้รับการแก้ไขปรับปรุง โดยสามารถสรุปแนวคิดการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กรได้ ดังนี้ (1) เน้นความต้องการของลูกค้าเป็นสิ่งสำคัญ (2) ลูกค้าคือหน่วยงานที่ถัดไป(ทั้งภายในและภายนอก) (3) ความเชื่อมั่นในคุณค่าของคน (การบริหารแบบมีส่วนร่วม) (4) PDCA พื้นฐานการบริหารงาน (5) ใช้ข้อมูลในการตัดสินใจมากกว่าความรู้สึก (6) การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง⁵¹

รางวัลคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA)

PMQA เป็นคำย่อมาจาก Public Sector Management Quality Award แปลเป็นภาษาไทยว่า รางวัลคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ ซึ่งประเทศไทยโดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ และสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ ได้ประยุกต์นำมาจาก MBNQA (รางวัลคุณภาพแห่งชาติประเทศสหรัฐอเมริกา) และ TOA (รางวัลคุณภาพแห่งชาติประเทศไทย) เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย และกำหนดเป็น “เกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ” หรือที่เรียกสั้นๆ ว่า PMQA คือ การนำหลักเกณฑ์และแนวทางการบริหารองค์การที่เป็นเลิศ ซึ่งได้ยอมรับเป็นมาตรฐานสากลโลกมาประยุกต์ใช้พัฒนาระบบบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐ โดยอาศัยหลักการประเมินองค์กรด้วยตนเองเป็นการทบทวนสิ่งที้องค์กรดำเนินการ เทียบกับเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ เมื่อตรวจพบว่าเรื่องใดยังไม่อยู่ในระบบที่น่าพอใจเมื่อเทียบกับเกณฑ์ องค์กรจะได้พัฒนาวิธีปฏิบัติเพื่อปรับปรุงองค์การอย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับคุณภาพการปฏิบัติงานไปสู่มาตรฐานระดับสากล⁵²

⁵¹ วิมล อรรถนพจณี, “แนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการทั่วทั้งองค์กรในภาครัฐ,” **วารสารวิชาการพระจอมเกล้าพระนครเหนือ** 21, 3 (กันยายน-ธันวาคม 2554): 710-718.

⁵² สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, **เกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ พ.ศ. 2558** (กรุงเทพฯ ฯ: บริษัท วิชั่น พรินท์แอนด์มีเดีย จำกัด, 2557), 9-12.

องค์ประกอบของ PMQA

สาระสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ จะแบ่งออกเป็น 2 ส่วนหลัก โดยจะขยายความผ่านคำถามที่กำหนดไว้ให้ส่วนราชการประเมินสถานภาพของตนเอง คือ ส่วนที่ 1 ลักษณะสำคัญขององค์กร เป็นการอธิบายถึงภาพรวมของส่วนราชการ สภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน (ข้อมูลพื้นฐานหน่วยงาน) ความสัมพันธ์กับผู้รับบริการและผู้เกี่ยวข้อง (ประชาชน ส่วนราชการ หน่วยงานภายนอก) สิ่งสำคัญที่มีผลต่อการทำงานของส่วนราชการ ความท้าทายเชิงยุทธศาสตร์ที่กำลังเผชิญอยู่ รวมทั้งระบบการปรับปรุงผลการดำเนินงานของส่วนราชการ (15 คำถาม) ส่วนที่ 2 เกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ เป็นแนวทางในการบริหารจัดการที่ดีของส่วนราชการที่เป็นไปตามมาตรฐานที่ควรจะเป็น เน้นความสอดคล้องเชื่อมโยงและบูรณาการอย่างเป็นระบบ (ที่ค่อนข้างเข้าใจยาก) มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจประเมินการดำเนินการของส่วนราชการในประเด็นต่าง ๆ ตามหมวดของเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ ทำให้เห็นโอกาสในการปรับปรุงกระบวนการของส่วนราชการ นำไปสู่การยกระดับคุณภาพการปฏิบัติงานของส่วนราชการต่อไป ประกอบด้วย 7 หมวด (90 คำถาม) ได้แก่ หมวด 1 การนำองค์กร (วางวิสัยทัศน์ ค่านิยม ทิศทางการทำงาน) หมวด 2 การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ (วางยุทธศาสตร์ การบริหารความเสี่ยง การถ่ายทอดเป้าหมายและตัวชี้วัดขององค์กรไปสู่หน่วยงาน/บุคคล (การนำยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติ)) หมวด 3 การให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้เสีย (การรับฟังความเห็นหรือมีส่วนร่วมจากประชาชน การปรับระบบให้บริการประชาชน การสำรวจความพึงพอใจ) หมวด 4 การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ (การจัดการสารสนเทศ การจัดการความรู้) หมวด 5 การมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล (ระบบการบริหารทรัพยากรบุคคล : HRM และ HRD การปรับกระบวนการทัศน์ ค่านิยม ทัศนคติ คุณธรรมจริยธรรม กระบวนการสร้างคุณค่า) หมวด 6 การจัดการกระบวนการ (การลดขั้นตอน การเปลี่ยนแปลงกระบวนการงาน) และหมวด 7 ผลลัพธ์การดำเนินการ (ผลการปฏิบัติงานตามมิติการประเมิน 4 ด้าน)⁵³

⁵³กรมธนารักษ์, **เกี่ยวกับPMQA**, เข้าถึงเมื่อ 11 ธันวาคม 2561, เข้าถึงได้จาก http://www.treasury.go.th/pv_lamphun/download/article/article_20150407163619.pdf

แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน

ความหมายของการประกันคุณภาพภายใน

คุณภาพของคน เป็นปัจจัยหลักสู่ความสำเร็จของการพัฒนาประเทศ และการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพจึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 จึงได้กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ โดยที่ครูเป็นปัจจัยหลักสู่ความสำเร็จของการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและการประกันคุณภาพการศึกษา ดังนั้น ครูจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา สามารถวิเคราะห์ระบบและกระบวนการในการประกันคุณภาพการศึกษาได้ สามารถกำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษาได้ และสามารถดำเนินการให้เกิดคุณภาพการศึกษาตามบทบาทหน้าที่ของครูในระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในและระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก พร้อมทั้งมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง⁵⁴

คำว่า คุณภาพ (QUALITY) มีการกล่าวกันมานานกว่า 40 ปี โดยเริ่มต้นในประเทศสหรัฐอเมริกาโดยเป็นการกล่าวถึงคุณภาพในเชิงพาณิชย์และอุตสาหกรรมและขยายสู่วงการศึกษาลงหลังจากที่องค์การการค้าโลก (WTO) ได้ส่งเสริมมาตรฐานคุณภาพต่าง ๆ ด้วยกลไกการค้าโลกจึงทำให้ทั่วโลกสนใจมากขึ้น เช่นเดียวกับประเทศไทย ที่ให้ความสำคัญกับคุณภาพการศึกษา แต่ความชัดเจนและเป็นรูปธรรมได้ถูกเร่งรัด ให้ดำเนินการเมื่อปรากฏเป็นพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่ให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาควบคู่กับการบริหารจัดการศึกษาในทุกสถาบันการศึกษา⁵⁵ องค์การอนามัยโลกได้ให้ความหมายของคุณภาพ ว่าเป็นคุณลักษณะและคุณสมบัติรวมทั้งหมดของผลผลิต หรือบริการที่เป็นไปตามความต้องการที่กำหนดไว้ชัดเจน หรือตามแนวที่แฝงไว้⁵⁶

การประกันคุณภาพ เป็นวิธีบริหารจัดการเพื่อเป็นหลักประกันหรือสร้างความมั่นใจว่า กระบวนการหรือการดำเนินงานจะทำให้ได้ผลลัพธ์ที่มีคุณภาพตรงตามที่กำหนดแนวทางที่จะให้ได้ผลตามที่ปรารถนาทุกครั้ง หรือได้ผลเท่ากันทุกครั้งนั้นขึ้นอยู่กับเมื่อครั้ง ที่ดำเนินการจนได้ผลดีนั้นทำ

⁵⁴ พุทธิ ศิริบรรณพิทักษ์ และสุชาติ กิจพิทักษ์, การประกันคุณภาพการศึกษา, เข้าถึงเมื่อ 11 ธันวาคม 2561, เข้าถึงได้จาก <http://www.moe.go.th/wifai/edu%20qa.htm>

⁵⁵ ดำรง ทวีแสงสกุลไทย, คุณภาพคืออะไร, เข้าถึงเมื่อ 11 ธันวาคม 2561, เข้าถึงได้จาก http://www.chula.ac.th/research/journal/rj43_907.htm

⁵⁶ องค์การอนามัยโลก, อ้างถึงใน วิชुरย์ สิมะโชคตี, พี .คิ.เอ็ม.คู่มือสู่องค์กรคุณภาพยุค 2000 (กรุงเทพฯ: ที.พี.เอ พับลิชชิ่ง, 2541), 3.

อย่างไร หากดำเนินการเหมือนอย่างที่เคยทุกครั้ง โดยไม่มีปัจจัยแวดล้อมใด ๆ มาแทรกซ้อนผลที่เกิดตามมาก็จะเป็นเช่นนั้นทุกครั้ง การเน้นให้ดำเนินการเหมือนครั้งที่ได้ผลดีจึงถือเป็นการประกันคุณภาพ หากวิธีการแปลผลลัพท์นั้นได้มาตรฐานตามที่กำหนด และสามารถสร้างความพึงพอใจให้ผู้ใช้ได้ถือว่าผลลัพท์นั้นมี “คุณภาพ”⁵⁷

คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัย อธิบายว่า การประกันคุณภาพการศึกษา (EDUCATIONAL QUALITY ASSURANCE) หมายถึง ระบบและกลไกที่สถานศึกษากำหนดขึ้นเพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมั่นใจว่า สถานศึกษาบริหารและจัดการศึกษาที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน รวมถึงมีวิธีการและแนวปฏิบัติต่าง ๆ ที่สถานศึกษาดำเนินการเพื่อให้บรรลุผลลัพท์ที่มุ่งหวังและสนองความต้องการของผู้เรียนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ตลอดจนบรรลุมาตรฐานการศึกษาที่ใช้เป็นเกณฑ์ประเมินผล เป็นไปตามเงื่อนไขของกฎหมายการศึกษาแห่งชาติ การประกันคุณภาพการศึกษามีฐานความคิด 7 ประการ คือ 1) พัฒนาคุณภาพคนไทยให้มีคุณธรรมนำความรู้ 2) นำผลการติดตามตรวจสอบและประเมินสถานศึกษาไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารการศึกษาให้ได้มาตรฐาน รวมทั้งปรับการเรียนและเปลี่ยนการสอนให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่ดีมีคุณภาพ 3) ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบ และสะท้อนความเป็นจริงของคุณภาพของสถานศึกษา 4) มาตรฐานการศึกษาต้องสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และการกำหนดระบบประกันคุณภาพการศึกษาเป็นหน้าที่ของหน่วยงานระดับประเทศ 5) การประกันคุณภาพภายในเป็นหน้าที่ของสถานศึกษา โดยความร่วมมือของชุมชน และการสนับสนุนจากต้นสังกัด ส่วนการประเมินคุณภาพภายนอกเป็นหน้าที่ขององค์การอิสระ คือ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) 6) ระบบประกันคุณภาพการศึกษาคควรแบ่งเป็น ๓ ระบบย่อย คือ ระบบการควบคุมคุณภาพหรือการพัฒนาคุณภาพ (QUALITY CONTROL) ระบบการติดตามตรวจสอบคุณภาพ (QUALITY AUDIT) และระบบการประเมินคุณภาพ (QUALITY ASSESSMENT) และ 7) การประเมินคุณภาพการศึกษาเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนา ดังนั้นการประเมินเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นการประเมินเพื่อปรับปรุงการบริหารการศึกษาให้ได้มาตรฐาน⁵⁸

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การบริหารจัดการและกระบวนการจัดการของผู้รับผิดชอบ

⁵⁷ ชูชาติ วิระเศรณี, ISO 9000 สำหรับนักบริหารมืออาชีพ, เข้าถึงเมื่อ 11 ธันวาคม 2561, เข้าถึงได้จาก <http://th.wikipedia.org/wiki/>

⁵⁸ สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, การประกันคุณภาพ, เข้าถึงเมื่อ 21 ธันวาคม 2562, เข้าถึงได้จาก <http://www.royin.go.th/?knowledges=การประกันคุณภาพ-22-พฤศจิกายน>

การจัดการศึกษาที่จะรับประกันให้สังคมเชื่อมั่นว่า จะพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ครบถ้วนตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้⁵⁹

ความหมายของมาตรฐาน

จากการศึกษาเอกสารบทความทางวิชาการทั้งต่างประเทศและในประเทศเกี่ยวกับมาตรฐานของสถานศึกษา ดังนี้

องค์กรระหว่างประเทศว่าด้วยมาตรฐาน (International Organization for Standard : ISO) และนิยามคำว่ามาตรฐาน (Standardization) หมายถึง กิจกรรมในการวางข้อกำหนดเกี่ยวเนื่องกับปัญหาความสำคัญที่อยู่หรือจะเกิดขึ้นเพื่อให้เป็นหลักเกณฑ์ที่มีใช้กันทั่วไปจนเป็นปกติวิสัยโดยมุ่งให้บรรลุถึงความสำเร็จสูงสุดตามข้อกำหนดที่วางไว้ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดการปรับปรุงความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์กรรมวิธีและการบริการตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

วิชัย ต้นศิริ แยกความหมายของมาตรฐานการศึกษา เป็นคำสำคัญได้ 3 คำ ได้แก่ (1) คุณลักษณะ หมายถึง สิ่งที่เป็นลักษณะสำคัญของการศึกษาในสถานศึกษา เช่น ผลสัมฤทธิ์ สิ่งแวดล้อม (2) คุณภาพ หมายถึง คุณภาพของและคุณลักษณะดังกล่าว เช่น คุณภาพสูง คุณภาพต่ำ ในนิยามนี้คำว่า คุณภาพที่พึงประสงค์ หมายถึง พึงประสงค์ของสังคมซึ่งผู้จัดต้องกำหนดขึ้นมาว่าคือคืออย่างไร (3) มาตรฐาน หมายถึง ความมีบรรทัดฐานที่ยอมรับกันให้เป็นมาตรฐาน การกำหนดมาตรฐานกำหนดขึ้นโดยผู้รับผิดชอบ⁶⁰

สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ กล่าวว่า มาตรฐานการศึกษา หมายถึง ข้อกำหนดทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพแบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ (1) มาตรฐานด้านการศึกษาด้านผลผลิต หมายถึง คุณลักษณะคุณภาพที่พึงประสงค์ของผู้เรียนที่เป็นผลผลิตของหลักสูตร (2) มาตรฐานการศึกษาด้านปัจจัย หมายถึง คุณภาพคน อุปกรณ์ งบประมาณ สถานที่ เทคโนโลยีจำเป็นต้องมีต้องใช้ เพื่อนำไปสู่ผลผลิตที่มีคุณภาพ (3) มาตรฐานการศึกษาด้านกระบวนการ หมายถึง คุณภาพของระบบ วิธีการ เทคโนโลยีเป็นระบบที่มีประสิทธิภาพ⁶¹

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ. ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ. ศ. 2545 ระบุว่าการศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มความงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการ

⁵⁹ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, **แนวทางการประกันคุณภาพภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต**, 4.

⁶⁰ วิชัย ต้นศิริ, **คำอธิบายพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542** (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2542), 48.

⁶¹ สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์, **มุ่งสู่คุณภาพการศึกษา** (กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช 2542), 164.

ถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และนิยามมาตรฐานการศึกษาว่า เป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์ เพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแลตรวจสอบการประเมินผล และการประกันคุณภาพทางการศึกษา สอดคล้องกับนิยามศัพท์ของคำว่า มาตรฐานการเรียนรู้ ที่กระทรวงศึกษาธิการได้ระบุไว้ว่า มาตรฐานการเรียนรู้ เป็นคุณภาพที่ต้องการให้เกิดในตัวผู้เรียน เป็นสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้ และพึงปฏิบัติได้เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ความรู้ ความสามารถ ทักษะและคุณลักษณะที่ระบุไว้ในมาตรฐานการเรียนรู้ ถือเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับนักเรียนทุกคน ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาทั้งระดับชาติ เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการจัดการศึกษา มาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐานถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนและพัฒนาการศึกษา ซึ่งมาตรฐานของผู้เรียนถูกกำหนดด้วยตัวชี้วัด เป็นสิ่งที่นักศึกษาพึงรู้และพึงปฏิบัติได้สะท้อนถึงมาตรฐานการเรียนรู้⁶²

ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า มาตรฐานการศึกษา หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์ และเป็นสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง ที่ใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับส่งเสริมการกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพทางการศึกษา

มาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย

มาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย พ. ศ. 2561 มีจำนวน 3 มาตรฐาน ได้แก่

มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของเด็ก

มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ

มาตรฐานที่ 3 การจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ

แต่ละมาตรฐานมีรายละเอียดดังนี้

มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของเด็ก

- 1.1 มีพัฒนาการด้านร่างกายแข็งแรงมีสุขนิสัยที่ดีและดูแลความปลอดภัยของตนเองได้
- 1.2 มีพัฒนาการด้านอารมณ์จิตใจควบคุมและแสดงออกทางอารมณ์ได้
- 1.3 มีพัฒนาการด้านสังคมช่วยเหลือตนเองและเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม
- 1.4 มีพัฒนาการด้านสติปัญญาสื่อสารได้มีพัฒนาทักษะคิดพื้นฐานและแสวงหาความรู้ได้

⁶²สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, **นิยามศัพท์หลักสูตร** (กรุงเทพฯ: ชุมชนมสภกรรมการเกษตรแห่งประเทศไทย, 2553), 2-3.

มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ

- 2.1 มีหลักสูตรครอบคลุมพัฒนาการทั้ง 4 ด้านสอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น
- 2.2 จัดครูให้เพียงพอกับชั้นเรียน
- 2.3 ส่งเสริมให้ครูมีความเชี่ยวชาญด้านการจัดประสบการณ์
- 2.4 จัดสภาพแวดล้อมและสื่อเพื่อการเรียนรู้อย่างปลอดภัยและพอเพียง
- 2.5 ให้บริการสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อการเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดประสบการณ์
- 2.6 มีระบบบริหารคุณภาพที่เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วม

มาตรฐานที่ 3 การจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ

- 3.1 ประสบการณ์ที่ส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุลเต็มศักยภาพ
- 3.2 สร้างโอกาสให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงเล่นและปฏิบัติอย่างมีความสุข
- 3.3 จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับวัย
- 3.4 ประเมินพัฒนาการเด็กตามสภาพจริงและนำผลการประเมินพัฒนาการเด็กไปปรับปรุงการจัดประสบการณ์และพัฒนาการเด็ก⁶³

มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ. ศ. 2561 มีจำนวน 3 มาตรฐาน ได้แก่

มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน

- 1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน
- 1.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ

มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

แต่ละมาตรฐานมีรายละเอียดดังนี้

มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน

- 1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน
 - 1) มีความสามารถในการอ่านการเขียนการสื่อสารและการคิดคำนวณ

⁶³ “ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องให้ใช้มาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ.” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 135, ตอนพิเศษ 235ง (24 กันยายน 2561): 4.

- 2) มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแก้ไขปัญหา
- 3) มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม
- 4) มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
- 5) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา มีความรู้ ทักษะพื้นฐาน และเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ

1.2 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

- 1) การมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด
- 2) ความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย
- 3) การยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย
- 4) สุขภาวะทางร่างกายและจิตสังคม

มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ

- 2.1 มีเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน
- 2.2 มีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา
- 2.3 ดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตาม หลักสูตรสถานศึกษาและทุกกลุ่มเป้าหมาย
- 2.4 พัฒนาครูและบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ
- 2.5 จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ
- 2.6 จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

- 3.1 จัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริงสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้
- 3.2 ใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและแหล่งเรียนรู้ที่เลือกต่อการเรียนรู้
- 3.3 มีการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก
- 3.4 ตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบและนำผลมาพัฒนาผู้เรียน
- 3.5 มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้⁶⁴

⁶⁴ เรื่องเดียวกัน.

มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ

มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษพ.ศ. 2561 มีจำนวน 3 มาตรฐาน

มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน

1.1 ผลการพัฒนาผู้เรียน

1.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ

มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

แต่ละมาตรฐานมีรายละเอียดดังนี้

มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน

1.1 ผลการพัฒนาผู้เรียน

- 1) มีพัฒนาการตามศักยภาพของแต่ละบุคคลที่แสดงออกถึงความรู้ความสามารถทักษะตามที่ระบุไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลหรือแผนการให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว
- 2) มีความพร้อมสามารถเข้าสู่บริการช่วงเชื่อมต่อหรือการส่งต่อเข้าสู่การศึกษาในระดับที่สูงขึ้นหรือการอาชีพหรือการดำเนินชีวิตในสังคมได้ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

1.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

- 1) มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่สถานศึกษากำหนด
- 2) มีความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทยตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละบุคคล

มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ

2.1 มีเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน

2.2 มีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา

2.3 ดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาและทุกกลุ่มเป้าหมาย

2.4 พัฒนาครูและบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ

2.5 จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ

2.6 จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

- 3.1 จัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริงสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้
- 3.2 ใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและแหล่งเรียนรู้ที่เลือกต่อการเรียนรู้
- 3.3 มีการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก
- 3.4 ตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบและนำผลมาพัฒนาผู้เรียน
- 3.5 มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้⁶⁵

มาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

จากประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ลงวันที่ 22 พฤศจิกายน 2560 กำหนดมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษามีจำนวน 3 มาตรฐาน ดังนี้

- มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน/ผู้รับบริการ
- มาตรฐานที่ 2 คุณภาพการจัดการศึกษา/การให้บริการ
- มาตรฐานที่ 3 ประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา

แต่ละมาตรฐานมีรายละเอียดดังนี้

มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน/ผู้รับบริการ

การศึกษาขั้นพื้นฐาน

- 1.1 ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีคุณธรรม
- 1.2 ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีทักษะกระบวนการคิดทักษะการแสวงหาความรู้เรียนรู้อย่างต่อเนื่องและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิต
- 1.3 ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความรู้พื้นฐานการศึกษาต่อเนื่อง
- 1.4 ผู้เรียนหรือผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ความสามารถและทักษะในการประกอบอาชีพ
- 1.5 ผู้เรียนหรือผู้เข้ารับการอบรมปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

⁶⁵ เรื่องเดียวกัน.

- 1.6 ผู้เรียนหรือผู้เข้ารับการอบรมสามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสม การศึกษาตามอัธยาศัย
- 1.7 ผู้รับบริการได้รับความรู้และหรือประสบการณ์จากการเข้าร่วม กิจกรรมโครงการการศึกษาตามอัธยาศัย

มาตรฐานที่ 2 คุณภาพการจัดการศึกษา/การให้บริการ

การศึกษาขั้นพื้นฐาน

- 2.1 คุณภาพครูการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 2.2 คุณภาพของหลักสูตรสถานศึกษา
- 2.3 คุณภาพสื่อตามหลักสูตรสถานศึกษา
- 2.4 คุณภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษา การศึกษาต่อเนื่อง
- 2.5 คุณภาพวิทยากรการศึกษาต่อเนื่อง
- 2.6 คุณภาพของหลักสูตรและสื่อการศึกษาต่อเนื่อง
- 2.7 คุณภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้การศึกษาต่อเนื่อง การศึกษาตามอัธยาศัย
- 2.8 คุณภาพผู้จัดกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัย
- 2.9 คุณภาพกระบวนการจัดกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัย

มาตรฐานที่ 3 ประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา

- 3.1 การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและ หลักธรรมาภิบาล
- 3.2 การส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาของภาคีเครือข่าย
- 3.3 การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา
- 3.4 การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา⁶⁶

และจากประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ลงวันที่ 6 ธันวาคม 2562 กำหนดมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย แบ่งออกได้ 3 ประเภท ดังนี้ 1) มาตรฐานการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) มาตรฐานการศึกษาต่อเนื่อง และ 3) มาตรฐานการศึกษาตามอัธยาศัย

⁶⁶ กระทรวงศึกษาธิการ, “ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560.” 22 พฤศจิกายน 2560.

มาตรฐานการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

มาตรฐานการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีจำนวน 3 มาตรฐาน ประกอบด้วย

มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียนการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีประเด็นการพิจารณา จำนวน 8 ประเด็น ประกอบด้วย

- 1.1 ผู้เรียนการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีสอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา
- 1.2 ผู้เรียนการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด
- 1.3 ผู้เรียนการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกับผู้อื่น
- 1.4 ผู้เรียนการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานมีความสามารถในการสร้างสรรค์งาน ชิ้นงาน หรือนวัตกรรม
- 1.5 ผู้เรียนการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล
- 1.6 ผู้เรียนการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานมีสุขภาพทางกาย และสุนทรียภาพ
- 1.7 ผู้เรียนการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานมีความสามารถในการอ่าน การเขียน
- 1.8 ผู้จบการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานนำความรู้ ทักษะพื้นฐานที่ได้รับไปใช้หรือประยุกต์ใช้

มาตรฐานที่ 2 คุณภาพการจัดการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งมีประเด็นการพิจารณา จำนวน 4 ประเด็น ประกอบด้วย

- 2.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของผู้เรียนชุมชน ท้องถิ่น
- 2.2 สื่อที่เอื้อต่อการเรียนรู้
- 2.3 ครูมีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 2.4 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ

มาตรฐานที่ 3 คุณภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา ซึ่งมีประเด็นการพิจารณา จำนวน 9 ประเด็น ประกอบด้วย

- 3.1 การบริหารจัดการของสถานศึกษาที่เน้นการมีส่วนร่วม
- 3.2 ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
- 3.3 การพัฒนาครูและบุคลากรของสถานศึกษา
- 3.4 การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการ
- 3.5 การกำกับ นิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษา

- 3.6 การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาที่เป็นไปตามบทบาทที่กำหนด
- 3.7 การส่งเสริม สนับสนุนภาคีเครือข่ายให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
- 3.8 การส่งเสริม สนับสนุนการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้
- 3.9 การวิจัยเพื่อพัฒนาเพื่อการบริหารจัดการสถานศึกษา

มาตรฐานการศึกษาต่อเนื่อง

มาตรฐานการศึกษาต่อเนื่อง มีจำนวน 3 มาตรฐาน ประกอบด้วย

มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียนการศึกษาต่อเนื่อง ซึ่งมีประเด็นการพิจารณา จำนวน 3 ประเด็น ประกอบด้วย

- 1.1 ผู้เรียนการศึกษาต่อเนื่องมีความรู้ ความสามารถ และหรือทักษะ และหรือคุณธรรม เป็นไปตามเกณฑ์การจบหลักสูตร
- 1.2 ผู้จบหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ หรือประยุกต์ใช้ บนฐานค่านิยมร่วมของสังคม
- 1.3 ผู้จบหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องมีความรู้ นำความรู้ไปใช้จนเห็นเป็นประจักษ์หรือตัวอย่างที่ดี

มาตรฐานที่ 2 คุณภาพการจัดการเรียนรู้การศึกษาต่อเนื่อง ซึ่งมีประเด็นการพิจารณา จำนวน 5 ประเด็น ประกอบด้วย

- 2.1 หลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องมีคุณภาพ
- 2.2 วิทยากรการศึกษาต่อเนื่องมีความรู้ความสามารถหรือประสบการณ์ตรงตามหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่อง
- 2.3 สื่อที่เอื้อต่อการเรียนรู้
- 2.4 การวัดและประเมินผลผู้เรียนการศึกษาต่อเนื่อง
- 2.5 การจัดกระบวนการเรียนรู้การศึกษาต่อเนื่องที่มีคุณภาพ

มาตรฐานที่ 3 คุณภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา ซึ่งมีประเด็นการพิจารณา จำนวน 9 ประเด็น ประกอบด้วย

- 3.1 การบริหารจัดการของสถานศึกษาที่เน้นการมีส่วนร่วม
- 3.2 ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
- 3.3 การพัฒนาครูและบุคลากรของสถานศึกษา
- 3.4 การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการ
- 3.5 การกำกับ นิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษา
- 3.6 การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาที่เป็นไปตามบทบาทที่กำหนด
- 3.7 การส่งเสริม สนับสนุนภาคีเครือข่ายให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

3.8 การส่งเสริม สนับสนุนการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

3.9 การวิจัยเพื่อพัฒนาเพื่อการบริหารจัดการสถานศึกษา

มาตรฐานการศึกษาตามอัยาศัย

มาตรฐานการศึกษาตามอัยาศัย มีจำนวน 3 มาตรฐาน ประกอบด้วย

มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้รับบริการการศึกษาตามอัยาศัย ซึ่งมีประเด็นการพิจารณา จำนวน 1 ประเด็น ประกอบด้วย

1.1 ผู้รับบริการมีความรู้ หรือทักษะ หรือประสบการณ์ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ หรือกิจกรรมการศึกษาตามอัยาศัย

มาตรฐานที่ 2 คุณภาพการจัดการศึกษาตามอัยาศัย ซึ่งมีประเด็นการพิจารณา จำนวน 4 ประเด็น ประกอบด้วย

2.1 การกำหนดโครงการ หรือกิจกรรมการศึกษาตามอัยาศัย

2.2 ผู้จัดกิจกรรมมีความรู้ ความสามารถในการจัดกิจกรรมการศึกษาตามอัยาศัย

2.3 สื่อ หรือนวัตกรรม และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาตามอัยาศัย

2.4 ผู้รับบริการมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาตามอัยาศัย

มาตรฐานที่ 3 คุณภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา ซึ่งมีประเด็นการพิจารณา จำนวน 9 ประเด็น ประกอบด้วย

3.1 การบริหารจัดการของสถานศึกษาที่เน้นการมีส่วนร่วม

3.2 ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

3.3 การพัฒนาครูและบุคลากรของสถานศึกษา

3.4 การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการ

3.5 การกำกับ นิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษา

3.6 การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาที่เป็นไปตามบทบาทที่กำหนด

3.7 การส่งเสริม สนับสนุนภาคีเครือข่ายให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

3.8 การส่งเสริม สนับสนุนการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

3.9 การวิจัยเพื่อพัฒนาเพื่อการบริหารจัดการสถานศึกษา⁶⁷

⁶⁷ กระทรวงศึกษาธิการ, “ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัยาศัย,” 6 ธันวาคม 2562.

แนวคิดการประกันคุณภาพการศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การบริหารจัดการและกระบวนการจัดการของผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษาที่จะรับประกันให้สังคมเชื่อมั่นว่า จะพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ครบถ้วนตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้⁶⁸

มาตรฐานการศึกษา เป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ กระบวนการดำเนินงาน รวมถึงคุณภาพที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา ซึ่งมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดขึ้นสามารถใช้เป็นหลักในการส่งเสริมและกำกับดูแล ตรวจสอบ ประเมินผล และประกันคุณภาพทางการศึกษา ซึ่งมาตรฐานการศึกษาในบริบทนี้ จะเป็นมาตรฐานที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพของการจัดการศึกษา โดยองค์รวม ซึ่งกำหนดให้มีมาตรฐานการศึกษาที่ทำให้เกิดโอกาสที่เท่าเทียมกันในการพัฒนาคุณภาพ เพราะสถานศึกษาทุกแห่งรู้ว่าเป้าหมายการพัฒนาที่แท้จริงเป็นอย่างไร การกำหนดให้มีมาตรฐานการศึกษาจึงเป็นการให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา 2 ประการ คือ

1. สถานศึกษาทุกแห่งมีเกณฑ์เปรียบเทียบกับมาตรฐานซึ่งเป็นมาตรฐานเดียวกัน
2. มาตรฐานที่ทำให้สถานศึกษาเข้าใจชัดเจนว่าการพัฒนาคุณภาพการศึกษาควรไปใน

ทิศทางใด

ดังนั้น การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาเพื่อประเมินความก้าวหน้าหรือการประเมินคุณภาพภายนอกเพื่อการตรวจสอบ ยืนยันผลการประเมินคุณภาพภายใน นั้น จึงเป็นแนวทางหนึ่งในการกระตุ้นการปฏิบัติงานในด้านบริหารและจัดการศึกษา นอกจากนี้ การกำหนดมาตรฐานการศึกษายังเป็นการกำหนดความคาดหวังให้แก่ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง ประชาชน ชุมชน สังคม และหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา หากไม่มีมาตรฐานการศึกษา สาธารณชนก็จะไม่ทราบว่าจะสาระสำคัญที่แท้จริงของการจัดการศึกษาอยู่ที่ใด การจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันต้องไปในทิศทางใด คุณภาพการจัดการศึกษาแต่ละแห่งมีจุดเด่น จุดควรพัฒนา ในเรื่องใดบ้างที่สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของผู้เรียน เนื่องจากไม่มีเครื่องชี้วัดเทียบเคียง ทำให้ขาดความรับผิดชอบต่อสาธารณชน การกำหนดให้มีมาตรฐานการศึกษาทำให้สถานศึกษาต้องถือเป็นความรับผิดชอบที่จะทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐาน ซึ่งครูต้องจัดการเรียนรู้ให้ได้มาตรฐาน มีคุณภาพการบริหารจัดการ ตลอดจนคุณภาพด้านการจัดสถานศึกษาให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ และมีกิจกรรม โครงการที่ส่งเสริม สนับสนุน และเสนอต่อหน่วยงานโดยต้นสังกัด กระทรวงศึกษาธิการ รวมถึงนโยบายของรัฐ และมาตรฐานยังเป็นแนวทางให้สาธารณชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ให้การสนับสนุน

⁶⁸ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, **แนวทางการประกันคุณภาพภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต**, (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2561), 4.

ส่งเสริมสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ ได้ เพื่อให้คุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเป็นไปตามความคาดหวังของชุมชนและสังคมต่อไป

หลักการประกันคุณภาพภายใน

หลักการประกันคุณภาพภายใน มีดังนี้

1) จุดมุ่งหมายของการประกันคุณภาพภายใน คือ สถานศึกษาต้องร่วมกันพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา ไม่ใช่การจับผิด แต่เป็นการพัฒนาคุณภาพให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน

2) การที่จะดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย ตามข้อ 1 ต้องทำให้การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการและการทำงานของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาไม่ใช่เป็นกระบวนการที่แยกส่วนจากการดำเนินงานตามปกติ โดยสถานศึกษาจะต้องวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปีที่มีเป้าหมายชัดเจน ทำตามแผน ตรวจสอบ และประเมินผลการพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบ มีความโปร่งใส และมีจิตสำนึกในการพัฒนาคุณภาพการทำงาน

3) การประกันคุณภาพเป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ทั้งผู้บริหาร ครู และบุคลากรอื่น ๆ ในสถานศึกษา ซึ่งในการดำเนินงานจะต้องให้ผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้เรียน ชุมชน หรือหน่วยงาน โดยต้นสังกัดเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วางแผนติดตาม ประเมินผล พัฒนาหรือปรับปรุง ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้เรียน/ผู้รับบริการ ได้รับการศึกษาที่ดีมีคุณภาพ⁶⁹

ความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษา มีความสำคัญ 3 ประการ คือ

1) ทำให้ประชาชนได้รับข้อมูลคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่น่าเชื่อถือ เกิดความเชื่อมั่นและสามารถตัดสินใจเลือกรับบริการที่มีคุณภาพตามมาตรฐานได้

2) ทำให้สถานศึกษาตระหนักถึงการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ซึ่งจะเป็นการคุ้มครองผู้เรียน/ผู้รับบริการ และเกิดความเสมอภาคในโอกาสที่จะได้รับการบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึง

3) ทำให้ผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษามุ่งบริหารจัดการศึกษาสู่คุณภาพและมาตรฐานอย่างจริงจัง ซึ่งมีผลให้การศึกษามีพลังที่จะพัฒนาประชาชนให้มีคุณภาพอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง

⁶⁹ เรื่องเดียวกัน, 5.

การกำกับการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

สถานศึกษาควรกำหนดให้มีระบบและกลไกในการควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินคุณภาพ ตามตัวบ่งชี้ที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้ เพื่อเป็นหลักประกันให้แก่ผู้เรียน ผู้รับบริการ ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย และสาธารณชน เกิดความมั่นใจว่าสถานศึกษาสามารถให้ผลผลิตทางการศึกษาที่มีคุณภาพ และพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอกจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งการกำหนดระบบและกลไกการประกันคุณภาพภายใน ควรประกอบด้วย 3 ระบบ ดังนี้

1) ระบบการควบคุม และพัฒนาระบบและกลไกการควบคุมคุณภาพ การควบคุมคุณภาพการศึกษา หรือการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นการจัดให้มีระบบและกลไกการดำเนินงานที่เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งสถานศึกษาควรจัดให้มีระบบและกลไกการควบคุมคุณภาพภายใน โดยใช้ปรัชญา วิสัยทัศน์ อำนาจและบทบาทหน้าที่ รวมถึงข้อมูลสารสนเทศจากการดำเนินงานของสถานศึกษาที่ผ่านมา เป็นข้อมูลตั้งต้นในการวางแผนและพัฒนา ระบบและกลไกการควบคุมคุณภาพ

2) ระบบการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา การตรวจสอบคุณภาพภายในเป็นกระบวนการหนึ่งของการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อให้ทราบถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา รวมถึงให้ทราบถึงปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการ และแนวทางการปรับปรุงแก้ไข การตรวจสอบคุณภาพการศึกษามีแนวทางโดยสถานศึกษาต้องจัดให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา หรือคณะกรรมการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อทำหน้าที่ในการวิเคราะห์ว่าสถานศึกษามีระบบและกลไกการควบคุมคุณภาพ ตลอดจนการนำระบบและกลไกไปดำเนินการจนปรากฏผลการดำเนินงานเป็นที่ประจักษ์ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงคุณภาพให้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้ การตรวจสอบคุณภาพให้พิจารณาจากข้อมูลผลการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานตามกระบวนการและกลไกที่สถานศึกษากำหนดขึ้น ผลการดำเนินงานที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย นโยบายและจุดเน้นของสำนักงาน กศน. นโยบาย จุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ยุทธศาสตร์และเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ 20 ปี พร้อมทั้งหลักฐานเอกสารต่าง ๆ

3) ระบบการประเมินคุณภาพการศึกษาการประเมินคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องจากการตรวจสอบคุณภาพ แต่ในระบบการประเมินคุณภาพจะเน้นการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลผลการดำเนินงานของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ว่าการดำเนินงานของสถานศึกษาเป็นไปตามเกณฑ์และมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด มากน้อยเพียงไร ซึ่งกรอบการประเมินจะประเมินตั้งแต่ ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process)

และผลผลิต/ผลลัพธ์ (Output/Outcome) ซึ่งเป็นผลมาจากการกำหนดแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปี นำไปสู่การดำเนินงานจนเกิดเป็นผลการดำเนินงานของ สถานศึกษา ซึ่งการประเมินคุณภาพภายในจะใช้วิธีการศึกษาตนเอง และการประเมินตนเอง พร้อมทั้ง จัดทำรายงานประเมินตนเองส่งไปยังหน่วยงานโดยต้นสังกัดเพื่อทราบ และใช้เป็นข้อมูลในการ ประเมินคุณภาพภายในโดยต้นสังกัด และการประเมินคุณภาพภายนอกต่อไป⁷⁰

การประกันคุณภาพการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

กรอบมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มี 3 มาตรฐาน คือ

1. มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน/ผู้รับบริการ เป็นการให้ความสำคัญกับผลการ ดำเนินงานที่เป็นผลผลิตหรือผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาและการให้บริการของสถานศึกษาที่ ดำเนินการ โดยเฉพาะที่เกิดกับผู้เรียน/ผู้เข้ารับการอบรม/ผู้รับบริการ ซึ่งสถานศึกษาต้องเป็นผู้ กำหนดค่าเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน/ผู้เข้ารับการอบรม/ผู้รับบริการ เพื่อให้เป็นไป ตามศักยภาพและบริบทของสถานศึกษา และต้องผ่านความเห็นชอบจากสำนักงาน กศน.จังหวัด/กทม.

2. มาตรฐานที่ 2 คุณภาพการจัดการศึกษา/การให้บริการ เป็นการให้ความสำคัญกับ บุคลากร กระบวนการจัดการศึกษา ที่ทำให้เกิดกิจกรรมตามพันธกิจ บทบาทและหน้าที่ของ สถานศึกษาที่เน้นผู้เรียน/ผู้รับบริการ เป็นสำคัญ ได้แก่ ครู วิทยากร ผู้จัดกิจกรรม หลักสูตร สื่อ กระบวนการเรียนรู้ กิจกรรมของการจัดการศึกษา/การให้บริการ การวัดและการประเมินผล เป็นต้น

3. มาตรฐานที่ 3 ประสิทธิภาพการบริหารจัดการการศึกษา เป็นการให้ความสำคัญ กับผู้บริหารในการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการ การศึกษาของสถานศึกษา การส่งเสริมสนับสนุนบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษา ภาควิชา หรือฝ่าย ในการสนับสนุนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาและการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการ จัด การศึกษา

ทั้งนี้ กรอบมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ทั้ง 3 มาตรฐาน จะเป็นมาตรฐานที่สถานศึกษาจะใช้เป็นเป้าหมายในการจัดการศึกษา ซึ่งสถานศึกษาสามารถใช้แนว ทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยที่สำนักงาน กศน. จัดทำขึ้น หรือสถานศึกษาสามารถจัดทำแนวทางการดำเนินงานประกัน คุณภาพภายในของสถานศึกษาขึ้นมาใหม่ได้โดยให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ทั้งนี้สถานศึกษาสามารถพัฒนามาตรฐาน

⁷⁰ เรื่องเดียวกัน, 6.

การศึกษาของสถานศึกษาในส่วนที่เป็นลักษณะเฉพาะของสถานศึกษาเพิ่มเติมได้ตามศักยภาพและบริบทของสถานศึกษา⁷¹

อย่างไรก็ตาม ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ถือเป็นส่วนหนึ่งของระบบการบริหารจัดการของสถานศึกษา ซึ่งแต่ละมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ที่กำหนดมีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงเป็นเหตุเป็นผลต่อกัน ตั้งแต่ปัจจัยป้อน กระบวนการ และผลผลิต ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น โดยเริ่มต้นตั้งแต่มาตรฐานประสิทธิภาพการบริหารจัดการการศึกษา มาตรฐานที่เป็นคุณภาพการจัดการศึกษา/การให้บริการ ซึ่งจะส่งผลต่อมาตรฐานคุณภาพของผู้เรียน/ผู้รับบริการ

การประเมินคุณภาพการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

การประเมินคุณภาพการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการนำเสนอข้อมูลผลการดำเนินงานในการจัดและพัฒนากิจการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยเทียบเคียงกับมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ในประกาศ (ณ วันที่ 22 พฤศจิกายน 2560) ซึ่งจะพิจารณาผลการดำเนินงานด้วยการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา และตัดสินระดับคุณภาพที่เป็นไปตามประเด็นการพิจารณาหรือเกณฑ์การประเมิน โดยบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีความรู้ ความชำนาญเกี่ยวกับเรื่องที่ทำกรประเมิน เพื่อให้ทราบว่าผลการดำเนินงานที่ผ่านมาของสถานศึกษานั้น มีกิจกรรมหรืองานใดที่ทำได้ดี หรือมีกิจกรรมหรืองานใดที่ควรได้รับการพัฒนา ปรับปรุง เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา ให้เป็นที่ยอมรับแก่ผู้เรียน ผู้เข้ารับการอบรม ผู้รับบริการ และต่อสาธารณชน

ทั้งนี้ การประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงาน กศน. ต้องดำเนินการใน 2 ลักษณะ ประกอบด้วย

- 1) การประเมินตนเองของสถานศึกษา
- 2) การประเมินคุณภาพสถานศึกษาโดยต้นสังกัด

ซึ่งถือเป็นการดำเนินงานที่เป็นไปตามกฎกระทรวง กำหนดระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพภายในสำหรับสถานศึกษาที่จัดการศึกษานอกระบบ พ.ศ. 2555

1) การประเมินตนเองของสถานศึกษา

การประเมินตนเองของสถานศึกษา เป็นหน้าที่ของสถานศึกษาที่ต้องตรวจสอบ และประเมินตนเองตามสภาพและบริบทของสถานศึกษา โดยให้ความสำคัญกับการประเมินเชิงคุณภาพกับการประเมินเชิงปริมาณควบคู่กันไป ซึ่งสถานศึกษาต้องกำหนดค่าเป้าหมายผลการดำเนินงานของ

⁷¹ เรื่องเดียวกัน, 7.

สถานศึกษา เพื่อใช้เป็นข้อมูลเทียบเคียง ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานว่าเป็นไปตามค่าเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนดไว้หรือไม่ รวมถึงเป็นไปตามภารกิจของสถานศึกษาหรือไม่ โดยให้ยึดหลักการดำเนินงานเพื่อพัฒนา และสะท้อนคุณภาพการจัดการศึกษาที่เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

การประเมินตนเองของสถานศึกษา ควรมีเป้าหมายการประเมินเพื่อการพัฒนา โดยพิจารณาจากหลักฐานเชิงประจักษ์ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานตามสภาพจริงของสถานศึกษา มีความน่าเชื่อถือ และสามารถตรวจสอบผลการประเมินได้ เพื่อสะท้อนคุณภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานได้อย่างชัดเจน

ทั้งนี้ คณะบุคคลที่ทำหน้าที่ประเมินคุณภาพตนเองของสถานศึกษาควรศึกษารายละเอียดมาตรฐานตัวบ่งชี้ ประเด็นการพิจารณา และเกณฑ์การให้คะแนนที่กำหนด ให้เกิดความเข้าใจก่อนดำเนินการประเมินตนเองของสถานศึกษา ดำเนินการประเมินตนเองและเขียนรายงานการประเมินตนเอง (Self – Assessment Report) โดยกำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการ และขั้นตอนการประเมินตนเองของสถานศึกษา ดังนี้

องค์ประกอบของคณะกรรมการ

คณะกรรมการประเมินตนเองของสถานศึกษา ควรมีจำนวน 3-5 คน ซึ่งประกอบไปด้วย

1. ผู้อำนวยการสถานศึกษา ทำหน้าที่ประธานคณะกรรมการประเมินตนเองของสถานศึกษา
2. บุคลากรของสถานศึกษาผู้มีความรู้ ความสามารถเกี่ยวกับการดำเนินงานของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 2-3 คน ทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการประเมิน
3. บุคลากรของสถานศึกษาผู้มีความรู้ ความสามารถเกี่ยวกับการดำเนินงานของสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และมีความสามารถในการประสานงาน และจัดทำเอกสารรายงาน จำนวน 1 คน ทำหน้าที่เป็นเลขานุการ

จรรยาบรรณของคณะกรรมการ

1. นำเสนอข้อมูลตามสิ่งที่ค้นพบ ตามหลักฐานเชิงประจักษ์ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานตามสภาพจริง ของสถานศึกษา
2. มีความซื่อสัตย์ต่อผลการประเมินที่ได้ เพื่อให้สถานศึกษาเกิดการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา
3. ดำเนินการประเมินตามบทบาทหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ อย่างมีเหตุผล ไม่อคติ หรือลำเอียง

ขั้นตอนการประเมินตนเองของสถานศึกษา

ก่อนการประเมิน

1. แต่งตั้งคณะกรรมการประเมินตนเองของสถานศึกษา ตามองค์ประกอบและจรรยาบรรณของคณะกรรมการประเมินที่กำหนด เพื่อทำหน้าที่ในการประเมิน และจัดทำรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา

2. คณะกรรมการประเมินตนเองของสถานศึกษา ประชุม ทบทวนรายละเอียดมาตรฐานตัวบ่งชี้ ประเด็นการพิจารณาและเกณฑ์การให้คะแนน เพื่อให้เกิดความเข้าใจ ก่อนการประเมินตนเองของสถานศึกษา

ระหว่งการประเมิน

3. ดำเนินการรวบรวมและตรวจสอบข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่น่าเชื่อถือ โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น ศึกษาเอกสาร สัมภาษณ์ สังเกต เป็นต้น และบันทึกข้อมูล หลักฐาน เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการประเมิน

4. ดำเนินการประเมินตามมาตรฐาน และตัวบ่งชี้
หลังการประเมิน

5. ร่วมกันวิเคราะห์ผลการประเมินตนเอง

6. จัดทำรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR)

7. เสนอรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาให้กับคณะกรรมการสถานศึกษาทราบ

8. สถานศึกษาเสนอรายงานการประเมินตนเองฉบับสมบูรณ์ไปยังสำนักงาน กศน.จังหวัด/กทม. เพื่อทราบและตรวจสอบความถูกต้อง และให้สำนักงาน กศน.จังหวัด/กทม. รวบรวมส่งไปยังสำนักงาน กศน.

9. สถานศึกษารายงานและเปิดเผยผลการประเมินตนเองต่อสาธารณชน เช่น ครู บุคลากรในสถานศึกษา ผู้เรียน ผู้รับบริการ ผู้ที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในชุมชน ท้องถิ่น เป็นต้น ซึ่งสามารถดำเนินการได้หลายวิธี เช่น การนำเสนอผ่าน Website ของสถานศึกษา สื่อออนไลน์ แผ่นพับ เสียงตามสาย การชี้แจงผ่านการประชุม เป็นต้น

2) การประเมินสถานศึกษาโดยต้นสังกัด

การประเมินสถานศึกษาโดยต้นสังกัด เป็นการดำเนินงานที่เป็นไปตามกฎกระทรวง กำหนดระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพภายในสำหรับสถานศึกษาที่จัดการศึกษานอกระบบ พ.ศ. 2555 ข้อ 5 ให้สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด หรือสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร มีหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนการประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ หรือศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต ที่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบ และดำเนินการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดอย่างน้อย 1

ครั้ง ภายใน 3 ปีงบประมาณ และแจ้งผลให้สถานศึกษาทราบ รวมทั้งเปิดเผยผลการประเมิน คุณภาพ ภายในต่อสาธารณชน⁷²

ข้อมูลพื้นฐานของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต

ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 2551 เป็นกฎหมายที่กำหนดโครงสร้าง อำนาจหน้าที่การบริหารงาน ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยกำหนดให้มีหน่วยงาน สถานศึกษาในสังกัด คือ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด/ กรุงเทพมหานคร และศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/ เขต มีสถานะเป็น สถานศึกษาในสังกัด⁷³ สำหรับสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร มีศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต จำนวน 50 แห่ง เป็น สถานศึกษาในสังกัด โดยแบ่งออกเป็น 6 กลุ่มศูนย์ ตามการแบ่งพื้นที่ปกครองของกรุงเทพมหานคร ดังนี้

1. กลุ่มศูนย์ กศน. โซนกรุงเทพมหานครกลาง ประกอบด้วย ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต จำนวน 9 แห่ง คือ
 - 1.1 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตดินแดง
 - 1.2 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตดุสิต
 - 1.3 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย
 - 1.4 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตพญาไท
 - 1.5 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตพระนคร
 - 1.6 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตราชเทวี
 - 1.7 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตวังทองหลาง
 - 1.8 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตสัมพันธวงศ์
 - 1.9 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตห้วยขวาง

⁷² เรื่องเดียวกัน, 9-11.

⁷³ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, **พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551.** (กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., 2551), 22-25.

2. กลุ่มศูนย์ กศน. โชนกรุงเทพฯเหนือ ประกอบด้วย ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต จำนวน 7 แห่ง คือ

- 2.1 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตจตุจักร
- 2.2 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตดอนเมือง
- 2.3 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตบางเขน
- 2.4 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตบางซื่อ
- 2.5 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดพร้าว
- 2.6 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตสายไหม
- 2.7 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตหลักสี่

3. กลุ่มศูนย์ กศน. โชนกรุงเทพฯตะวันออก ประกอบด้วย ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต จำนวน 9 แห่ง คือ

- 3.1 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตคลองสามวา
- 3.2 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตคันนายาว
- 3.3 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตบางกะปิ
- 3.4 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตบึงกุ่ม
- 3.5 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตประเวศ
- 3.6 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตมีนบุรี
- 3.7 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดกระบัง
- 3.8 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตสะพานสูง
- 3.9 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตหนองจอก

4. กลุ่มศูนย์ กศน. โชนกรุงเทพฯใต้ ประกอบด้วย ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต จำนวน 10 แห่ง คือ

- 4.1 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตคลองเตย
- 4.2 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตบางคอแหลม
- 4.3 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตบางนา
- 4.4 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตบางรัก
- 4.5 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตปทุมวัน
- 4.6 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตพระโขนง
- 4.7 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตยานนาวา
- 4.8 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตวัฒนา
- 4.9 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตสวนหลวง

4.10 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตสาทร

5. กลุ่มศูนย์ กศน. โชนกรุงธนเหนือ ประกอบด้วย ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต จำนวน 8 แห่ง คือ

5.1 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตคลองสาน

5.2 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตจอมทอง

5.3 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตตลิ่งชัน

5.4 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตทวีวัฒนา

5.5 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตธนบุรี

5.6 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตบางกอกน้อย

5.7 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตบางกอกใหญ่

5.8 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตบางพลัด

6. กลุ่มศูนย์ กศน. โชนกรุงธนใต้ ประกอบด้วย ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต จำนวน 7 แห่ง คือ

6.1 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตทุ่งครุ

6.2 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตบางขุนเทียน

6.3 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตบางแค

6.4 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตบางบอน

6.5 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาษีเจริญ

6.6 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตราชบุรีบูรณะ

6.7 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตหนองแขม

นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการ ประกาศกำหนดอำนาจและหน้าที่ของสถานศึกษา พ.ศ. 2551 กำหนดให้ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต มีหน้าที่ ดังนี้

1. จัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
2. ส่งเสริม สนับสนุน และประสานภาคีเครือข่าย เพื่อการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
3. ดำเนินการตามนโยบายพิเศษของรัฐบาลและงานเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ
4. จัด ส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานการจัดการศึกษาตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่
5. จัด ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น
6. วิจัยและพัฒนาคุณภาพหลักสูตร สื่อ กระบวนการเรียนรู้ และมาตรฐานการศึกษานอกระบบ

7. ดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การเทียบโอนความรู้แลประสบการณ์
8. กำกับ ดูแล ตรวจสอบ นิเทศภายใน ติดตามประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงาน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
9. พัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
10. ระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในการจัดและพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
11. ดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ให้สอดคล้องกับระบบหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด
12. ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย⁷⁴

แนวทางการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ได้กำหนดปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์เพื่อเป็นทิศทางหรือเป้าหมายการดำเนินงานในอนาคต ตลอดจน ตัวชี้วัดความสำเร็จการดำเนินงาน มีรายละเอียดดังนี้

ปรัชญา

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และปรัชญาคิดเป็น

วิสัยทัศน์

คนไทยได้รับโอกาสการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตที่เหมาะสม กับช่วงวัย สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีทักษะที่จำเป็นในโลก ศตวรรษที่ 21

พันธกิจ

1. จัดและส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่มีคุณภาพ เพื่อยกระดับ การศึกษาพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมายให้เหมาะสมกับทุกช่วงวัย พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงบริบททางสังคม และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต
2. ส่งเสริม สนับสนุน และประสานเครือข่าย ในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย และการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมทั้งการดำเนินกิจกรรมของศูนย์การเรียน และแหล่งเรียนรู้อื่น ในรูปแบบต่าง ๆ
3. ส่งเสริมและพัฒนาการนำเทคโนโลยีทางการศึกษา และเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ให้เกิด ประสิทธิภาพในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้กับประชาชนอย่างทั่วถึง

⁷⁴กระทรวงศึกษาธิการ. “ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องการกำหนดอำนาจและหน้าที่ของ สถานศึกษา พ.ศ. 2551.” 25 มีนาคม 2551.

4. พัฒนาหลักสูตร รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและนวัตกรรม การวัดและประเมินผล ในทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับบริบทในปัจจุบัน

5. พัฒนาคู่มือและระบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ เพื่อมุ่งจัดการศึกษา และการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ โดยยึดหลักธรรมาภิบาล

เป้าประสงค์

1. ประชาชนผู้ด้อย พลาด และขาดโอกาสทางการศึกษา รวมทั้งประชาชนทั่วไปได้รับโอกาสทางการศึกษา ในรูปแบบการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาต่อเนื่อง และการศึกษาตามอัธยาศัย ที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง เป็นไปตามสภาพ ปัญหา และความ ต้องการของแต่ละกลุ่มเป้าหมาย

2. ประชาชนได้รับการยกระดับการศึกษา สร้างเสริมและปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และความเป็นพลเมือง อันนำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิต และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน เพื่อพัฒนาไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และสิ่งแวดล้อม

3. ประชาชนได้รับโอกาสในการเรียนรู้ และมีเจตคติทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เหมาะสม สามารถคิด วิเคราะห์ และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน รวมทั้งแก้ปัญหา และพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างสร้างสรรค์

4. ประชาชนได้รับการสร้างและส่งเสริมให้มีวินัยรักการอ่าน เพื่อการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

5. ชุมชนและภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน ร่วมจัด ส่งเสริม และสนับสนุนการดำเนินงาน การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย รวมทั้งการขับเคลื่อนกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชน

6. หน่วยงานและสถานศึกษาพัฒนาเทคโนโลยีทางการศึกษา เทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการยกระดับคุณภาพในการจัดการเรียนรู้ และเพิ่มโอกาสการเรียนรู้ให้กับประชาชน

7. หน่วยงานและสถานศึกษาพัฒนาสื่อ และการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อแก้ปัญหาและ พัฒนาคุณภาพชีวิตที่ตอบสนองกับการเปลี่ยนแปลงบริบทด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งตามความต้องการของประชาชนและชุมชน ในรูปแบบที่หลากหลาย

8. บุคลากรของหน่วยงานและสถานศึกษาได้รับการพัฒนาเพื่อเพิ่มสมรรถนะในการ ปฏิบัติงาน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างมีประสิทธิภาพ

9. หน่วยงานและสถานศึกษามีระบบการบริหารจัดการที่เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล

ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ

1. จำนวนผู้เรียนการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับการสนับสนุน ค่าใช้จ่ายตามสิทธิที่กำหนดไว้

2. จำนวนของคนไทยกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ที่เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้/ได้รับบริการกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่อง และการศึกษาตามอัธยาศัย ที่สอดคล้องกับสภาพ ปัญหา และความต้องการ
 3. จำนวนผู้รับบริการในพื้นที่เป้าหมายได้รับการส่งเสริมด้านความรู้หนังสือและการพัฒนาทักษะชีวิต
 4. จำนวนผู้ผ่านการอบรมตามหลักสูตรที่กำหนดของกิจกรรมสร้างเครือข่ายดิจิทัลชุมชนระดับตำบล
 5. จำนวนประชาชนที่เข้ารับการอบรมตามหลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารด้านอาชีพ (ระยะสั้น) สำหรับประชาชนในศูนย์อาชีวศึกษา กศน.
 6. จำนวนประชาชนที่เข้ารับการอบรมให้มีความรู้ในอาชีพการเกษตร ที่เหมาะสมกับสภาพบริบทและความต้องการของพื้นที่ชุมชน
 7. จำนวนนักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไปที่เข้าถึงบริการการศึกษาตามอัธยาศัย
 8. จำนวนนักเรียน นักศึกษาที่ได้รับบริการตัวเข้มเต็มความรู้
 9. ร้อยละของสถานศึกษาที่มีระบบประกันคุณภาพภายในและมีการจัดทำรายงานการประเมินตนเอง
 10. ร้อยละของหน่วยงานและสถานศึกษาที่มีการใช้ระบบเทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดทำฐานข้อมูลชุมชนและการบริหารจัดการ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
 11. จำนวนบุคลากรของหน่วยงานและสถานศึกษาที่ได้รับการพัฒนาเพื่อเพิ่มสมรรถนะในการปฏิบัติงาน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
 12. จำนวนองค์กรภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ ที่ร่วมเป็นภาคีเครือข่ายในการดำเนินการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
- ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ
1. ร้อยละของกำลังแรงงานที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า ได้รับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า
 2. ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด การศึกษานอกระบบโรงเรียน (N-NET)
 3. ร้อยละของนักเรียน/นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาที่ได้รับบริการตัวเข้มเต็มความรู้เพิ่มสูงขึ้น
 4. ร้อยละของผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่สามารถอ่านออก เขียนได้ และคิดเลขเป็นตามจุดหมายของกิจกรรม
 5. ร้อยละผู้จบหลักสูตร/กิจกรรมการศึกษานอกระบบ ที่สามารถนำความรู้ความเข้าใจไปใช้ได้ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร/กิจกรรมที่กำหนด

6. ร้อยละของประชาชนกลุ่มเป้าหมายที่ลงทะเบียนเข้าร่วมกิจกรรม มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการพัฒนาอาชีพตามโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน

7. ร้อยละของประชาชนกลุ่มเป้าหมายที่ผ่านการอบรมตามหลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารด้านอาชีพ (ระยะสั้น) มีความรู้ในการสื่อสารภาษาอังกฤษ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้

8. ร้อยละของผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุกระทรวงศึกษาธิการ ผ่านเกณฑ์การอบรมตามหลักสูตรที่กำหนด

9. ร้อยละของประชาชนกลุ่มเป้าหมายในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้รับการพัฒนาศักยภาพ ทักษะอาชีพ สามารถมีงานทำหรือนำไปประกอบอาชีพได้

10. ร้อยละของตำบล/แขวงที่มีปริมาณขยะลดลง

11. ร้อยละการอ่านของคนไทยเพิ่มขึ้น

12. ร้อยละของครู กศน. ที่สามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ได้อย่างสอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน

13. ร้อยละของคะแนนการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสของการดำเนินงานของหน่วยงาน **นโยบายเร่งด่วนเพื่อร่วมขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ**

1. ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง

1.1 ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษาของรัชกาลที่ 10

1.2 การพัฒนาการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในพื้นที่พิเศษ

2. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรมเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

2.1 ขับเคลื่อน กศน. สู่ “Smart Onie” ในการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ที่เสริมสร้างศักยภาพของประชาชนให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ

2.2 พัฒนากำลังคนให้เป็น “Smart Digital Persons (SDPs) มีทักษะด้านภาษาและทักษะดิจิทัล เพื่อรองรับการพัฒนาประเทศ

3. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนให้มีคุณภาพ

3.1 เตรียมความพร้อมการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ

3.2 ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้านเกษตร (Smart Farmer : เกษตรกรปราดเปรื่อง)

3.3 ส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนการสอนแบบ “สะเต็มศึกษา” (STEM Education)

3.4 เพิ่มอัตราการอ่านของประชาชน

3.5 ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน สู่ “วิสาหกิจชุมชน” ชุมชนพึ่งตนเอง ทำได้ ขายเป็น”

3.6 จัดกระบวนการเรียนรู้ตามแนวทางเกษตรธรรมชาติสู่การพัฒนาอาชีพ
เกษตรกรรมอย่างยั่งยืน

3.7 ยกย่องคุณภาพการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4. ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา

4.1 ส่งเสริมการนำระบบคู่มือการศึกษามาใช้

4.2 สร้างกระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบ E-Learning

4.3 เพิ่มอัตราการเรียนรู้หนังสือ และยกระดับการเรียนรู้หนังสือของประชาชน

4.4 ยกย่องการศึกษาให้กับกลุ่มเป้าหมายทหารกองประจำการ รวมทั้งกลุ่มเป้าหมาย

พิเศษอื่น ๆ

4.5 พลิกโฉม กศน. ตำบล สู่ “กศน. ตำบล 4G”

4.6 ประสานความร่วมมือหน่วยงาน องค์กร หรือภาคส่วนต่าง ๆ ที่มีแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ

5. ยุทธศาสตร์ด้านส่งเสริมและจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับ

สิ่งแวดล้อม

5.1 ส่งเสริมให้มีการให้ความรู้กับประชาชน

5.2 สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างสังคมสีเขียว

5.3 ส่งเสริมให้หน่วยงานและสถานศึกษาใช้พลังงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

6. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

6.1 พัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาเพื่อการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ และเชื่อมโยงกับระบบฐานข้อมูลกลางของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อการบริหารจัดการและบูรณาการข้อมูลของประชาชนอย่างเป็นระบบ

6.2 ส่งเสริมการใช้ระบบสำนักงานอิเล็กทรอนิกส์ (E-Office) ในการบริหารจัดการ เช่น ระบบการลา ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ ระบบการขอใช้รถราชการ และ ระบบการขอใช้ห้องประชุม เป็นต้น

6.3 พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อช่วยในการบริหารจัดการอย่างเต็มรูปแบบ ทั้งระบบการจัดทำแผนปฏิบัติการ และระบบการรายงานผลการดำเนินงานประจำปี รวมทั้งระบบการประกันคุณภาพของสถานศึกษา

6.4 ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรทุกระดับ ให้มีความรู้ และทักษะตามมาตรฐานตำแหน่งให้ตรงกับสายงาน หรือความชำนาญ

ภารกิจต่อเนื่อง

1. ด้านการจัดการศึกษาและการเรียนรู้

1.1 การจัดการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.2 การส่งเสริมการเรียนรู้หนังสือ

- 1.3 การศึกษาต่อเนื่อง
- 1.4 การศึกษาตามอัธยาศัย
2. หลักสูตร สื่อ รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล งานบริการทางวิชาการ และการประกันคุณภาพการศึกษา
 - 2.1 ส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรรูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้
 - 2.2 ส่งเสริมการพัฒนาสื่อแบบเรียนสื่ออิเล็กทรอนิกส์และสื่ออื่น ๆ
 - 2.3 พัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาทางไกลให้มีความทันสมัย
 - 2.4 พัฒนาระบบการประเมินเพื่อเทียบระดับการศึกษาและการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์
 - 2.5 พัฒนาระบบวัดและประเมินผลการศึกษาจากระบบตามหลักสูตรทุกหลักสูตร
 - 2.6 ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาวิจัย
 - 2.7 พัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้ได้มาตรฐาน
3. ด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
 - 3.1 ผลิตและพัฒนารายการวิทยุและรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา
 - 3.2 พัฒนาการเผยแพร่การจัดการศึกษจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
 - 3.3 พัฒนาสถานีวิทยุศึกษาและสถานีโทรทัศน์เพื่อการศึกษา
 - 3.4 พัฒนาระบบการให้บริการสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา
 - 3.5 พัฒนาค้นคว้าติดตามประเมินผลด้านการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอย่างต่อเนื่อง
4. ด้านโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หรือโครงการอันเนื่องจากราชวงศ์
 - 4.1 ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
 - 4.2 จัดทำฐานข้อมูลโครงการและกิจกรรมของ กศน.
 - 4.3 ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายของการดำเนินงาน
 - 4.4 พัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง”
 - 4.5 จัดและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต
5. ด้านการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ และพื้นที่บริเวณชายแดน
 - 5.1 พัฒนาการจัดการศึกษจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในจังหวัดชายแดนภาคใต้
 - 5.2 พัฒนาการจัดการศึกษาแบบบูรณาการในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ
 - 5.3 จัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดน
6. ด้านบุคลากร ระบบการบริหารจัดการ และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน
 - 6.1 การพัฒนาบุคลากร
 - 6.2 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและอัตรากำลัง

6.3 การพัฒนาระบบบริหารจัดการ

6.4 การกำกับ นิเทศ ติดตาม ประเมิน และรายงานผล⁷⁵

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ศศิพร รินทะ ได้ศึกษาการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล: กรณีศึกษาโรงเรียนเมืองคง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 31 ผลการศึกษาพบว่า 1) ด้านการนำองค์การ โรงเรียนเมืองคงมีการบริหารจัดการ เพื่อขึ้นนำการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และยุทธศาสตร์ของโรงเรียน และใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการ ผู้บริหารมีวิธีการสื่อสารกับบุคลากรในโรงเรียนที่หลากหลายและเหมาะสม ผู้บริหารมีภาวะความเป็นผู้นำในการดำเนินงานของโรงเรียน และได้มีการพัฒนาความเป็นผู้นำให้กับบุคลากรด้วยการกระจายอำนาจอย่างทั่วถึง อีกทั้งผู้บริหารได้แสดงพฤติกรรมเป็นแบบอย่าง และสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมที่มีจริยธรรม และวิธีปฏิบัติที่แสดงถึงความเป็นพลเมืองดี 2) ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ โรงเรียนเมืองคงมีการบริหารจัดการเกี่ยวกับการจัดทำแผนกลยุทธ์ของโรงเรียน และมีการจัดสรรทรัพยากรให้เพียงพอที่จะทำให้แผนปฏิบัติการบรรลุความสำเร็จสอดคล้องตรงตามเป้าหมายของโรงเรียน มีกระบวนการถ่ายทอดแผนกลยุทธ์สู่การปฏิบัติอย่างชัดเจนและเป็นขั้นตอน 3) ด้านการมุ่งเน้นผู้เรียน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โรงเรียนเมืองคงมีการบริหารจัดการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้ทุกภาคส่วน มีส่วนร่วม เพื่อปรับปรุงและสร้างนวัตกรรมทางการศึกษา สอดคล้องกับเป้าหมายสูงสุดของโรงเรียน และเป็นที่พอใจของสังคม ชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 4) ด้านการคิด วิเคราะห์ และการจัดการความรู้ โรงเรียนเมืองคงมีการบริหารจัดการเกี่ยวกับการเลือก รวบรวม วิเคราะห์ จัดการและปรับปรุงข้อมูลสารสนเทศ และการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้งการทบทวนผลการดำเนินการและได้นำผลการทบทวนไปปรับปรุงผลการดำเนินการไปใช้ เพื่อผลักดันให้เกิดการปรับปรุงผลการเรียนรู้ของผู้เรียน และยกระดับมาตรฐานการศึกษา 5) ด้านการมุ่งเน้นบุคลากร โรงเรียนเมืองคงมีการบริหารจัดการเกี่ยวกับการสร้างความผูกพันและความสามัคคีให้บุคลากรเกิดความมุ่งมั่นในการทำงานอย่างเต็มศักยภาพ ได้มีการพัฒนาและการจัดการบุคลากร เพื่อให้ใช้ศักยภาพของบุคลากรอย่างเต็มที่ ในการสร้างสรรค์

⁷⁵ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, **นโยบายและจุดเน้นการดำเนินงาน สำนักงาน กศน. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561**, เข้าถึงเมื่อ 11 ธันวาคม 2561, เข้าถึงได้จาก https://drive.google.com/file/d/1yXt27GuC-j9nvaeI_U5TMI3SKHjvV-47/view

และพัฒนาโรงเรียนสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน 6) ด้านการกระจายกระบวนการ โรงเรียนเมืองคง มีการจัดโครงสร้างการบริหารจัดการโรงเรียนที่เป็นระบบ และครอบคลุมงานทุกฝ่าย พร้อมทั้ง มีการกำหนดแนวทางเพื่อมุ่งพัฒนาให้สอดคล้องกับเป้าประสงค์ของโรงเรียน อีกทั้งมีขั้นตอนการดำเนินงานที่ชัดเจน เพื่อให้เกิดนวัตกรรมในโรงเรียน⁷⁶

ละมุล รอดขวัญ ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนา รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคใต้ตอนบน ผลการวิจัยพบว่า 1) การศึกษาสภาพ การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาหลังผ่านการประเมินรอบสอง พบว่า สถานศึกษามีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา จัดทำแผนการจัดการศึกษา ดำเนินงาน ตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา จัดให้มีการติดตาม การตรวจสอบคุณภาพการศึกษา จัดทำรายงาน ประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา และจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษา อย่างต่อเนื่อง ดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ส่วนการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ และการจัดมีการ ประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง 2) สภาพปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาหลังผ่านการประเมินรอบสอง พบว่า ผู้บริหาร ครู และบุคลากรในสถานศึกษายังขาดความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการดำเนินงาน การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาไม่ให้ความสำคัญ เครื่องมือในการดำเนินงานไม่หลากหลาย ขาดรูปแบบและแนวทางที่ดีในการดำเนินงาน 3) ผลการพัฒนา รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ภาคใต้ตอนบน พบว่า รูปแบบ คือ คู่มือการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน มีส่วนประกอบที่สำคัญ คือ คำชี้แจงการใช้คู่มือ เนื้อหาซึ่งได้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 บทนำ ส่วนที่ 2 แนวทางการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพ และส่วนที่ 3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ที่มีความเหมาะสมและ มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติจริงในระดับมาก⁷⁷

จุฑาดาว ศิริวาลัย ได้ศึกษาแนวทางการนำนโยบายโรงเรียนมาตรฐานสากลสู่การปฏิบัติ ในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากการศึกษา

⁷⁶ ศศิพร รินทะ, “การบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล : กรณีศึกษาโรงเรียนเมืองคง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31” (รายงานการศึกษา อิศระ ปริญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2555), 106-107.

⁷⁷ ละมุล รอดขวัญ, “การพัฒนา รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ภาคใต้ตอนบน” (ดุขุณีนิพนธ์ ปรัชญาดุขุณีบัณฑิต การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2555), ง.

พบว่า แนวทางการนำนโยบายโรงเรียนมาตรฐานสากลสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ประกอบด้วย 1) ด้านนโยบาย โรงเรียนควรสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ โดยการชี้แจงหรือประชาสัมพันธ์ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ สร้างความตระหนักให้กับผู้ปฏิบัติ ควรปรับเปลี่ยนเป้าหมายนโยบายที่มีความยืดหยุ่น จัดทำคู่มือประมวลแบบแผนในการปฏิบัติงานที่มีความชัดเจน 2) ด้านทัศนคติ โรงเรียนควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าใจ เห็นด้วยและให้การสนับสนุนในการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ และมีความพร้อมในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารควรทำความเข้าใจกับครูในการนำหลักสูตรไปใช้ และคำนึงถึงความเชื่อของชุมชน 3) ด้านการสื่อสารข้อความ ควรมีการชี้แจงนโยบายก่อนการดำเนินการ โดยใช้การสื่อสารแบบสองทาง ผู้บริหารควรมีการสื่อสารข้อความที่ชัดเจน ครบถ้วน สมบูรณ์ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่หลากหลาย และจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ 4) ด้านเงื่อนไขทางสังคมและเศรษฐกิจ โรงเรียนควรทำความเข้าใจกับชุมชน สังคม ผู้ปกครอง เกี่ยวกับความสำคัญของการจัดโรงเรียนมาตรฐานสากล เพื่อให้ชุมชน สังคมเห็นพ้องและพร้อมให้การสนับสนุน 5) ด้านทรัพยากร ควรจัดสรรบุคลากรให้เพียงพอและสนองจุดเน้นของโรงเรียน จัดแหล่งเรียนรู้ วัสดุ ครุภัณฑ์ที่ทันสมัย และจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา 6) ด้านกฎระเบียบ ข้อบังคับ โรงเรียนควรมีการดำเนินการภายใต้กฎระเบียบ ข้อบังคับ และมีข้อตกลงร่วมกันระหว่างบุคลากรของโรงเรียน ในการดำเนินงานให้มีความยืดหยุ่น ควรใช้หลักการบริหารบุคคลในสถานการณ์ต่าง ๆ 7) ด้านคุณลักษณะและสมรรถนะ โรงเรียนควรมีลักษณะของการบริหารงานที่เน้นการพัฒนาแบบองค์รวม ได้แก่ เน้นการประกันคุณภาพ การปฏิรูปครู และการปฏิรูประบบ การบริหารโดยการใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วม ควรเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีการจัดการความรู้เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ครูควรมีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล และออกแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย สามารถใช้สื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน⁷⁸

ปาณิสรา สิงหนงษ์ ได้ศึกษาการบริหารตามแนวทางรางวัลคุณภาพแห่งชาติที่ส่งผลต่อการเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่า 1) การบริหารตามแนวทางรางวัลคุณภาพแห่งชาติในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 2) การเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากลในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามแนวทางรางวัลมาตรฐานคุณภาพแห่งชาติกับการเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากลมีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) การบริหารตามแนวทางรางวัลคุณภาพแห่งชาติส่งผลต่อ

⁷⁸ ดุจดาว ศิริวาลย์, “แนวทางการนำนโยบายโรงเรียนมาตรฐานสากลสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร ดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2555), 154-158.

การเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี อย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05⁷⁹

ศรีนวล มีศรีสวัสดิ์ ได้ศึกษาการพัฒนาระบบการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษา สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า 1) ระบบการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษา สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา มีองค์ประกอบหลัก 3 ด้าน คือ การบริหารจัดการคุณภาพด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ประกอบด้วย การเตรียมการปฏิบัติงาน คือ นโยบาย วัตถุประสงค์ บุคลากร สถานที่ งบประมาณ สื่อ วัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยี การบริหารจัดการคุณภาพด้านกระบวนการ (Process) ประกอบด้วย กระบวนการปฏิบัติงาน คือ การวางแผน (Plan) การลงมือทำ (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุงแก้ไข (Action) และการบริหารจัดการคุณภาพด้านผลผลิต (Output) ประกอบด้วย ผลของการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้น คือ 1. ผลที่เกิดกับผู้เรียน 2. ผลที่เกิดกับครู 3. ผลที่เกิดกับโรงเรียน 4. ผลที่เกิดกับชุมชน 2) ผลการประเมินระดับการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาสำหรับสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน พบว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็กมีความพึงพอใจการใช้ระบบและความสามารถในการ ปฏิบัติจริงของระบบในระดับมากที่สุด ครูผู้สอนโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่มีความพึงพอใจ การใช้ระบบและความสามารถในการปฏิบัติจริงของระบบในระดับมาก สำหรับผู้อำนวยการโรงเรียน ขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดกลาง มีความพึงพอใจการใช้ระบบและความสามารถในการปฏิบัติจริง ของระบบในระดับมากที่สุด ผู้อำนวยการโรงเรียนขนาดใหญ่มีความพึงพอใจการใช้ระบบและ ความสามารถในการปฏิบัติจริงของระบบในระดับมาก ผลการประเมินตนเองของโรงเรียนหลังจาก ทดลองใช้ระบบการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามมาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า โรงเรียนทั้ง 3 ขนาดมีผลการประเมินอยู่ในระดับดีและดีมากทุกมาตรฐาน⁸⁰

ศิริลักษณ์ สิงขรณ์ ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อการดำเนินงานการบริหาร จัดการด้วยระบบคุณภาพในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 39

⁷⁹ ปาณิสรา สิงหงษ์, “การบริหารตามแนวทางรางวัลคุณภาพแห่งชาติที่ส่งผลต่อการ เป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, 2555), 106-123.

⁸⁰ ศรีนวล มีศรีสวัสดิ์, “การพัฒนาระบบการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาสำหรับ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและ ประเมินคุณภาพการศึกษา,” *วารสารการศึกษาปริทัศน์* 27, 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2555): 57.

ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อการดำเนินงานการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ ในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 39 ในภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ ระดับมาก⁸¹

ราตรี ศรีไพรวรรณ และพฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์ ได้ศึกษาการพัฒนากลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศ ของโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการบริหารสู่ความเป็นเลิศ ของโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับประถมศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่อยู่ในระดับมาก เป็นอันดับที่ 1 คือ ด้านการนำองค์การ ส่วนสภาพอันพึงประสงค์ฯ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และ ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน 2) กลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับประถมศึกษา ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์หลัก ได้แก่ กลยุทธ์ผูกใจผู้ปฏิบัติงาน กลยุทธ์ปรับปรุงการบริหารผลการดำเนินงาน และกลยุทธ์ปรับปรุงระบบและกระบวนการ⁸²

ปทิตตา ธนันไชย ได้ศึกษาการบริหารจัดการระบบคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38 ผลการศึกษาพบว่า 1) การบริหารจัดการระบบคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 อยู่ใน ระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการระบบคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 38 จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ไม่แตกต่างกัน และ จำแนกตามประสบการณ์ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05⁸³

ยุภาววรรณ โมรัฐเถียร ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการบริหารโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มี 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การเตรียมความพร้อมของรูปแบบการบริหารโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ 2) การดำเนินงานของรูปแบบการบริหารโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ

⁸¹ ศิริลักษณ์ สิงขรณ์, “ความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อการดำเนินงานการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39” (การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2555), 123-125.

⁸² ราตรีศรี ไพรวรรณ และพฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์, “การพัฒนากลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศ ของโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับประถมศึกษา,” **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์** 3, 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2555): 182.

⁸³ ปทิตตา ธนันไชย, “การบริหารจัดการระบบคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38” (การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ปริญญาศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2556), 93-99.

3) การตรวจสอบความสำเร็จของรูปแบบการบริหารโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ และ 4) การส่งเสริมสนับสนุนของรูปแบบการบริหารโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ สาระในรูปแบบครอบคลุมแนวคิดการบริหารโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ 6 ด้าน คือ การนำองค์กร การวางแผนเชิงกลยุทธ์ การมุ่งเน้นผู้เรียนผู้มีส่วนได้เสียและตลาด การวัดผล การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ การมุ่งเน้นครูผู้สอนและบุคลากร ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผลที่เกิดกับครู พบว่า 1) ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศหลังการใช้รูปแบบในทุกด้านมากที่สุด 2) ผลการปฏิบัติงานในหน้าที่หลังการใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศสูงขึ้น 3) ความพึงพอใจของครูต่อรูปแบบการบริหารโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศอยู่ในระดับมากที่สุด 4) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนส่วนใหญ่ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้สูงขึ้น⁸⁴

วิศิณี พิเดช ได้ศึกษาเรื่องแผนกลยุทธ์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเขตภาคเหนือตอนล่างของไทย ผลการศึกษาพบว่า 1) การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สังกัดเทศบาลเขตภาคเหนือตอนล่างของไทย โดยรวมมีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ด้านข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยเกื้อหนุน โอกาสและอุปสรรค โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านสภาพแวดล้อมภายในอยู่ในระดับมาก และสภาพแวดล้อมภายนอกอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ 2) การจัดทำแผนกลยุทธ์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเขตภาคเหนือตอนล่างของไทย พบว่า การตรวจสอบระดับคุณภาพของแผนกลยุทธ์โดยรวมอยู่ในระดับดีถึงดีที่สุดใน ซึ่งแผนกลยุทธ์ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย กลยุทธ์ 3 ด้าน คือ การควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินคุณภาพ แต่ละด้านประกอบด้วย วิธีการดำเนินตามกลยุทธ์ ได้แก่ ด้านการควบคุมคุณภาพ โดยการจัดทำข้อมูลพื้นฐานเพื่อใช้ในการวางแผน การกำหนดบทบาท และหน้าที่ของบุคลากรในโรงเรียนให้ชัดเจน กำหนดแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน ส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการควบคุมคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ด้านการตรวจสอบคุณภาพ โดยการจัดทำข้อมูล การจัดทำเครื่องมือ และการดำเนินงานตรวจสอบคุณภาพ การดำเนินงานประกันคุณภาพในโรงเรียน และด้านการประเมินคุณภาพ ด้วยการจัดตั้งคณะกรรมการ การจัดทำเครื่องมือ และการจัดทำรายงานผลการประเมินคุณภาพภายในโรงเรียน 3) การทดลองใช้แผนกลยุทธ์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สังกัดเทศบาลเขตภาคเหนือตอนล่างของไทย ใน

⁸⁴ ยุภาวรรณ โมรัฐเถียร, “การพัฒนา รูปแบบการบริหารโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร” (วิทยานิพนธ์ ปรัชญาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2555), 247-249

โรงเรียนเทศบาล พบว่า โรงเรียนทั้ง 2 โรงเรียนได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาทุกมาตรฐาน และเมื่อเปรียบเทียบ 2 ปีการศึกษา พบว่า ปีการศึกษา 2552 มีผลการประเมินสูงกว่า ปีการศึกษา 2551⁸⁵

เกษศิริ กมล ได้ศึกษาการวิเคราะห์การบริหารโรงเรียนเอกชนที่มีความเป็นเลิศในประเทศไทย ตามเกณฑ์มาตรฐานรางวัลคุณภาพแห่งชาติ มัลคอล์ม บอลดริจ์ม ผลการศึกษา พบว่า ด้านกระบวนการ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ การนำองค์การ รองลงมา คือ การวางแผนเชิงกลยุทธ์ การมุ่งเน้นนักเรียนและผู้ปกครอง การมุ่งเน้นบุคลากรครู และการมุ่งเน้นการดำเนินการ ตามลำดับ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ ในการประเมินผลลัพธ์ที่ได้จากการดำเนินการเพื่อความเป็นเลิศ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยผลลัพธ์ด้านการนำองค์การ และการปกครอง เป็นองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ผลลัพธ์ด้านการเรียนรู้ของนักเรียน และกระบวนการทำงาน ผลลัพธ์ด้านการมุ่งเน้นบุคลากรครู ผลลัพธ์ด้านงบประมาณ การเงิน และการตลาด และผลลัพธ์การมุ่งเน้นนักเรียน และผู้ปกครอง เป็นองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด⁸⁶

ภัทรศยา แดงชวานา ได้ศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานสากลของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวางแผนกลยุทธ์ รองลงมา คือ ด้านการมุ่งเน้นผู้เรียน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ด้านการวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ ด้านการนำองค์กร ด้านการมุ่งเน้นบุคลากร ด้านการจัดการกระบวนการ ผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานสากลของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดกำแพงเพชร จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน และขนาดของสถานศึกษา มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05⁸⁷

⁸⁵ วิศิณี พิเดช, “แผนกลยุทธ์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สังกัดเทศบาลเขตภาคเหนือตอนล่างของไทย” (ดุชนิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2556), บทคัดย่อ.

⁸⁶ เกษศิริ กมล, “การวิเคราะห์การบริหารโรงเรียนเอกชนที่มีความเป็นเลิศในประเทศไทย ตามเกณฑ์มาตรฐานรางวัลคุณภาพแห่งชาติ มัลคอล์ม บอลดริจ์ม” (วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบายการจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2556), 117-121.

⁸⁷ ภัทรศยา แดงชวานา, “การบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานสากลของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดกำแพงเพชร” (การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2556), 153-157.

อรรถพล วงศ์บุปผา ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากล ในจังหวัดสิงห์บุรี ผลการศึกษาพบว่า 1) ปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากล ในจังหวัดสิงห์บุรี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากล ในจังหวัดสิงห์บุรี ในการดำรงตำแหน่ง และวุฒิการศึกษา มีปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากล ในจังหวัดสิงห์บุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากล ในจังหวัดสิงห์บุรี พบว่า โรงเรียนต้องสนับสนุนผู้เรียนให้มีศักยภาพเป็นพลโลก เพิ่มขึ้น ต้องเน้นการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพทั้งด้านวิชาการ คุณภาพครู ด้านวิจัยและพัฒนา⁸⁸

พรหมภัทร์ อุดมนิธิภักคณนท์ ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า 1) องค์ประกอบการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานโรงเรียน สังกัด กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ คือ ด้านการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา การพัฒนาครู การจัดการด้านงบประมาณ ศักยภาพของผู้บริหาร คุณภาพของผู้เรียน การมีส่วนร่วม การใช้ภาษาในการสื่อสาร การตอบสนองความต้องการของชุมชน ผู้ปกครอง และแผนการดำเนินงาน 2) ผลการเปรียบเทียบองค์ประกอบและการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีขนาดแตกต่างกัน 3 ขนาด ไม่มีความแตกต่างกันทุกองค์ประกอบ 3) ผลการยืนยันการเปรียบเทียบ องค์ประกอบการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีขนาดแตกต่างกัน ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความถูกต้อง และใช้ประโยชน์ได้จริง สอดคล้องกับทฤษฎีและกรอบแนวคิดการวิจัย⁸⁹

มนัส บุญชม และชญานิษฐ์ อูสาโห ได้ศึกษาการพัฒนาระบบบริหารสู่ความเป็นเลิศของ โรงเรียนเอกชน สอนศาสนาอิสลาม ควบคู่วิชาชีพ ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพปัจจุบันด้านที่มี ค่าเฉลี่ยมากที่สุด เท่ากับ 3.74 คือ ด้านการนำองค์การ สภาพที่พึงประสงค์ด้าน ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เท่ากับ 4.32 คือ ด้านการนำองค์การ โรงเรียนกลุ่มภาคใต้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยของความต้อการจำเป็น สูงสุด เท่ากับ 0.25 คือ ด้านการวัดผลการวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ โรงเรียนกลุ่มภาคกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยของความต้อการจำเป็นสูงสุดเท่ากับ 0.25 คือ ด้านการมุ่งเน้นผู้ปฏิบัติงาน 2) ระบบ บริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ควบคู่วิชาชีพที่พัฒนาขึ้น มี 2 ระบบ

⁸⁸ อรรถพล วงศ์บุปผา, “ปัญหาและแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากลในจังหวัด สิงห์บุรี” (งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย บูรพา, 2556), 69-72.

⁸⁹ พรหมภัทร์ อุดมนิธิภักคณนท์, “การพัฒนาคุณภาพมาตรฐานโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร” (วิทยานิพนธ์ ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2557), บทคัดย่อ.

คือ 1) ระบบบริหารโรงเรียนในภาคใต้ คือ ระบบบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามควบคู่วิชาสามัญมุ่งเน้นการวัดผล การวิเคราะห์ การจัดการความรู้ และการปฏิบัติงาน
2) ระบบบริหารโรงเรียนในภาคกลาง คือ ระบบบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามควบคู่วิชาสามัญมุ่งเน้นผู้ปฏิบัติงาน และการวัดผล การวิเคราะห์ การจัดการความรู้⁹⁰

ชาติรี ถาวรรัช, สมเจตน์ ภูศรี และศิริ ถีอาสนา ได้ศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดสู่ความเป็นมาตรฐานสากล ผลการศึกษา พบว่า ผลการพัฒนาโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด มีค่าเฉลี่ยของสภาพความพึงประสงค์สูงกว่าสภาพปัจจุบันในทุกด้านและทุกประเด็น ยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดสู่ความเป็นมาตรฐานสากล ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์หลัก คือ 1) ผลการปฏิบัติงานหลัก 2) การมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล 3) การนำองค์กร 4) การจัดการกระบวนการ 5) ธรรมภิบาลและความรับผิดชอบต่อสังคม และ 6) คุณภาพผู้เรียน และการประเมินความเหมาะสมของยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดสู่ความเป็นมาตรฐานสากล ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก ด้านความสอดคล้อง และด้านความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด⁹¹

เอกชัย คำผล ได้ศึกษาการบริหารระบบคุณภาพที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า 1) การบริหารระบบคุณภาพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่ามัธยเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการนำองค์กร ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ด้านการมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้เสีย ด้านการมุ่งเน้นบุคลากร ด้านการจัดการกระบวนการ และด้านการวัดการวิเคราะห์และการจัดการความรู้ 2) ประสิทธิภาพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่ามัธยเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านผู้เรียนมีสุขภาวะที่ดีและมีสุนทรียภาพ ด้านผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ด้านผู้เรียนมีทักษะในการทำงานรักการทำงานสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต ด้านผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองรักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ด้านผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบคิดสร้างสรรค์

⁹⁰ มนัส บุญชม และชญาพิมพ์ อูสาโท, “การพัฒนากระบวนการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามควบคู่วิชาสามัญ,” **วารสารครุศาสตร์** 42, 2 (เมษายน-มิถุนายน 2557): 72.

⁹¹ ชาติรี ถาวรรัช, สมเจตน์ ภูศรี และศิริ ถีอาสนา, “ยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดสู่ความเป็นมาตรฐานสากล,” **วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น** 8, 2 (เมษายน-มิถุนายน 2557): 11.

ตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และด้านผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร

3) การบริหารระบบคุณภาพส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครปฐม เขต 1 อย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05⁹²

งานวิจัยต่างประเทศ

กรีน (Green) ศึกษาว่าอะไรคือคุณภาพของการศึกษาของสมาคมวิจัยการศึกษา ระดับสูง และมหาวิทยาลัยเปิดเมือง บัคกิงแฮม สหราชอาณาจักร ปี ค.ศ. 1994 ได้รวบรวมผลการศึกษาที่ผ่านมาทำให้มองเห็นความจำเป็นของการประเมินคุณภาพ ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1992 เป็นต้นมา และการศึกษาระดับสูงได้ปรับปรุงเครื่องมือต่าง ๆ ได้ครอบคลุมถึงการวัดคุณภาพการเรียนการสอน มีการควบคุม ติดตามคุณภาพในระดับห้องเรียน โดยการตรวจสอบจากภายนอก การตรวจสอบภายนอกจากสถาบันการบริหารคุณภาพ อีกส่วนหนึ่งตรวจสอบจากองค์การสาธารณะ องค์การธุรกิจ การมองเห็นเรื่องการบริหารคุณภาพนี้ครอบคลุมพื้นที่ไปถึงสิบเมือง ทั้งในประเทศสหรัฐอเมริกา ฮอว์กเนเธอร์แลนด์ และออสเตรเลีย⁹³

โบว์แมนและบราวน์ (Bowman and Brown) ศึกษาการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอาชีวศึกษา ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับอาชีวศึกษา อยู่บนพื้นฐานของนโยบาย และมาตรฐานทุกด้านของสถาบัน ทั้งนโยบายและมาตรฐานถูกนำไปใช้โดยคนในสถาบัน เพื่อทำให้เกิดการศึกษาด้วยตนเอง บนพันธกิจของโรงเรียน และมีคณะผู้ตรวจสอบที่เป็นอิสระ สำหรับการตรวจสอบผลการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอาชีวศึกษา โดยกรมอาชีวศึกษา ที่เสนอประกอบด้วย 1) มาตรฐานความชำนาญด้านอาชีพ 2) ความชำนาญในการตรวจสอบการรับรอง และ 3) การได้ฝึกอบรมตามหน้าที่การงาน ซึ่งคาดว่าจะอย่างน้อยภายใน 2 ปี จะเปลี่ยนจากการรับรองระบบเดิม เป็นระบบใหม่ได้ครบถ้วนตามเป้าหมายในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 1994⁹⁴

⁹² เอกชัย คำผล, “การบริหารระบบคุณภาพที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1” (วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2558), ง.

⁹³ Diana Green, “What is quality in higher education?. Buckingham, UK: Society,” for Research into Higher Education and Open University Press. 1994.

⁹⁴ Harry L. Bowman and George W. Brown, “Outcomes-based occupational education accreditation: A new vision for education quality assurance,” **Paper**

กระทรวงศึกษาธิการและวัฒนธรรม (Ministry of Education and Culture) ศึกษาเรื่องการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาในระดับประถมศึกษาของประเทศอินโดนีเซีย โดยวัดคุณภาพครูใน 4 ปัจจัยหลัก คือ ความสามารถทางด้านวิชาชีพ ความพยายามทางวิชาชีพ เวลาที่ใช้ในกิจกรรมทางวิชาชีพ ความสัมพันธ์ระหว่างความเชี่ยวชาญและงานที่ได้รับมอบหมาย ผลการศึกษาพบว่า ครูเป็นปัจจัยที่กระตุ้นและใช้ประโยชน์จากปัจจัยอื่น ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ ครูเป็นปัจจัยเดียวที่ใช้ตัดสินการปรับปรุงคุณภาพทางการศึกษา และครูที่มีคุณภาพจัดส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาได้มากที่สุด⁹⁵

บรูคส์ (Brooks) ศึกษาเรื่องการรับประกันคุณภาพและการวางแผนการปรับปรุงการศึกษาของโรงเรียนการศึกษาพิเศษ การศึกษานี้เป็นการทดสอบการรับประกันคุณภาพและกระบวนการวางแผนปรับปรุงการศึกษาของเด็กการศึกษาพิเศษ ปี ค.ศ. 1996 ในรัฐอิลลินอยส์ โดยวิธีการเชิงคุณภาพกับเชิงบรรยาย ผลการศึกษาสรุปได้ว่า การศึกษาทั่วไปและการศึกษาพิเศษ ได้ดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ใช้กระบวนการและระบบคุณภาพการศึกษา และการตรวจสอบจากภายนอก เช่นเดียวกันกับผลจากการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาทำให้สถานศึกษา มีการเปลี่ยนแปลงพัฒนาและส่งผลไปสู่ผู้เรียน⁹⁶

คาเมรอน (Cameron) ศึกษาเรื่องบทบาทของครูในการสร้างระบบประกันคุณภาพ ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ส่วนหนึ่งของขั้นตอนสำคัญของคุณภาพการสอนในศตวรรษที่ 21 สมาคมการศึกษาแห่งชาติรับรองว่า ความพยายามในแนวทางถือปฏิบัติในอนาคตต่ออยู่ไม่ไกลความคาดหวัง การเข้มงวดสำหรับความพร้อมของครูอย่างเดียวนั้นไม่เพียงพอในอนาคต การรับประกันคุณภาพจะเป็นระบบใหญ่ที่สนับสนุนให้ครูมีความพร้อมความสมบูรณ์ยั่งยืนตลอดอาชีพครู ผู้ศึกษาเสนอแนะหลักการไว้ 3 ประการ คือ การปฏิรูปและการฝึกอบรมคณะทำงาน การให้ความช่วยเหลือและ

presented at the annual meeting of the Mid-South Educational Research Association, Nashville, TN. 1994.

⁹⁵ Ministry of Education and Culture, “The development of education system in Indonesia: A country report” Indonesia: The Office of Education and Culture Research and Development. 1995.

⁹⁶ E. A. Brooks, “Quality assurance and Improvement planning and the education of special education” Dissertation, Abstracts International, 60(04), 946-A.(UMI NO.7182493), 1996.

แผนงานตรวจสอบทบทวนของเมืองซีแอตเติล (ครูต้องรับผิดชอบในคุณภาพของงานมากขึ้นมีกฎหมายให้ปฏิบัติตาม) และเพื่อโครงสร้างแบบแรงงานสัมพันธ์⁹⁷

บอร์ด (Board) ศึกษาเกี่ยวกับการตรวจสอบการประกันคุณภาพการศึกษา และการควบคุมคุณภาพภายในประเทศเยอรมัน สวีเดน ฝรั่งเศส นิวซีแลนด์ และออสเตรเลีย เปรียบเทียบกันให้เห็นถึงวิธีการปฏิบัติที่สำคัญนานาประการ และปัจจัยทางสังคมที่ทำให้เกิดความผันแปร ในเยอรมันได้พิจารณาความผันแปรจากจังหวัดหนึ่งกับอีกจังหวัดหนึ่ง และการตรวจสอบการประกัน การควบคุมคุณภาพเป็นส่วนหนึ่งในหน้าที่ความรับผิดชอบของครูซึ่งใหญ่มาก และถือข้อปฏิบัติตามกฎหมาย ในสวีเดน ให้ความสำคัญในการประกันคุณภาพโดยการพัฒนาให้ครูมีความชำนาญในการตรวจ ประเมิน หลังจากนั้น ให้ถือเป็นข้อปฏิบัติต่อไป ในประเทศฝรั่งเศสใช้การตรวจสอบจากหน่วยงานภายนอก และควบคุมโดยศูนย์กลางการศึกษา ในประเทศนิวซีแลนด์ใช้การตรวจสอบจากหน่วยงานภายนอกเป็นหลัก กรอบงานใหม่ในการประกันคุณภาพถูกนำมาใช้แทนที่ระบบการตรวจสอบแบบเดิม โดยการผ่านการตรวจประเมินตามเกณฑ์มาตรฐานสถานศึกษาของประเทศออสเตรเลียทุกแห่ง มีระบบของตนเองและรูปแบบการควบคุมการประกันคุณภาพมุ่งไปที่โรงเรียนมัธยมศึกษา และการศึกษาในระดับสูงกว่า⁹⁸

บัคค์ (Bug) เกี่ยวกับการประกันคุณภาพและแผนพัฒนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา รัฐอิลลินอยส์ สหรัฐอเมริกา การวิจัยเป็นการตรวจสอบวิเคราะห์ประสิทธิผลของคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษา และวางแผนพัฒนาของรัฐอิลลินอยส์ ซึ่งเป็นการส่งเสริมการพัฒนาระบบการเปลี่ยนแปลงระบบในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ เพื่อใช้ในการตัดสินใจจากโรงเรียน จำนวน 2 โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า 1) ก่อนที่จะมีการประกันคุณภาพและวางแผนพัฒนาโรงเรียนทั้ง 2 เป็นโรงเรียนไม่มีโครงสร้างอย่างเป็นทางการในการพัฒนาปรับปรุงโรงเรียน 2) เนื่องจากโรงเรียนในชนบทสามารถที่จะใช้ประโยชน์จากกระบวนการประกันคุณภาพให้เป็นตัวกระตุ้นในการพัฒนาโครงสร้างการพัฒนาโรงเรียนอย่างเป็นรูปแบบ แต่โรงเรียนในเมืองไม่สามารถประสบความสำเร็จตามขั้นตอนนี้ได้ 3) ผลกระทบทางบวกของการประกันคุณภาพ คือ เทคนิคการสอนที่ใช้ประโยชน์ได้ทั้ง 2 โรงเรียน 4) แม้ว่าการประกันคุณภาพจะปรากฏว่าประสบความสำเร็จในการชี้แนะประเด็นพัฒนา แต่มีข้อโต้แย้งการจัดตั้งนี้ อาจจะทำให้ลบล้างต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนซึ่งมีโครงสร้างที่อาจมีปัญหา 5) กรอบของการประกันคุณภาพมีศักยภาพที่ช่วยเหลือโรงเรียน ที่จะยึดเป็นแบบอย่างในการพัฒนา

⁹⁷ D. Cameron, "The role of teachers in establishing a quality assurance system," Dissertation Abstracts International, 24(2),317-A(UMI NO.5473849), 1996

⁹⁸ F. Board, **The PSB guide to benchmarking**. Singapore: Predictability and Standards Board. 1997.

โรงเรียนต่อไป อย่างไรก็ตาม ตัวแปรที่หายไป เช่น ภาวะผู้นำและทรัพยากรด้านการเงิน กระบวนการนี้ไม่ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์⁹⁹

ซูซาน (Susan) ได้ศึกษารูปแบบของการปฏิรูปการศึกษาสู่การบริหารโรงเรียนคุณภาพ โดยมุ่งเน้นไปที่บุคลากรเกี่ยวกับความเชื่อและแนวทางในการปฏิบัติ โดยใช้หลักเกณฑ์การศึกษาของ บัลดริจ ผลสำรวจจากแบบสอบถามแสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้และการสร้างแรงจูงใจให้กับบุคลากรมีส่วนสำคัญเป็นอย่างมาก ทั้งนี้โดยไม่ขึ้นอยู่กับประเภทของงานที่ได้รับมอบหมาย ประสบการณ์ในการทำงาน หรือประสบการณ์ในการทำงานในโรงเรียนคุณภาพ ซึ่งการที่บุคลากรส่วนใหญ่ได้รับการฝึกฝนเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้และการสร้างแรงจูงใจอยู่เสมอ ทำให้รู้ได้ว่าพวกเขามีส่วนสำคัญในการดำเนินงานในเขตโรงเรียนของพวกเขา จากการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่า การเรียนรู้เป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับบุคลากรในการดำเนินงานบริหารโรงเรียนคุณภาพ ซึ่งมีความต้องการและมีความซับซ้อนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในระหว่างการทำตามรูปแบบประกอบกับการปรับปรุงการเรียนรู้และการเพิ่มการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการดำเนินงานของโรงเรียนคุณภาพ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างแรงจูงใจให้กับบุคลากรในฐานะที่มีวิสัยทัศน์ในการทำงานร่วมกันและภาวะผู้นำของผู้บริหารในการบริหารโรงเรียนคุณภาพ ซึ่งรูปแบบโครงสร้างดังกล่าวมีความสำคัญและส่งผลกระทบในเชิงบวกทั้งตัวผู้นำและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น¹⁰⁰

แคร์รี (Carrie) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลกระทบของการใช้เกณฑ์บัลดริจ เพื่อการดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพของโรงเรียนในแคนซัส กับโรงเรียนที่มีลักษณะที่คล้ายคลึงกันทั้งขนาดของโรงเรียน สภาพแวดล้อม ตลอดจนสภาพทางภูมิศาสตร์ โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นโรงเรียนที่ใช้เกณฑ์บัลดริจ จำนวน 31 โรงเรียน และอีก 40 โรงเรียนที่ไม่ได้ใช้เกณฑ์บัลดริจ ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินการตามเกณฑ์ของบัลดริจในระดับสูงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยการควบคุมระดับประสิทธิภาพเริ่มต้นไม่ได้ถูกระบุไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในกลุ่มที่แตกต่างกันทั้ง 2 กลุ่ม อย่างไรก็ตาม จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารระดับสูงที่ได้ดำเนินการตามเกณฑ์บัลดริจ พบว่า การ

⁹⁹ K. A. Bugg, "Quality Assurance and Improvement planning in Illinois" Unpublished doctoral dissertation, Illinois State University, Normal, IL. 2000.

¹⁰⁰ McCauley A. Susan, "The Quality school model of education reform : a description of staff focus beliefs and practices using baldrige in education criteria" (Ph.D. dissertation, Faculty of the University of Alaska Fairbanks, 2008), 207-216.

ดำเนินการตามเกณฑ์ของบัลดริจ สามารถดำเนินการในการฝึกอบรมและพัฒนาประสิทธิภาพของการทำงานในระบบและบุคลากรได้¹⁰¹

เคลาด์ (Claude) ได้ศึกษาการรับรู้ของผู้บริหารเกี่ยวกับ “คุณภาพ” ในโรงเรียนมอริเชียส โดยใช้กรอบของบัลดริจในการดำเนินการ โดยเก็บข้อมูลจากผู้บริหาร ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ครู นักเรียน ตลอดจนผู้ปกครอง ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะของการนำองค์กรของผู้บริหารโรงเรียนมอริเชียส มีอิทธิพลและมีบทบาทสำคัญต่อผลลัพธ์ของโรงเรียน ทั้งในทางตรงและทางอ้อมโดยผ่านกระบวนการทำงานภายในโรงเรียน¹⁰²

เฮนส์ (Heyns) ได้ทำการศึกษา ค้นคว้า ระบบบริหารเชิงคุณภาพที่สำคัญ เพื่อชี้ให้เห็นถึงความเป็นมาและความสำคัญของการนำระบบการบริหารเชิงคุณภาพมาประยุกต์ใช้ในโรงเรียนมาตรฐานสากล และได้นำเสนอระบบการบริหารเชิงคุณภาพที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับการบริหารองค์กรเพื่อความเป็นเลิศ ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำ 2) แผนงาน 3) มุ่งเน้นลูกค้าและการตลาด 4) ข้อมูลข่าวสารและการวิเคราะห์ 5) มุ่งเน้นทรัพยากรมนุษย์ และ 6) กระบวนการบริหารจัดการ¹⁰³

สรุป

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยทั้งในประเทศ และต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา พบว่า การบริหารมีความสำคัญและจำเป็นต่อการขับเคลื่อนงานภายในองค์กรให้ไปสู่เป้าหมายตามที่กำหนด ซึ่งกระบวนการบริหารมีวิธีการที่หลากหลายแตกต่างกัน แต่กระบวนการบริหารที่เป็นที่ยอมรับและถูกนำมาใช้ในการบริหารงานในองค์กรโดยเฉพาะองค์กรภาครัฐและหน่วยงานสถานศึกษาเป็นส่วนมาก ได้นำแนวคิดการบริหารเชิงคุณภาพหรือวงจรคุณภาพ คือ วงจรการบริหารเชิงคุณภาพ PDCA ตามแนวคิดของ

¹⁰¹ Petruncola A. Carrie, “Comparing similar scholl : The Effects of the Malcolm Baldrige National Criteria for Performance Excellence on Kansas Fourth-Grade Mathematics Achievement” (Ph.D. dissertation, Capella University, 2008), accessed December 11, 2018, available from ProQuest <http://search.proquest.com/docview/304830922>

¹⁰² Jean A. Claude, “Principals’ perception of “quality” in Mauritian schools using the baldrige feamwork,” **Journal of Educational Administration** 51, 5 (2013): 680-704

¹⁰³ Ronel Heyns, **Quality Management System for Education and Traning Providers**, accessed December 11, 2018, available from http://www.saqa.org.za/docs/pol/2003/qms_prov.pdf

Deming ซึ่งได้นำมาเป็นแนวคิดในกระบวนการบริหารของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต ในกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 1) การวางแผน (Plan) เป็นหัวใจสำคัญขององค์กรเพราะแผนเป็นตัวกำหนดกรอบแนวทางการดำเนินงาน รวมทั้งรายละเอียดกิจกรรม/โครงการที่ต้องดำเนินงานขององค์กร 2) การปฏิบัติตามแผน (Do) ขับเคลื่อนแผนงานไปสู่การปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ 3) การตรวจสอบ (Check) เป็นการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานว่าเป็นไปตามแผนที่วางไว้หรือไม่ มีปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติอย่างไร 4) การพัฒนาปรับปรุงแผนงาน (Act) เป็นกระบวนการนำเอาข้อมูลการจากติดตามตรวจสอบไปพัฒนาปรับปรุงแผนการดำเนินงานขององค์กร และนำไปสู่การวางแผนใหม่ ที่ดีกว่าเดิม ซึ่งกระบวนการบริหารเชิงคุณภาพ PDCA เป็นเครื่องมือในการบริหารงานให้ประสบความสำเร็จ การบริหารงานขององค์กรย่อมมุ่งหวังให้เกิดเกิดคุณภาพ โดยเฉพาะการบริหารงานเชิงคุณภาพของสถานศึกษาย่อมมุ่งหวังคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ตามกรอบมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มี 3 มาตรฐาน คือ **มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน/ผู้รับบริการ** เป็นการให้ความสำคัญกับผลการดำเนินงานที่เป็นผลผลิตหรือผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาและการให้บริการของสถานศึกษาที่ดำเนินการ โดยเฉพาะที่เกิดกับผู้เรียน/ผู้เข้ารับการอบรม/ผู้รับบริการ ซึ่งสถานศึกษาต้องเป็นผู้กำหนดค่าเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน/ผู้เข้ารับการอบรม/ผู้รับบริการ เพื่อให้เป็นไปตามศักยภาพและบริบทของสถานศึกษา และต้องผ่านความเห็นชอบจากสำนักงาน กศน. จังหวัด/กทม. **มาตรฐานที่ 2 คุณภาพการจัดการศึกษา/การให้บริการ** เป็นการให้ความสำคัญกับบุคลากร กระบวนการจัดการศึกษา ที่ทำให้เกิดกิจกรรมตามพันธกิจ บทบาทและหน้าที่ของสถานศึกษาที่เน้นผู้เรียน/ผู้รับบริการ เป็นสำคัญ ได้แก่ ครู วิทยากร ผู้จัดกิจกรรม หลักสูตร สื่อ กระบวนการเรียนรู้ กิจกรรมของการจัดการศึกษา/การให้บริการ การวัดและการประเมินผล เป็นต้น และ **มาตรฐานที่ 3 ประสิทธิภาพการบริหารจัดการการศึกษา** เป็นการให้ความสำคัญกับผู้บริหารในการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการการศึกษาของสถานศึกษา การส่งเสริมสนับสนุนบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษา ภาควิชาค้ำช่วยในการสนับสนุนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาและการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการจัดการศึกษา ดังนั้น การบริหารย่อมส่งผลต่อคุณภาพขององค์กรเพื่อ การดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กระบวนการบริหารตามวงจรเชิงคุณภาพ PDCA ย่อมส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายตามที่กำหนด ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารคุณภาพกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร

บทที่ 3

การดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบการบริหารคุณภาพกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตของกรุงเทพมหานคร การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) โดยใช้ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร เป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) โดยมีผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต หรือ ผู้รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต และครูผู้สอนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นผู้ให้ข้อมูล เพื่อให้การดำเนินการวิจัยอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงเสนอสาระสำคัญของขั้นตอนการดำเนินการวิจัย และระเบียบวิธีวิจัย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

เพื่อให้การดำเนินการวิจัยและบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยจึงกำหนดรายละเอียดและวิธีการในการศึกษาออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมโครงการวิจัย เป็นการเตรียมโครงการ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีระบบ โดยการศึกษาตำราบทความต่าง ๆ รายงานการวิจัย และวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง และจัดทำโครงสร้างงานวิจัยเสนอต่อภาควิชา เพื่อนำเสนอบัณฑิตวิทยาลัยพิจารณานุมัติ

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัย เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัย สร้างเครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล การทดสอบและปรับปรุงข้อบกพร่องของเครื่องมือ นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด แล้วนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาตรวจสอบความถูกต้อง ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ และแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล เขียนรายงานผลการวิจัย

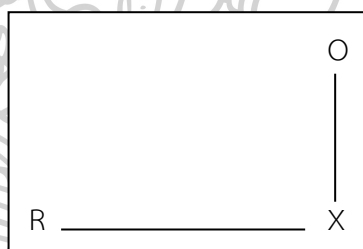
ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย เป็นขั้นตอนของการจัดทำรายงานการวิจัยเสนอต่อคณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ปรับปรุงแก้ไขตามที่คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์เสนอแนะ จัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย

ระเบียบวิธีวิจัย

เพื่อให้การดำเนินการวิจัยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย จึงได้กำหนดเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย ซึ่งประกอบด้วย แผนแบบการวิจัย ประชากร กลุ่มตัวอย่างและการเลือกตัวอย่าง ผู้ให้ข้อมูล ตัวแปรที่ศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิจัย มีรายละเอียดดังนี้

แผนแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) ที่มีแผนแบบการวิจัยโดยใช้กลุ่มตัวอย่างเดียว ศึกษาสภาพการณ์ ไม่มีการทดลอง (The One-Shot, Non-Experimental Case Study) แสดงเป็นแผนผัง (Diagram) ดังนี้

เมื่อ R หมายถึง กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่ม

X หมายถึง ตัวแปรที่ศึกษา

O หมายถึง ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร จำนวน 50 แห่ง

กลุ่มตัวอย่างและการเลือกตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต จำนวน 44 แห่ง โดยสุ่มจากประชากร 50 แห่ง ซึ่งกำหนดโดยใช้ตารางประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งประเภท (stratified random sampling) ซึ่งมีการดำเนินการ ดังนี้

1. จัดแบ่งศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ตามพื้นที่การปกครองของกรุงเทพมหานคร คือ กลุ่มศูนย์ กศน. เขต โชนกรุงเทพลกลาง กลุ่มศูนย์ กศน. เขต โชนกรุงเทพเหนือ กลุ่มศูนย์ กศน. เขต โชนกรุงเทพใต้ กลุ่มศูนย์ กศน. เขต โชนกรุงเทพตะวันออก กลุ่มศูนย์ กศน. เขต โชนกรุงธนเหนือ และกลุ่มศูนย์ กศน. เขต โชนกรุงธนใต้

2. สุ่มตัวอย่าง ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต ด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งประเภท (stratified random sampling) โดยจำแนกศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ตามพื้นที่การปกครองของกรุงเทพมหานคร คือ กลุ่มศูนย์ กศน. เขต โชนกรุงเทพกลาง กลุ่มศูนย์ กศน. เขต โชนกรุงเทพเหนือ กลุ่มศูนย์ กศน. เขต โชนกรุงเทพใต้ กลุ่มศูนย์ กศน. เขต โชนกรุงเทพตะวันออก กลุ่มศูนย์ กศน. เขต โชนกรุงธนเหนือ และกลุ่มศูนย์ กศน. เขต โชนกรุงธนใต้

ผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยกำหนดผู้ให้ข้อมูลศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต ๆ ละ 3 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต หรือ ผู้รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต 1 คน เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต 1 คน และครูผู้สอนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย 1 คน รวมผู้ให้ข้อมูล จำนวน 132 คน ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มศูนย์ กศน. โซนใน กรุงเทพมหานคร	ประชากร	กลุ่ม ตัวอย่าง	ผู้ให้ข้อมูล			รวม
			ผ. หรือ รก.	เจ้าหน้าที่ งานประกัน	ครูผู้สอน	
กลุ่มศูนย์ กศน. โซนกรุงเทพมหานครกลาง	9	8	8	8	8	24
กลุ่มศูนย์ กศน. โซนกรุงเทพมหานครเหนือ	7	6	6	6	6	18
กลุ่มศูนย์ กศน. โซนกรุงเทพใต้	10	9	9	9	9	27
กลุ่มศูนย์ กศน. โซนกรุงเทพ ตะวันออก	9	8	8	8	8	24
กลุ่มศูนย์ กศน. โซนกรุงเทพมหานครเหนือ	8	7	7	7	7	21
กลุ่มศูนย์ กศน. โซนกรุงเทพมหานครใต้	7	6	6	6	6	18
รวม	50	44	44	44	44	132

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ตัวแปรพื้นฐาน และตัวแปรที่ศึกษา ดังนี้

1. ตัวแปรพื้นฐาน เป็นตัวแปรเกี่ยวกับสถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ (เศษของเดือนมากกว่า 6 เดือนให้คิดเป็น 1 ปี) ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ในศูนย์การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต ประสบการณ์ในการทำงาน (เศษของเดือนมากกว่า 6 เดือนให้คิดเป็น 1 ปี)

2. ตัวแปรที่ศึกษา แบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้

2.1 ตัวแปรต้น เป็นตัวแปรเกี่ยวกับการบริหารคุณภาพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร (X_{tot}) ตามวงจรคุณภาพ PDCA ของเดมมิ่ง ประกอบด้วย 4 ตัวแปรย่อย คือ

2.1.1 การวางแผน (Plan : X_1) หมายถึง การกำหนดแผนงานโครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาโดยมีกระบวนการวิเคราะห์นโยบาย การเตรียมคณะดำเนินงาน การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมองค์กร การเตรียมข้อมูล การกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ แผนงานโครงการ ระยะเวลาดำเนินงาน งบประมาณ เป้าหมายและตัวชี้วัด เพื่อจัดทำเป็นแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2.1.2 การปฏิบัติตามแผน (Do : X_2) หมายถึง การนำแผนงานโครงการตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่มีการกำหนดทางเลือกจากการตัดสินใจแล้วไปปฏิบัติ โดยมีการกำหนดคณะดำเนินงาน การประชุมชี้แจงทำความเข้าใจกับคณะดำเนินงาน การสนับสนุนทรัพยากรคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ การบริหารจัดการ เพื่อสนับสนุนการนำไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุตามเป้าหมาย และตัวชี้วัดที่กำหนด

2.1.3 การประเมินผลตามแผน (Check : X_3) หมายถึง การติดตามตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานตามแผน มีการกำหนดระยะเวลาการติดตามประเมินผล ก่อนการดำเนินงาน ระหว่างการดำเนินงาน และหลังการดำเนินงาน โดยเปรียบเทียบผลการดำเนินงานที่เป็นไปตามเป้าหมาย และตัวชี้วัด ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2.1.4 การพัฒนาปรับปรุงแผน (Action : X_4) หมายถึง การนำผลจากการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลแผนมาวิเคราะห์ ทบทวน ตรวจสอบ ผลการดำเนินงานเพื่อกำหนดแนวทางแก้ไข พัฒนาปรับปรุงแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามข้อเสนอแนะ

2.2 ตัวแปรตาม เป็นตัวแปรเกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร (Y_{tot}) ตามกรอบมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ประกอบด้วย 3 ตัวแปรย่อย คือ

2.2.1 มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน/ผู้รับบริการ (Y_1) หมายถึง การให้ความสำคัญกับผลการดำเนินงานที่เป็นผลผลิตหรือผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาและการให้บริการของสถานศึกษาที่ดำเนินการ โดยเฉพาะที่เกิดกับผู้เรียน/ผู้เข้ารับการอบรม/ผู้รับบริการ ซึ่งสถานศึกษาต้องเป็นผู้กำหนดค่าเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน/ผู้เข้ารับการอบรม/ผู้รับบริการ เพื่อให้เป็นไปตามศักยภาพและบริบทของสถานศึกษา และต้องผ่านความเห็นชอบจากสำนักงาน กศน. จังหวัด/กทม.

2.2.2 มาตรฐานที่ 2 คุณภาพการจัดการศึกษา/การให้บริการ (Y_2) หมายถึง การให้ความสำคัญกับบุคลากร กระบวนการจัดการศึกษา ที่ทำให้เกิดกิจกรรมตามพันธกิจ บทบาทและหน้าที่ของสถานศึกษาที่เน้นผู้เรียน/ผู้รับบริการ เป็นสำคัญ ได้แก่ ครู วิทยากร ผู้จัดกิจกรรม หลักสูตร สื่อ กระบวนการเรียนรู้ กิจกรรมของการจัดการศึกษา/การให้บริการ การวัดและการประเมินผล เป็นต้น

2.2.3 มาตรฐานที่ 3 ประสิทธิภาพการบริหารจัดการการศึกษา (Y_3) หมายถึง การให้ความสำคัญกับผู้บริหารในการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการการศึกษาของสถานศึกษา การส่งเสริมสนับสนุนบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษา ภาควิชาหรือฝ่ายในการสนับสนุนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาและการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการจัดการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น (questionnaire) จำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) เพื่อสอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ (เศษของเดือนมากกว่า 6 เดือนให้คิดเป็น 1 ปี) ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ในศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต ประสพการณ์ในการทำงาน (เศษของเดือนมากกว่า 6 เดือนให้คิดเป็น 1 ปี)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารคุณภาพของศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร ตามวงจรคุณภาพ PDCA ของเดมมิ่ง มี 4 ด้าน ดังนี้

1. การวางแผน จำนวน 10 ข้อ
2. การปฏิบัติตามแผน จำนวน 7 ข้อ
3. การประเมินผลตามแผน จำนวน 6 ข้อ
4. การพัฒนาปรับปรุงแผน จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร ตามกรอบมาตรฐานการศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัย ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน ดังนี้

1. มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน/ผู้รับบริการ	จำนวน 10 ข้อ
2. มาตรฐานที่ 2 คุณภาพการจัดการศึกษา/การให้บริการ	จำนวน 10 ข้อ
3. มาตรฐานที่ 3 ประสิทธิภาพการบริหารจัดการการศึกษา	จำนวน 6 ข้อ

แบบสอบถามตอนที่ 2 และ 3 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert)¹⁰⁴ โดยมีความหมาย ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง การบริหารคุณภาพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร/การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 5 คะแนน

ระดับ 4 หมายถึง การบริหารคุณภาพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร/การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมาก มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 4 คะแนน

ระดับ 3 หมายถึง การบริหารคุณภาพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร/การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 3 คะแนน

ระดับ 2 หมายถึง การบริหารคุณภาพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร/การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับน้อย มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 2 คะแนน

ระดับ 1 หมายถึง การบริหารคุณภาพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร/การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 1 คะแนน

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามขึ้นตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนด โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการ วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและแบบสอบถามฉบับที่อ้างอิง แล้วนำผลการศึกษามาสร้างและปรับปรุงเครื่องมือ โดยขอคำแนะนำจากอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

ขั้นที่ 2 ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (content validity) ของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้าง ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน พิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหา

¹⁰⁴ Rensis Likert, "The Method of Constructing and Attitude Scale," **Readings in Attitude Theory and Measurement**, ed. Martin Fishbein (New York : John Wiley & Sons, 1967), 90 - 95.

วัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item – Objective Congruence) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องรายข้ออยู่ระหว่าง 0.60 - 1.00 แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

ขั้นที่ 3 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (try out) กับผู้ให้ข้อมูลใน ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 4 แห่ง ๆ ละ 3 คน และศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดนนทบุรี จำนวน 6 แห่ง ๆ ละ 3 คน รวม 30 คน

ขั้นที่ 4 นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา หาค่าความตรง (reliability) ตามวิธีของ ครอนบาค (Cronbach) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient)¹⁰⁵ ของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.980 เมื่อจำแนกค่าความตรงของตัวแปรต้น (X) เท่ากับ 0.980 และตัวแปรตาม (Y) เท่ากับ 0.980

ขั้นที่ 5 จัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ทำหนังสือถึงคณบดีบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อทำ หนังสือขอความร่วมมือไปยัง ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ขอความอนุเคราะห์ ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต หรือ ผู้รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต หัวหน้ากลุ่มอำนวยการ หรือเจ้าหน้าที่แผนงานของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต ครู ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล และกรรมการสถานศึกษา ตอบแบบสอบถาม

2. ดำเนินการส่งแบบสอบถามโดยผ่านทางผู้ส่งเอกสารของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ไปยังศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย และนัดหมายเพื่อเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเองบางแห่ง

¹⁰⁵ Lee J. Cronbach, *Essentials of Psychological Tests* (New York & Row Publisher, 1974), 161.

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนแล้ว ได้ดำเนินการ โดยการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม จัดระเบียบข้อมูล ลงรหัสและนำข้อมูลดังกล่าว คำนวณค่าทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อให้การวิเคราะห์ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย จึงวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม
2. วิเคราะห์การบริหารคุณภาพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เขตกรุงเทพมหานคร
3. วิเคราะห์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร
4. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารคุณภาพกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ คือ ความถี่ (frequency : f) และร้อยละ (percentage : %)
2. วิเคราะห์การบริหารคุณภาพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร/การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้ค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยนำค่ามัชฌิมเลขคณิตที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม เทียบกับเกณฑ์ ตามแนวความคิดของเบสท์ (Best)¹⁰⁶ มีรายละเอียด ดังนี้

ค่ามัชฌิมเลขคณิต 4.50 – 5.00 หมายถึง การบริหารคุณภาพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร/การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่ามัชฌิมเลขคณิต 3.50 – 4.49 หมายถึง การบริหารคุณภาพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร/การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมาก

¹⁰⁶ John W. Best, *Research in Education*, 3rd ed. (New Jersey : Prentice-Hall, 1977),174.

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 2.50 – 3.49 หมายถึง การบริหารคุณภาพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร/การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 1.50 – 2.49 หมายถึง การบริหารคุณภาพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร/การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับน้อย

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 1.00 – 1.49 หมายถึง การบริหารคุณภาพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร/การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารคุณภาพกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) จากนั้นนำค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม เทียบกับเกณฑ์ตามแนวความคิดของฮิงเคิล¹⁰⁷ มีรายละเอียด ดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ $\geq 0.91 - 1.00$ หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารคุณภาพกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับสูงมาก

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ $\geq 0.71 - 0.90$ หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารคุณภาพกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับสูง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ $\geq 0.51 - 0.70$ หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารคุณภาพกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ $\geq 0.31 - 0.50$ หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารคุณภาพกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับต่ำ

¹⁰⁷ Dennis E. Hinkle, William Wiersma. & Stephen G. Jurs, Applied Statistics for the Behavior Sciences. 4th ed. (New York: Houghton Mifflin, 1998), 118.

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ρ 0.00 – 0.30 หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารคุณภาพกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับต่ำมาก

สรุป

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การบริหารคุณภาพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร 2) การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารคุณภาพกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) โดยใช้ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร จำนวน 44 แห่ง เป็นหน่วยวิเคราะห์ ผู้ให้ข้อมูลศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต แห่งละ 3 คน ได้แก่ 1) ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต หรือ ผู้รักษาการในตำแหน่ง ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต จำนวน 1 คน 2) เจ้าหน้าที่งานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต จำนวน 1 คน และ 3) ครูผู้สอน จำนวน 1 คน รวมผู้ให้ข้อมูล 132 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารคุณภาพตามแนวคิดของเดมมิ่ง (Deming) และการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ตามกรอบมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยการ เรื่อง การบริหาร คุณภาพกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เขตของกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยัง ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยเขต ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 44 แห่ง แต่ละแห่ง มีผู้ให้ข้อมูล จำนวน 3 คน คือ ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต หรือผู้รักษาการในตำแหน่ง ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต จำนวน 1 คน เจ้าหน้าที่งาน ประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต จำนวน 1 คน และครูผู้สอน จำนวน 1 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น จำนวน 132 คน ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 132 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 นำมาวิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอผลการวิเคราะห์โดยใช้ตาราง ประกอบคำบรรยาย จำแนกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์การบริหารคุณภาพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอก ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารคุณภาพกับการดำเนินงาน ประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต หรือผู้รักษาการในตำแหน่ง ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต เจ้าหน้าที่งานประกันคุณภาพ ภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต และครูผู้สอน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 44 แห่ง ประกอบด้วย ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต หรือผู้รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต จำนวน 44 คน เจ้าหน้าที่งานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยเขต จำนวน 44 คน และครูผู้สอน จำนวน 44 คน รวมผู้ให้ข้อมูล จำนวน 132 คน การวิเคราะห์

พิจารณาตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต และประสบการณ์ในการทำงาน โดยใช้ความถี่ (frequency : f) และค่าร้อยละ (percentage : %) ดังรายละเอียดตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	40	30.30
หญิง	92	69.70
รวม	132	100.00
2. อายุ (เศษของเดือนมากกว่า 6 เดือนให้คิดเป็น 1 ปี)		
ไม่เกิน 30 ปี	9	6.82
31 – 40 ปี	33	25.00
41 – 50 ปี	43	32.57
51 ปีขึ้นไป	47	35.61
รวม	132	100.00
3. ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี	62	46.97
ปริญญาโท	64	48.48
ปริญญาเอก	6	4.55
รวม	132	100.00
4. ตำแหน่งหน้าที่ในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต		
ผู้อำนวยการสถานศึกษา	44	33.33
เจ้าหน้าที่งานประกันคุณภาพภายใน	44	33.33
ครูผู้สอน	44	33.34
รวม	132	100.00

ตารางที่ 2 สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
6. ประสบการณ์ในการทำงาน (เศษของเดือนมากกว่า 6 เดือนให้คิดเป็น 1 ปี)		
ไม่เกิน 5 ปี	12	9.09
6 – 10 ปี	39	29.55
11 – 15 ปี	36	27.27
16 – 20 ปี	9	6.82
21 – 25 ปี	7	5.30
26 ปีขึ้นไป	29	21.97
รวม	132	100.00

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 69.70 เพศชาย จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 30.30 มีอายุ 51 ปีขึ้นไป มากที่สุด จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 35.61 รองลงมาอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 32.58 อันดับสามอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 และสุดท้ายมีอายุไม่เกิน 30 ปี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 6.82 ระดับการศึกษาผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 48.48 รองลงมาระดับปริญญาตรี จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 46.97 และอันดับสุดท้ายระดับปริญญาเอก จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 4.55 ตำแหน่งหน้าที่ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต หรือผู้รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต เจ้าหน้าที่งานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต และครูผู้สอน จำนวน 44 คน เท่ากัน และมีประสบการณ์ในการทำงานมากที่สุด คือ ระหว่าง 6-10 ปี จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 29.55 อันดับสอง ระหว่าง 11-15 ปี จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 27.27 อันดับสาม 26 ปีขึ้นไป จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 21.97 อันดับสี่ ไม่เกิน 5 ปี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 9.09 ปี อันดับห้า ระหว่าง 16-20 ปี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 6.82 และสุดท้ายระหว่าง 21-25 ปี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 5.30

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์การบริหารคุณภาพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร

การวิเคราะห์การบริหารคุณภาพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อตอบคำถามการวิจัย ข้อที่ 1 การบริหารคุณภาพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับใด ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้ค่ามัธยิมเลขคณิต (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการบริหารคุณภาพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานครทั้งในภาพรวมและจำแนกตามรายด้าน จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 44 แห่ง ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 132 คน เป็น แล้วนำไปเทียบกับเกณฑ์ ตามแนวความคิดของเบสต์ (Best) ที่ได้กำหนดไว้ ดังรายละเอียดตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่ามัธยิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารคุณภาพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานครโดยภาพรวม (X_{tot})

(n = 44)

ด้าน	การบริหารคุณภาพของศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานครโดยภาพรวม (X_{tot})	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	การวางแผน (X_1)	4.21	0.40	มาก
2	การปฏิบัติตามแผน (X_2)	4.21	0.40	มาก
3	การประเมินผลตามแผน (X_3)	4.23	0.45	มาก
4	การพัฒนาปรับปรุงแผน (X_4)	4.13	0.39	มาก
รวม (X_{tot})		4.19	0.38	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า การบริหารคุณภาพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานครในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.38) แยกพิจารณารายด้าน พบในลักษณะเดียวกัน คือ อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับตามค่ามัธยิมเลขคณิต จากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการประเมินผลตามแผน ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.45) ด้านการวางแผน ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.40) ซึ่งมีค่ามัธยิมเลขคณิตเท่ากับด้านการปฏิบัติตามแผน ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.40) และด้านการพัฒนาปรับปรุงแผน ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.39) เมื่อพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อยู่ระหว่าง 0.38 - 0.45 ซึ่งมีการกระจายของข้อมูลน้อย แสดงว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามไปในทิศทางเดียวกันสอดคล้องกัน

เพื่อตอบคำถามของการวิจัย ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่ามัธยฐานเลขคณิต(\bar{X}) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการบริหารคุณภาพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร เป็นรายข้อ จากตัวแปรต้นที่ศึกษา จำนวน 30 ข้อ ผลการวิเคราะห์ ดังรายละเอียดตามตารางที่ 4 – ตารางที่ 7

ตารางที่ 4 ค่ามัธยฐานเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารคุณภาพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการวางแผน (X_1)

(n = 44)

ข้อ	การบริหารคุณภาพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการวางแผน (X_1)	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	การวิเคราะห์นโยบายและจุดเน้นการดำเนินงานเพื่อกำหนดทิศทางในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.16	0.43	มาก
2	การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กร (SWOT) เพื่อนำผลไปวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.20	0.59	มาก
3	การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และเป้าประสงค์ ที่มุ่งเน้นการสร้างคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา	4.23	0.48	มาก
4	แต่งตั้งคณะกรรมการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างชัดเจน	4.30	0.55	มาก
5	การเตรียมข้อมูลสารสนเทศด้านต่าง ๆ อย่างเพียงพอ เพื่อใช้ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.07	0.55	มาก
6	มีการให้ความรู้กับบุคลากรเกี่ยวกับการวางแผน พัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง	4.14	0.41	มาก
7	ให้บุคลากร คณะกรรมการสถานศึกษา นักศึกษา และเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.05	0.48	มาก
8	กำหนดรายละเอียดของแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมพัฒนาคุณภาพการศึกษาชัดเจน	4.32	0.56	มาก

ตารางที่ 4 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารคุณภาพของศูนย์การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการวางแผน (X_1) (ต่อ)

(n = 132)

ข้อ	การบริหารคุณภาพของศูนย์ศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการวางแผน (X_1)	\bar{X}	S.D.	ระดับ
9	กำหนดระยะเวลาดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมพัฒนา คุณภาพการศึกษาชัดเจน	4.34	0.61	มาก
10	กำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน โครงการ/กิจกรรม พัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างชัดเจน	4.30	0.59	มาก
รวม		4.21	0.40	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า การบริหารคุณภาพของศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการวางแผนในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.40) แยกพิจารณารายข้อ อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับตามค่ามัชฌิมเลขคณิต จากมากไปน้อย ดังนี้ กำหนดระยะเวลาดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมพัฒนาคุณภาพการศึกษาชัดเจน ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.61) กำหนดรายละเอียดของแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมพัฒนาคุณภาพการศึกษาชัดเจน ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.56) แต่งตั้งคณะกรรมการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.55) กำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรม พัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.59) การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และเป้าประสงค์ ที่มุ่งเน้นการสร้างคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.48) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กร (SWOT) เพื่อนำผลไปวางแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษา ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.59) การวิเคราะห์นโยบายและจุดเน้นการดำเนินงานเพื่อกำหนด ทิศทางในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.43) มีการให้ความรู้กับ บุคลากรเกี่ยวกับการวางแผน พัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.41) การ เตรียมข้อมูลสารสนเทศด้านต่าง ๆ อย่างเพียงพอ เพื่อใช้ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.55) และให้บุคลากร คณะกรรมการสถานศึกษา นักศึกษา และเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมใน การวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.48) เมื่อพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อยู่ระหว่าง 0.40 - 0.61 ซึ่งมีการกระจายของข้อมูลน้อย แสดงว่าความคิดเห็นของผู้ตอบ แบบสอบถามไปในทิศทางเดียวกันสอดคล้องกัน

ตารางที่ 5 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารคุณภาพของศูนย์การศึกษา
นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการปฏิบัติตามแผน (X_2)

(n = 44)

ข้อ	การบริหารคุณภาพของศูนย์ศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการปฏิบัติตามแผน (X_2)	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	การประชุมชี้แจงทำความเข้าใจกับบุคลากรก่อนนำ แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาไปสู่การปฏิบัติ	4.39	0.58	มาก
2	การมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบให้กับบุคลากรในการนำ แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาไปสู่การปฏิบัติ	4.36	0.57	มาก
3	แต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบในการนำแผนพัฒนา คุณภาพการศึกษาไปสู่การปฏิบัติอย่างชัดเจน	4.43	0.55	มาก
4	แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้รับการอนุมัติจากผู้มีอำนาจ หรือผู้บังคับบัญชาเพื่อให้ดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ได้ทันเวลา	4.20	0.55	มาก
5	การประชาสัมพันธ์แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ ผู้เกี่ยวข้องทราบอย่างทั่วถึง	4.02	0.59	มาก
6	การสนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ในการนำแผนพัฒนา คุณภาพการศึกษาไปสู่การปฏิบัติอย่างเพียงพอ	4.14	0.46	มาก
7	การกำกับ ติดตาม แก้ไขปัญหาอุปสรรคการนำแผนพัฒนา คุณภาพการศึกษาไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นระบบ	3.95	0.53	มาก
รวม		4.21	0.40	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า การบริหารคุณภาพของศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษา
ตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการปฏิบัติตามแผนในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$,
S.D. = 0.40) แยกพิจารณารายข้อ อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับตามค่ามัชฌิมเลขคณิต จาก
มากไปน้อย ดังนี้ แต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบในการนำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาไปสู่การ
ปฏิบัติอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.55) การประชุมชี้แจงทำความเข้าใจกับบุคลากรก่อนนำ
แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาไปสู่การปฏิบัติ ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.58) การมอบหมายหน้าที่ความ
รับผิดชอบให้กับบุคลากรในการนำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาไปสู่การปฏิบัติ

($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.57) แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้รับการอนุมัติจากผู้มีอำนาจหรือผู้บังคับบัญชาเพื่อให้ดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้ทันเวลา ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.55) การสนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ในการนำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาไปสู่การปฏิบัติอย่างเพียงพอ ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.46) การประชาสัมพันธ์แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ผู้เกี่ยวข้องทราบอย่างทั่วถึง ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.59) และการกำกับ ติดตาม แก้ไขปัญหาอุปสรรคการนำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.53) เมื่อพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อยู่ระหว่าง 0.40 - 0.59 ซึ่งมีการกระจายของข้อมูลน้อย แสดงว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามไปในทิศทางเดียวกันสอดคล้องกัน

ตารางที่ 6 คำมีขมิ้มเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารคุณภาพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการประเมินผลตามแผน (X_3)

(n = 44)

ข้อ	การบริหารคุณภาพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการประเมินผลตามแผน (X_3)	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	กำหนดแผนนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างชัดเจน	4.16	0.53	มาก
2	แต่งตั้งคณะกรรมการและกำหนดหน้าที่ในการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลไว้อย่างชัดเจน	4.34	0.48	มาก
3	จัดทำเครื่องมือที่มีคุณภาพสำหรับใช้ในการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.20	0.55	มาก
4	กำหนดตารางหรือปฏิทินการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างชัดเจน	4.23	0.57	มาก
5	การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานเปรียบเทียบกับเป้าหมายและตัวชี้วัดการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.18	0.58	มาก
6	จัดทำรายงานผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นระยะอย่างต่อเนื่อง	4.25	0.49	มาก
รวม		4.23	0.45	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่า การบริหารคุณภาพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการประเมินผลตามแผนในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.45) แยกพิจารณารายข้อ อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับตามค่ามัชฌิมเลขคณิต จากมากไปน้อย ดังนี้ แต่งตั้งคณะกรรมการและกำหนดหน้าที่ในการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลไว้อย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.48) จัดทำรายงานผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นระยะอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.49) กำหนดตารางหรือปฏิทินการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.57) จัดทำเครื่องมือที่มีคุณภาพสำหรับใช้ในการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.55) การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานเปรียบเทียบกับเป้าหมายและตัวชี้วัดการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.58) และกำหนดแผนนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.53) เมื่อพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อยู่ระหว่าง 0.45 - 0.58 ซึ่งมีการกระจายของข้อมูลน้อย แสดงว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามไปในทิศทางเดียวกันสอดคล้องกัน

ตารางที่ 7 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารคุณภาพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการพัฒนาปรับปรุงแผน (X_4)

(n = 44)

ข้อ	การบริหารคุณภาพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการพัฒนาปรับปรุงแผน (X_4)	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อหาจุดอ่อนจุดแข็งของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.11	0.58	มาก
2	นำข้อมูลสารสนเทศจากการวิเคราะห์มาใช้ในการพัฒนาปรับปรุงแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาครั้งต่อไป	4.16	0.53	มาก
3	ให้บุคลากร คณะกรรมการสถานศึกษา นักศึกษา และเครือข่าย เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาปรับปรุงแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.07	0.59	มาก
4	จัดประชุมระหว่างผู้ปฏิบัติงาน ผู้บริหาร และผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกเพื่อรับรองผลและให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.00	0.57	มาก

ตารางที่ 7 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารคุณภาพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการพัฒนาปรับปรุงแผน (X_4) (ต่อ)

(n = 44)

ข้อ	การบริหารคุณภาพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตด้านการพัฒนาปรับปรุงแผน (X_4)	\bar{X}	S.D.	ระดับ
5	กำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาอุปสรรคของการพัฒนาปรับปรุงแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างชัดเจน	4.14	0.55	มาก
6	จัดประชุมชี้แจงแนวทางการพัฒนาปรับปรุงแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้กับบุคลากรอย่างชัดเจน	4.20	0.55	มาก
7	มีการพัฒนาปรับปรุงแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องทุก 3 - 5 ปี	4.20	0.46	มาก
รวม		4.13	0.39	มาก

จากตารางที่ 7 พบว่า การบริหารคุณภาพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการพัฒนาปรับปรุงแผนในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.39) แยกพิจารณารายข้อ อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับตามค่ามัชฌิมเลขคณิต จากมากไปน้อย ดังนี้ จัดประชุมชี้แจงแนวทางการพัฒนาปรับปรุงแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้กับบุคลากรอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.55) มีการพัฒนาปรับปรุงแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องทุก 3 - 5 ปี ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.46) นำข้อมูลสารสนเทศจากการวิเคราะห์มาใช้ในการพัฒนาปรับปรุงแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาครั้งต่อไป ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.53) กำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาอุปสรรคของการพัฒนาปรับปรุงแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.55) การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อหาจุดอ่อนจุดแข็งของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.58) ให้บุคลากร คณะกรรมการสถานศึกษา นักศึกษา และเครือข่าย เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาปรับปรุงแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.59) และจัดประชุมระหว่างผู้ปฏิบัติงาน ผู้บริหาร และผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกเพื่อรับรองผลและให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.57) เมื่อพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อยู่ระหว่าง 0.39 - 0.59 ซึ่งมีการกระจายของข้อมูลน้อย แสดงว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามไปในทิศทางเดียวกันสอดคล้องกัน

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร

การวิเคราะห์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อตอบคำถามการวิจัย ข้อที่ 2 การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับใด ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้ค่ามัธยิมเลขคณิต (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร ทั้งในภาพรวม และจำแนกตามรายด้าน จากผู้ตอบแบบสอบถาม 132 คน เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 44 แห่ง แล้วนำไปเทียบกับเกณฑ์ ตามแนวความคิดของเบสต์ (Best) ที่ได้กำหนดไว้ดังรายละเอียดตามตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ค่ามัธยิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานครโดยภาพรวม (Y_{tot})

(n = 44)

ข้อ	การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร (Y_{tot})	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	คุณภาพของผู้เรียน/ผู้รับบริการ (Y_1)	4.13	0.40	มาก
2	คุณภาพการจัดการศึกษา/การให้บริการ (Y_2)	4.20	0.41	มาก
3	ประสิทธิภาพการบริหารจัดการ (Y_3)	4.39	0.43	มาก
รวม (Y_{tot})		4.24	0.36	มาก

จากตารางที่ 8 พบว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานครในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.36) แยกพิจารณารายด้าน พบในลักษณะเดียวกัน คือ อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับตามค่ามัธยิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.43) ด้านคุณภาพการจัดการศึกษา/การให้บริการ ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.41) และคุณภาพของผู้เรียน/ผู้รับบริการ ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.40) เมื่อพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อยู่ระหว่าง 0.36 - 0.43 ซึ่งมีการกระจายของข้อมูลน้อย แสดงว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามไปในทิศทางเดียวกันสอดคล้องกัน

เพื่อตอบคำถามของการวิจัย ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่ามัธยฐานเลขคณิต (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร เป็นรายชื่อ จากตัวแปรตามที่ศึกษา จำนวน 26 ข้อ ผลการวิเคราะห์ดังรายละเอียดตามตารางที่ 9 – ตารางที่ 11

ตารางที่ 9 ค่ามัธยฐานเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานครด้านคุณภาพของผู้เรียน/ผู้รับบริการ (Y_1)

(n = 44)

ข้อ	การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานครด้านคุณภาพของผู้เรียน/ผู้รับบริการ (Y_1)	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีคุณธรรม 9 ประการ คือ สะอาด สุภาพ กตัญญูกตเวที ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ สามัคคี มีน้ำใจ และมีวินัย	4.34	0.53	มาก
2	ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 2 ประการ คือ รักชาติศาสน์กษัตริย์ และรักความเป็นไทย มีความเป็นประชาธิปไตย	4.45	0.55	มาก
3	ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีทักษะกระบวนการคิด และสามารถไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิต	4.16	0.53	มาก
4	ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีทักษะการแสวงหาความรู้ เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และสามารถไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิต	4.14	0.46	มาก
5	ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความรู้ ความสามารถ และมีทักษะตามสาระการเรียนรู้	4.00	0.48	มาก
6	ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีการนำความรู้ ความสามารถ ไปใช้ในการดำรงชีวิต การทำงาน และการประกอบอาชีพ	4.14	0.59	มาก
7	ผู้เรียนหรือผู้เข้ารับการอบรมการศึกษาต่อเนื่องมีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการประกอบอาชีพ นำความรู้ไปใช้ในการลดรายจ่าย หรือเพิ่มรายได้ หรือการประกอบอาชีพ หรือพัฒนาต่อยอดอาชีพ หรือเพิ่มมูลค่าสินค้าและบริการ	4.02	0.59	มาก

ตารางที่ 9 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานครด้านคุณภาพของผู้เรียน/ผู้รับบริการ (Y_1) (ต่อ)

(n = 44)

ข้อ	การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานครด้านคุณภาพของผู้เรียน/ผู้รับบริการ (Y_1)	\bar{X}	S.D.	ระดับ
8	ผู้เรียนหรือผู้เข้ารับการอบรมการศึกษาต่อเนื่องมีความรู้ความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำไปปฏิบัติหรือประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม	4.16	0.53	มาก
9	ผู้เรียนหรือผู้เข้ารับการอบรมการศึกษาต่อเนื่องมีความรู้การใช้เทคโนโลยี และสามารถนำมาใช้ในการแก้ปัญหา และพัฒนาการดำรงชีวิต หรือการประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสม	3.98	0.46	มาก
10	ผู้รับบริการการศึกษาตามอัธยาศัยได้รับความรู้และ/หรือประสบการณ์จากการเข้าร่วมกิจกรรม/โครงการ	3.93	0.62	มาก
รวม		4.13	0.40	มาก

จากตารางที่ 9 พบว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร ด้านคุณภาพของผู้เรียน/ผู้รับบริการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.40) แยกพิจารณารายข้อ อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับตามค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 2 ประการ คือ รักชาติศาสน์กษัตริย์ และรักความเป็นไทย มีความเป็นประชาธิปไตย ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.55) ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีคุณธรรม 9 ประการ คือ สะอาด สุภาพ กตัญญูกตเวที ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ สามัคคี มีน้ำใจ และมีวินัย ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.53) ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีทักษะกระบวนการคิด และสามารถไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิต ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.53) ผู้เรียนหรือผู้เข้ารับการอบรมการศึกษาต่อเนื่องมีความรู้ความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำไปปฏิบัติหรือประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.53) ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีทักษะการแสวงหาความรู้ เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และสามารถไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิต ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.46) ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีการนำความรู้ ความสามารถ ไปใช้ในการดำรงชีวิตการทำงาน และการประกอบอาชีพ ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.59) ผู้เรียนหรือผู้เข้ารับการอบรม

การศึกษาต่อเนื่องมีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการประกอบอาชีพ นำความรู้ไปใช้ในการลดรายจ่าย หรือเพิ่มรายได้ หรือการประกอบอาชีพ หรือพัฒนาต่อยอดอาชีพ หรือเพิ่มมูลค่าสินค้าและบริการ ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.59) ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความรู้ ความสามารถ และมีทักษะตามสาระการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.48) ผู้เรียนหรือผู้เข้ารับการอบรมการศึกษาต่อเนื่องมีความรู้ การใช้เทคโนโลยี และสามารถนำมาใช้ในการแก้ปัญหา และพัฒนาการดำรงชีวิต หรือการประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.46) และผู้รับบริการการศึกษาตามอัธยาศัยได้รับความรู้และ/หรือประสบการณ์จากการเข้าร่วมกิจกรรม/โครงการ ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.62) เมื่อพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อยู่ระหว่าง 0.40 - 0.62 ซึ่งมีการกระจายของข้อมูลน้อย แสดงว่าความเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามไปในทิศทางเดียวกันสอดคล้องกัน

ตารางที่ 10 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร ด้านคุณภาพการจัดการศึกษา/การให้บริการ (Y_2)

(n = 44)

ข้อ	การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร ด้านคุณภาพการจัดการศึกษา/การให้บริการ (Y_2)	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	ครูการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความรู้ ความเข้าใจที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการและการใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้อย่างมีคุณภาพ สามารถจัดการเรียนรู้ ผลิตและเลือกใช้สื่อเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับผู้เรียน และมีวิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย สอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตร	4.16	0.48	มาก
2	หลักสูตรสถานศึกษามีกระบวนการพัฒนาอย่างเป็นระบบ ถูกต้องตามหลักวิชาการ มีองค์ประกอบสำคัญครบถ้วนเพียงพอต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ	4.30	0.55	มาก
3	สื่อมีความสอดคล้องตามหลักสูตรสถานศึกษา วิธีการเรียนรู้ และความแตกต่างระหว่างบุคคลเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาสาระได้ง่าย	4.18	0.50	มาก

ตารางที่ 10 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร ด้านคุณภาพการจัดการศึกษา/การให้บริการ (Y_2) (ต่อ)

(n = 44)

ข้อ	การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร ด้านคุณภาพการจัดการศึกษา/การให้บริการ (Y_2)	\bar{x}	S.D.	ระดับ
4	คุณภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษาจากการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติ เต็มตามศักยภาพ มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์	4.20	0.46	มาก
5	วิทยากรการศึกษาต่อเนื่อง มีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ มีความรู้ ความเข้าใจในหลักการและจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง สามารถบริหารจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.25	0.58	มาก
6	หลักสูตรและสื่อการศึกษาต่อเนื่องสอดคล้องตรงตามความต้องการของชุมชน มีเนื้อหาที่ถูกต้อง ทันสมัย	4.20	0.46	มาก
7	ออกแบบและจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาอาชีพ พัฒนาสังคมและชุมชน ที่มุ่งเน้นการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้รับความรู้ มีทักษะทางวิชาชีพ	4.18	0.50	มาก
8	ผู้จัดกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัย มีความรู้ความสามารถทำงานอย่างเป็นระบบ	4.16	0.43	มาก
9	ผู้จัดกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัย มีการออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.18	0.50	มาก
10	มีกระบวนการจัดกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัย มีการออกแบบกิจกรรม สื่อ นิทรรศการ และอื่น ๆ ที่มุ่งนำเสนอเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเอง สังคม และชุมชน	4.20	0.59	มาก
รวม		4.20	0.41	มาก

จากตารางที่ 10 พบว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอก ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานครด้านคุณภาพการจัดการศึกษา/การให้บริการใน ภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.41) แยกพิจารณารายข้อ อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดย เรียงลำดับตามค่ามัธยฐานเลขคณิต จากมากไปน้อย ดังนี้ หลักสูตรสถานศึกษามีกระบวนการพัฒนาอย่าง เป็นระบบ ถูกต้องตามหลักวิชาการ มีองค์ประกอบสำคัญครบถ้วนเพียงพอต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมี คุณภาพ ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.55) วิทยากรการศึกษาต่อเนื่อง มีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ มี ความรู้ ความเข้าใจในหลักการและจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง สามารถบริหาร จัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.58) มีกระบวนการจัดกิจกรรม การศึกษาตามอัธยาศัย มีการออกแบบกิจกรรม สื่อ นวัตกรรม และอื่น ๆ ที่มุ่งนำเสนอเนื้อหาที่เป็น ประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเอง สังคม และชุมชน ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.59) คุณภาพการจัด กระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษาจากการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความแตกต่าง ระหว่างบุคคล เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติ เติบโตตามศักยภาพ มีคุณภาพ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.46) หลักสูตรและ สื่อการศึกษาต่อเนื่องสอดคล้องตรงตามความต้องการของชุมชน มีเนื้อหาที่ถูกต้อง ทันสมัย ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.46) สื่อมีความสอดคล้องตามหลักสูตรสถานศึกษา วิธีการเรียนรู้ และความแตกต่าง ระหว่างบุคคลเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาสาระได้ง่าย ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.50) ออกแบบและจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาอาชีพ พัฒนาสังคมและชุมชน ที่มุ่งเน้นการจัด ประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้รับความรู้ มีทักษะทางวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.50) ผู้จัดการกิจกรรม การศึกษาตามอัธยาศัย มีการออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.50) ครูการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความรู้ ความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ และการใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้อย่างมี คุณภาพ สามารถจัดการเรียนรู้ ผลิตและเลือกใช้สื่อเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับผู้เรียน และมีวิธีการวัด และประเมินผลที่หลากหลาย สอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตร ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.48) และผู้ จัดกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัย มีความรู้ความสามารถ ทำงานอย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.43) เมื่อพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อยู่ระหว่าง 0.41 - 0.59 ซึ่งมีการกระจายของ ข้อมูลน้อย แสดงว่าความเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามไปในทิศทางเดียวกันสอดคล้องกัน

ตารางที่ 11 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร ด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการ (Y₃)

(n = 44)

ข้อ	การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร ด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการ (Y ₃)	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1	บริหารสถานศึกษาโดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ในการบริหารงานของสถานศึกษา 4 ด้าน	4.39	0.49	มาก
2	บริหารสถานศึกษาโดยนำหลักธรรมาภิบาล ไปใช้ในการบริหารงานของสถานศึกษา 4 ด้าน	4.36	0.53	มาก
3	มีการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาของภาคีเครือข่าย องค์กร ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน และสถานประกอบการ เป็นต้น	4.43	0.55	มาก
4	คณะกรรมการสถานศึกษา มีส่วนร่วมให้คำปรึกษา พิจารณาให้ข้อเสนอแนะในแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา แผนปฏิบัติการ ความเห็นชอบหลักสูตร ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการระดมทุนสังคม และทรัพยากรจากชุมชน	4.41	0.50	มาก
5	คณะกรรมการสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ติดตามและเสนอแนะผลการดำเนินงาน	4.32	0.60	มาก
6	การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา มีการกำหนดองค์ประกอบในการดำเนินงานที่มีความสัมพันธ์กันเกี่ยวกับการบริหารจัดการ และการจัดการศึกษา/การให้บริการของสถานศึกษา	4.45	0.50	มาก
รวม		4.39	0.43	มาก

จากตารางที่ 11 พบว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร ด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.39$, S.D. = 0.43) แยกพิจารณารายข้อ อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับตามค่ามัชฌิมเลขคณิต จากมากไปน้อย ดังนี้ การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา มีการกำหนดองค์ประกอบในการดำเนินงานที่มีความสัมพันธ์กันเกี่ยวกับการบริหารจัดการ และการจัดการศึกษา/การให้บริการของสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.45$, S.D. = 0.50) มีการส่งเสริม สนับสนุนการจัด

การศึกษาของภาคีเครือข่าย องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน และสถานประกอบการ เป็นต้น ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.55) คณะกรรมการสถานศึกษา มีส่วนร่วมให้คำปรึกษา ปรึกษาหารือข้อเสนอแนะในแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา แผนปฏิบัติการ ความเห็นชอบหลักสูตร ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการระดมทุนสังคมและทรัพยากรจากชุมชน ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.50) บริหารสถานศึกษาโดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ในการบริหารงานของสถานศึกษา 4 ด้าน ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.49) บริหารสถานศึกษาโดยนำหลักธรรมาภิบาล ไปใช้ในการบริหารงานของสถานศึกษา 4 ด้าน ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.53) และคณะกรรมการสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ติดตาม และเสนอแนะผลการดำเนินงาน ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.60) เมื่อพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อยู่ระหว่าง 0.43 - 0.60 ซึ่งมีการกระจายของข้อมูลน้อย แสดงว่าความเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามไปในทิศทางเดียวกันสอดคล้องกัน

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารคุณภาพกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารคุณภาพกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อตอบคำถามการวิจัยข้อที่ 3 การบริหารคุณภาพกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กันหรือไม่ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ทั้งในภาพรวม และจำแนกตามรายด้าน จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 44 แห่ง ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 132 คน เป็นรายละเอียดตามตารางที่ 12

ตารางที่ 12 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการบริหารคุณภาพกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน
ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้าน
(n = 44)

ตัวแปร	คุณภาพผู้เรียน/ ผู้รับบริการ (Y ₁)	คุณภาพการจัด การศึกษา/ การให้บริการ (Y ₂)	ประสิทธิภาพ การบริหาร จัดการ (Y ₃)	การดำเนินงาน ประกันคุณภาพ ภายในโดย ภาพรวม (Y _{tot})
การวางแผน (X ₁)	.656**	.800**	.618**	.792**
การปฏิบัติตามแผน (X ₂)	.671**	.662**	.577**	.729**
การประเมินผลตามแผน (X ₃)	.783**	.722**	.602**	.803**
การพัฒนาปรับปรุงแผน (X ₄)	.632**	.784**	.594**	.767**
การบริหารคุณภาพโดย ภาพรวม (X _{tot})	.749**	.806**	.650**	.841**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 12 พบว่า การบริหารคุณภาพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานครโดยภาพรวม (X_{tot}) กับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานครโดยภาพรวม (Y_{tot}) มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ค่าความสัมพันธ์เท่ากับ .841 มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง โดยคู่ที่มีความสัมพันธ์สูงสุดคือ การวางแผน (X₁) กับคุณภาพการจัดการศึกษา/การให้บริการ (Y₂) มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ .800 ส่วนคู่ที่มีค่าความสัมพันธ์ต่ำสุดคือ การปฏิบัติตามแผน (X₂) กับประสิทธิภาพการบริหารจัดการ (Y₃) มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ .577 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารคุณภาพกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร เป็นรายด้าน มีค่าความสัมพันธ์ดังนี้

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) มีวัตถุประสงค์ เพื่อทราบ

- 1) การบริหารคุณภาพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร
- 2) การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร และ
- 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารคุณภาพกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต จำนวน 44 แห่ง เป็นหน่วยวิเคราะห์ (Unit Of Analysis) มีผู้ให้ข้อมูลแต่ละ 3 คน คือ ผู้อำนวยการหรือผู้รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต จำนวน 1 คน เจ้าหน้าที่งานประกันคุณภาพภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต จำนวน 1 คน เจ้าหน้าที่งานประกันคุณภาพภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต จำนวน 1 คน และครูผู้สอน จำนวน 1 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น จำนวน 132 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการบริหารคุณภาพตามแนวคิดของเดมมิ่ง และการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ตามกรอบมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สถิติที่ใช้ คือ ความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) ค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล และการทดสอบทางสถิติ เกี่ยวกับการบริหารคุณภาพกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร มีข้อค้นพบ สรุปได้ดังนี้

1. การบริหารคุณภาพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานครในภาพรวม และรายด้าน อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับตามค่ามัชฌิมเลขคณิต จากมากไปน้อย ได้ดังนี้ ด้านการประเมินผลตามแผน ด้านการวางแผน ซึ่งมีค่ามัชฌิมเลขคณิตเท่ากับด้านการปฏิบัติตามแผน และด้านการพัฒนาปรับปรุงแผน ตามลำดับ
2. การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานครในภาพรวม และรายด้าน อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับตามค่า

มัชฌิมเลขคณิต จากมากไปน้อย ได้ดังนี้ ด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ด้านคุณภาพการจัดการศึกษา/การให้บริการ และคุณภาพของผู้เรียน/ผู้รับบริการ ตามลำดับ

3. การบริหารคุณภาพกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมและรายด้าน มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเรียงลำดับตามค่าความสัมพันธ์จากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านคุณภาพการจัดการศึกษา/การให้บริการ ด้านคุณภาพผู้เรียน/ผู้รับบริการ และด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย สามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. การบริหารคุณภาพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานครในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน เรียงลำดับตามค่ามัชฌิมเลขคณิต จากมากไปน้อย ได้คือ ด้านการประเมินผลตามแผน ด้านการวางแผน ด้านการปฏิบัติตามแผน และด้านการพัฒนาปรับปรุงแผน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร ให้ความสำคัญกับการกำกับติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานภายในสถานศึกษา ที่ได้ร่วมกันวางแผนงาน และปฏิบัติงาน เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาผลการดำเนินงานต่อไป นอกจากนี้ปัจจุบันหลักการบริหารเชิงคุณภาพ ตามวงจร PDCA ถูกนำมาใช้กันอย่างแพร่หลายภายในองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน โดยเฉพาะสถานศึกษาจะ พบว่า ทุกแห่งได้นำหลักการบริหารเชิงคุณภาพ ตามวงจร PDCA มาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานของสถานศึกษาอย่างหลากหลาย ซึ่งสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ได้มีการกำหนดหลักการบริหารเชิงคุณภาพ ตามวงจร PDCA ไว้ในยุทธศาสตร์ และจุดเน้นการดำเนินงานขององค์กรทุกปีงบประมาณ โดยนำหลักการบริหารเชิงคุณภาพ ตามวงจร PDCA มาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน และกำหนดให้สถานศึกษาในสังกัดทุกระดับ ทั้งระดับสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต และศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล ใช้หลักการบริหารคุณภาพ PDCA เป็นกลไกในการขับเคลื่อนการบริหารคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของเอกชัย คำผล ได้ศึกษาการบริหารระบบคุณภาพที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า การบริหารระบบคุณภาพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ

ปาณิสรา สิงหนงษ์ ได้ศึกษาการบริหารตามแนวทางรางวัลคุณภาพแห่งชาติที่ส่งผลต่อการเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่า 1) การบริหารตามแนวทางรางวัลคุณภาพแห่งชาติในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 2) การเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากลในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหาร ตามแนวทางรางวัลมาตรฐานคุณภาพแห่งชาติกับการเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากลมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) การบริหารตามแนวทางรางวัลคุณภาพแห่งชาติส่งผลต่อ การเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี อย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และงานวิจัยของศรีนวล มีศรีสวัสดิ์ ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า 1) ระบบการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา มีองค์ประกอบหลัก 3 ด้าน คือ การบริหารจัดการคุณภาพด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ประกอบด้วย การเตรียมการปฏิบัติงาน คือ นโยบาย วัตถุประสงค์ บุคลากร สถานที่ งบประมาณ สื่อ วัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยี การบริหารจัดการคุณภาพด้านกระบวนการ (Process) ประกอบด้วย กระบวนการปฏิบัติงาน คือ การวางแผน (Plan) การลงมือทำ (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุงแก้ไข (Action) และการบริหารจัดการคุณภาพด้านผลผลิต (Output) ประกอบด้วยผลของการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้น คือ 1. ผลที่เกิดกับผู้เรียน 2. ผลที่เกิดกับครู 3. ผลที่เกิดกับโรงเรียน 4. ผลที่เกิดกับชุมชน 2) ผลการประเมินระดับการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็กมีความพึงพอใจการใช้ระบบและความสามารถในการปฏิบัติจริงของระบบในระดับมากที่สุด ครูผู้สอนโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่มีความพึงพอใจ การใช้ระบบและความสามารถในการปฏิบัติจริงของระบบในระดับมากที่สุด สำหรับผู้อำนวยการโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดกลาง มีความพึงพอใจการใช้ระบบและความสามารถในการปฏิบัติจริงของระบบในระดับมากที่สุด ผู้อำนวยการโรงเรียนขนาดใหญ่มีความพึงพอใจการใช้ระบบและความสามารถในการปฏิบัติจริงของระบบในระดับมากที่สุด ผลการประเมินตนเองของโรงเรียนหลังจากทดลองใช้ระบบการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า โรงเรียนทั้ง 3 ขนาดมีผลการประเมินอยู่ในระดับดีและดีมากทุกมาตรฐาน

2. การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานครในภาพรวม อยู่ในระดับมาก แยกพิจารณารายด้าน พบอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับตามค่ามัชฌิมเลขคณิต จากมากไปน้อย ได้คือ ด้านประสิทธิภาพการ

บริหารจัดการ ด้านคุณภาพการจัดการศึกษา/การให้บริการ และคุณภาพของผู้เรียน/ผู้รับบริการ ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้ อาจเนื่องมาจากศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร ให้ความสำคัญกับการกำกับ นิเทศ ติดตาม มากจึงส่งผลให้การบริการจัดการมีประสิทธิภาพ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ โดยที่ครูเป็นปัจจัยหลักสู่ความสำเร็จของการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและการประกันคุณภาพการศึกษา ดังนั้น ครูจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา สามารถวิเคราะห์ระบบและกระบวนการในการประกันคุณภาพการศึกษาได้ สามารถกำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษาได้ และสามารถดำเนินการให้เกิดคุณภาพการศึกษาตามบทบาทหน้าที่ของครูในระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในและระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก พร้อมทั้งมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กำหนดแนวทางการประกันคุณภาพภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต โดยมีหลักการของการประกันคุณภาพภายใน คือ สถานศึกษาต้องร่วมกันพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา ไม่ใช่การจับผิด แต่เป็นการพัฒนาคุณภาพให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ต้องทำให้การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการและการทำงานของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาไม่ใช่เป็นกระบวนการที่แยกส่วนจากการดำเนินงานตามปกติ โดยสถานศึกษาจะต้องวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปีที่มีเป้าหมายชัดเจน ทำตามแผน ตรวจสอบ และประเมินผลการพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบ มีความโปร่งใส และมีจิตสำนึกในการพัฒนาคุณภาพการทำงาน และการประกันคุณภาพเป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ทั้งผู้บริหาร ครู และบุคลากรอื่น ๆ ในสถานศึกษา ซึ่งในการดำเนินงานจะต้องให้ผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้เรียน ชุมชน หรือหน่วยงาน โดยต้นสังกัดเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วางแผนติดตาม ประเมินผล พัฒนาหรือปรับปรุง ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้เรียน/ผู้รับบริการ ได้รับการศึกษาที่ดีมีคุณภาพ สอดคล้องงานวิจัยของละมุล รอดขวัญ ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคใต้ตอนบน ผลการวิจัยพบว่า 1) การศึกษาสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาหลังผ่านการประเมินรอบสองพบว่า สถานศึกษามีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา จัดทำแผนการจัดการศึกษา ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา จัดให้มีการติดตาม การตรวจสอบคุณภาพการศึกษา จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา และจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ส่วนการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ และการจัดมีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มีการดำเนินงานอยู่

ในระดับปานกลาง 2) สภาพปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาหลังผ่านการประเมินรอบสอง พบว่า ผู้บริหาร ครู และบุคลากรในสถานศึกษายังขาดความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาไม่ให้ความสำคัญ เครื่องมือในการดำเนินงานไม่หลากหลาย ขาดรูปแบบและแนวทางที่ดีในการดำเนินงาน 3) ผลการพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ภาคใต้ตอนบน พบว่า รูปแบบ คือ คู่มือการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน มีส่วนประกอบที่สำคัญ คือ คำชี้แจงการใช้คู่มือ เนื้อหาซึ่งได้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 บทนำ ส่วนที่ 2 แนวทางการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพ และส่วนที่ 3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ที่มีความเหมาะสมและ มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติจริงในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาณิสรา สิงหนงษ์ ได้ศึกษาการบริหารตามแนวทางรางวัลคุณภาพแห่งชาติที่ส่งผลต่อการเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่า 1) การบริหารตามแนวทางรางวัลคุณภาพแห่งชาติในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 2) การเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากลในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหาร ตามแนวทางรางวัลมาตรฐานคุณภาพแห่งชาติกับการเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากลมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) การบริหารตามแนวทางรางวัลคุณภาพแห่งชาติส่งผลต่อ การเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี อย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การบริหารคุณภาพกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมและรายด้าน มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าความสัมพันธ์กันในทางบวก หรือมีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่คล้อยตาม สามารถเรียงลำดับตามค่าความสัมพันธ์จากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านคุณภาพการจัดการศึกษา/การให้บริการ ด้านคุณภาพผู้เรียน/ผู้รับบริการ และด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ตามลำดับ อาจเนื่องมาจากคุณภาพการจัดการศึกษา/การให้บริการนั้นเป็นปัจจัยด้านกระบวนการ เป็นการให้ความสำคัญกับบุคลากร กระบวนการจัดการศึกษา ที่ทำให้เกิดกิจกรรมตามพันธกิจ บทบาท และหน้าที่ของสถานศึกษาที่เน้นผู้เรียน/ผู้รับบริการ เป็นสำคัญ ได้แก่ ครู วิทยากร ผู้จัดกิจกรรม หลักสูตร สื่อ กระบวนการเรียนรู้ กิจกรรมของการจัดการศึกษา/การให้บริการ การวัดและการประเมินผล เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของเกษศิริ กมล ได้ศึกษาการวิเคราะห์การบริหารโรงเรียนเอกชนที่มีความเป็นเลิศในประเทศไทย ตามเกณฑ์มาตรฐานรางวัลคุณภาพแห่งชาติ มัลคอล์ม บอลดริจ์ม ผลการศึกษา พบว่า ด้านกระบวนการในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ การนำองค์การ รองลงมา คือ การวางแผนเชิงกลยุทธ์ การมุ่งเน้นนักเรียน

และผู้ปกครอง การมุ่งเน้นบุคลากรครู และการมุ่งเน้นการดำเนินการ ตามลำดับ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ ในการประเมินผลลัพธ์ที่ได้จากการดำเนินการเพื่อความเป็นเลิศ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยผลลัพธ์ด้านการนำองค์การและการปกครอง เป็นองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ผลลัพธ์ด้านการเรียนรู้ของนักเรียน และกระบวนการทำงาน ผลลัพธ์ด้านการมุ่งเน้นบุคลากรครู ผลลัพธ์ด้านงบประมาณ การเงิน และการตลาด และผลลัพธ์การมุ่งเน้นนักเรียน และผู้ปกครอง เป็นองค์ประกอบ ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีนวล มีศรีสวัสดิ์ ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการคุณภาพ การศึกษาสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า 1) ระบบการบริหารจัดการคุณภาพ การศึกษาสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา มีองค์ประกอบหลัก 3 ด้าน คือ การบริหารจัดการคุณภาพ ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ประกอบด้วย การเตรียมการปฏิบัติงาน คือ นโยบาย วัตถุประสงค์ บุคลากร สถานที่ งบประมาณ สื่อ วัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยี การบริหารจัดการคุณภาพด้านกระบวนการ (Process) ประกอบด้วย กระบวนการปฏิบัติงาน คือ การวางแผน (Plan) การลงมือทำ (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุงแก้ไข (Action) และการบริหารจัดการคุณภาพด้านผลผลิต (Output) ประกอบด้วยผลของการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้น คือ 1. ผลที่เกิดกับผู้เรียน 2. ผลที่เกิดกับครู 3. ผลที่เกิดกับโรงเรียน 4. ผลที่เกิดกับชุมชน 2) ผลการประเมินระดับการบริหารจัดการคุณภาพ การศึกษาสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็กมีความพึงพอใจการใช้ระบบและความสามารถในการปฏิบัติจริงของระบบในระดับมากที่สุด ครูผู้สอนโรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่มีความพึงพอใจ การใช้ระบบและความสามารถในการปฏิบัติจริงของระบบในระดับมากที่สุด สำหรับผู้อำนวยการโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดกลาง มีความพึงพอใจการใช้ระบบและความสามารถในการปฏิบัติจริงของระบบในระดับมากที่สุด ผู้อำนวยการโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความพึงพอใจการใช้ระบบและความสามารถในการปฏิบัติจริงของระบบในระดับมาก ผลการประเมินตนเองของโรงเรียนหลังจากทดลองใช้ระบบการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า โรงเรียนทั้ง 3 ขนาดมีผลการประเมินอยู่ในระดับดีและดีมากทุกมาตรฐาน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารคุณภาพกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร มีความสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย และความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ดังนั้น เพื่อให้การศึกษาเกี่ยวกับการบริหารคุณภาพกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. การบริหารคุณภาพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต กรุงเทพมหานคร ควรนำข้อมูลสารสนเทศมาวิเคราะห์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการคุณภาพ การศึกษา การปฏิบัติตามแผนงาน การควบคุมตรวจสอบติดตาม และการปรับปรุง พัฒนาแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง
2. การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร ควรเน้นคุณภาพของผู้เรียน/ผู้รับบริการ โดยจัดกิจกรรมให้ผู้เรียน การศึกษาขั้นพื้นฐานมีคุณธรรม มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีทักษะกระบวนการคิด และมีทักษะการแสวงหาความรู้ เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
3. ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร ควรวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกเพื่อวางแผนการบริหารจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน/ผู้รับบริการ โดยรักษาหรือพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา/การให้บริการไปพร้อม ๆ กัน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการบริหารคุณภาพที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน/ผู้รับบริการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต/อำเภอ
2. ควรศึกษาการบริหารคุณภาพที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษา/การให้บริการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต/อำเภอ
3. ควรศึกษาการบริหารคุณภาพที่ส่งผลประสิทธิภาพการบริหารจัดการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต/อำเภอ

รายการอ้างอิง

- Best, John W. **Research in Education**. 3rd ed. New Jersey: Prentice-Hall, 1977.
- Board, F. **The Psb Guide to Benchmarking**. Singapore: Predictability and Standards Board, 1997.
- Bowman, H. L., and G. W. Brown. "Outcomes-Based Occupational Education Accreditation: A New Vision for Education Qualityassurance." Paper presented at the annual meeting of the Mid-South Educational Research Association, Nashville, TN, 1994.
- Brooks, E. A. "Quality Assurance and Improvement Planning and the Education of Special Education." **Dissertation Abstracts International** 60, 4 (1996): 946.
- Bugg, K.A. "Quality Assurance and Improvement Planning in Illinois." Unpublished doctoral dissertation, Illinois State University Normal,IL, 2000.
- Cameron, D. "The Role of Teachers in Establishing a Quality Assurance System." **Dissertation Abstracts International** 24, 2 (1996): 317.
- Carrie, Petruncola. **Comparing Similar Scholl : The Effects of the Malcolm Baldrige National Criteria for Performance Excellence on Kansas Fourth-Grade Mathematics Achievement**. Accessed December 11, 2018. Available from <http://search.proquest.com/docview/304830922>.
- Claude, Jean A. "Principals' Perception of "Quality" in Mauritian Schools Using the Baldrige Feamwork." **Journal of Educational Administration** 51, 5 (2013): 680-704.
- Cronbach, Lee J. **Essentials of Psychological Tests**. New York: Row Publisher, 1974.
- Crosby, Philip B. **Quality Is Free**. New York: McGraw-Hill, 1979.
- Deming, William E. **Out of Crisis**. Cambridge: MIT Press, 1986.
- Garvin, David A. **Managing Quality**. New York: Free Press, 1988.
- Green, D. **What Is Quality in Higher Education?** Buckingham: n.p., 1994.
- Hall, R. **The Soul of the Enterprise**. New York: Harper Business, 1993.

Heyns, Ronel. **Quality Management System for Education and Training Providers.**

Accessed December 11, 2018. Available from

http://www.saga.org.za/docs/pol/2003/qms_prov.pdf.

Hinkle, Dennis E. and Jurs G. William Wiersma and Stephen. **Applied Statistics for the Behavior Sciences.** 4th ed. New York: Houghton Mifflin, 1998.

Juran, Joseph M., and Frank M. Gryna. **Quality Planning and Analysis.** 2nd ed. New York: McGraw-Hill, 1980.

———. **Quality Planning and Analysis.** 3rd ed. New York: McGraw-Hill, 1993.

Likert, Rensis. "The Method of Constructing and Attitude Scale." In **Attitude Theory and Measurement**, edited by Martin Fishbein, 90-95. New York: John Wiley & Sons, 1967.

Lunenburg, Frederick C., and Allan C. Ornstein. **Educational Administration.** 6th ed. Wadsworth: Cengage Learning, 2012.

March, Jim G., and Lee S. Sproull. "Technology, Management, and Competitive Advantage." In **P.S. Googman**, edited by Lee S. and Associates Technology and Organizations Sproull, 170. San Francisco: Jossey-Bass Publishers, 1990.

McCauley, Susan A. "The Quality School Model of Education Reform : A Description of Staff Focus Beliefs and Practices Using Baldrige in Education Criteria." Ph.D. dissertation, Faculty of the University of Alaska Fairbanks, 2008.

Melnyk, Steven A., and David R. Denzler. **Operations Management : A Value Driven Approach.** MASS: Irwin: McGraw-Hill, 1996.

Ministry of Education and Culture. "The Development of Education System in Indonesia:A Country Report." Indonesia: The Office of Education and Culture Research and Development, 1995.

Miskel, Wayne K. Hoy and Cecil G. **Educational Administration: Theory Research and Practice.** 4th ed. New York: Harper Collins, 1991.

กรมธนารักษ์. **เกี่ยวกับpmqa.** เข้าถึงเมื่อ 11 ธันวาคม 2561. เข้าถึงได้จาก

http://www.treasury.go.th/pv_lamphun/download/article/article_20150407163619.pdf

กระทรวงศึกษาธิการ. "ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย." 6 ธันวาคม 2562.

- . พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. เข้าถึงเมื่อ 11 ธันวาคม 2561. เข้าถึงได้จาก <https://person.mwit.ac.th/01-Statutes/NationalEducation.pdf>.
- เกษศิริ กมล. "การวิเคราะห์การบริหารโรงเรียนเอกชนที่มีความเป็นเลิศในประเทศไทย ตามเกณฑ์มาตรฐานรางวัลคุณภาพแห่งชาติ มัลคอล์ม บอลดริจ์ม." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชานโยบายการจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2556.
- ชาตรี ถาวรรักษ์, สมเจตน์ ภูศรี และศิริ ถืออาสนา. "ยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนอนุบาล ประจำจังหวัดสู่ความเป็นมาตรฐานสากล." วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น 8, 2 (เมษายน-มิถุนายน 2557): 11.
- ชูชาติ วิโรตธณี. Iso 9000 สำหรับนักบริหารมืออาชีพ. เข้าถึงเมื่อ 11 ธันวาคม 2561. เข้าถึงได้จาก <http://th.wikipedia.org/wiki/>
- ดำรง ทวีแสงสกุลไทย. คุณภาพคืออะไร. เข้าถึงเมื่อ 11 ธันวาคม 2561. เข้าถึงได้จาก http://www.chula.ac.th/research/journal/rj43_907.htm.
- ดุจดาว ศิริวาลัย. "แนวทางการนำนโยบายโรงเรียนมาตรฐานสากลสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน." วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2555.
- บรรจง จันทมาศ. ระบบบริหารงานคุณภาพ. กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น), ม.ป.ป.
- ปัทมา ธนนไชย. "การบริหารจัดการระบบคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38." การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2556.
- ประภาพรรณ รักเลี้ยง. หลักทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2560.
- ปาณิสรา สิงหนงษ์. "การบริหารตามแนวทางรางวัลคุณภาพแห่งชาติที่ส่งผลต่อการเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, 2555.
- พรหมภัทร์ อุดมนิธิภักคณนท์. "การพัฒนาคุณภาพมาตรฐานโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2557.
- พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์ และสุชาติ กิจพิทักษ์. การประกันคุณภาพการศึกษา. เข้าถึงเมื่อ 11 ธันวาคม 2561. เข้าถึงได้จาก <http://www.moe.go.th/wifai/edu%20qa.htm>

มนัส บุญชม และชญาพิมพ์ อุสาโห. "การพัฒนาระบบบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชนสอน
ศาสนาอิสลามควบคู่วิชาสามัญ." **วารสารครุศาสตร์** 42, 2 (เมษายน-มิถุนายน 2557): 72.

มหาวิทยาลัยรามคำแหง. การประกันคุณภาพการศึกษา. เข้าถึงเมื่อ 11 ธันวาคม 2561. เข้าถึงได้จาก
<https://goo.gl/SNyPWW>.

ยุภาวรรณ โมรัฐเถียร. "การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศโรงเรียนสังกัด
กรุงเทพมหานคร." วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะ
ศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา, 2555.

"ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องให้ใช้มาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ." ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 135, ตอนพิเศษ
235ง (24 กันยายน 2561): 4.

"รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560." ราชกิจจานุเบกษาเล่ม 134, ตอนที่ 40ก (6
เมษายน 2560): 14.

ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554**. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน,
2556.

ราตรี ศรีไพรวรรณ และพลฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์. "การพัฒนากลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศ ของ
โรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับประถมศึกษา." **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย
ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์** 3, 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2555): 182.

เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ. **การจัดการคุณภาพ : จาก Tqc , Iso 9000 และการประกันคุณภาพ**.
กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์, 2550.

ละมุล รอดขวัญ. "การพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษา ภาคใต้ตอนบน." คุชฎีบัณฑิตปริญญาคุชฎีบัณฑิต การบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2555.

วรภัทร ภูเจริญ และไศภณา หิรัญบุรณะ. **คู่มือ Iso 9000 สำหรับผู้บริหารการศึกษาไทย**. กรุงเทพฯ:
สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น), 2543.

วิชัย ดันศิริ. **คำอธิบายพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน,
2542.

วิทยา สุทธิทตารัง, ไรย์วิน บุญสวัสดิ์ และอัทธ สุนทรโรหิต. **Pdca แบบ Toyota ด้วยการคิดแบบ
A3**. กรุงเทพฯ: อี. ไอ. สแควร์, 2554.

วิมล อรรถนพจรรย์. "แนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการทั่วทั้งองค์กรในภาครัฐ."

วารสารวิชาการพระจอมเกล้าพระนครเหนือ 21, 3 (กันยายน-ธันวาคม 2554): 710-18.

- วิศิณี พิเดช. "แผนกลยุทธ์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สังกัดเทศบาลเขตภาคเหนือ ตอนล่างของไทย." *ดุชนิพนธ์ปริญาดุชนิพนธ์บัณฑิต การบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2556.*
- ศรีนวล มีศรีสวัสดิ์. "การพัฒนาระบบการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา." *วารสารการศึกษาปริทัศน์ 27, 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2555): 57.*
- ศศิพร รินทะ. "การบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล : กรณีศึกษาโรงเรียนเมืองคง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31." *รายงานการศึกษานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2555.*
- ศิริลักษณ์ สิงขรณ์. "ความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อการดำเนินงานการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ ในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 39." *การศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเองปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2555.*
- ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตคลองเตย. *รายงานการประเมินตนเอง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2561.*
- ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตจอมทอง. *รายงานการประเมินตนเอง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2561.*
- ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตดอนเมือง. *รายงานการประเมินตนเอง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2561.*
- ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตธนบุรี. *รายงานการประเมินตนเอง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2561.*
- ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตบางแค. *รายงานการประเมินตนเอง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2561.*
- ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตบางกะปิ. *รายงานการประเมินตนเอง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2561.*
- ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตบางขุนเทียน. *รายงานการประเมินตนเอง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2561.*
- ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตบางคอแหลม. *รายงานการประเมินตนเอง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2561.*
- ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตบางรัก. *รายงานการประเมินตนเอง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2561.*

- ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตบึงกุ่ม. รายงานการประเมินตนเอง ประจำปี
งบประมาณ พ.ศ. 2561. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2561.
- ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตพระโขนง. รายงานการประเมินตนเอง ประจำปี
งบประมาณ พ.ศ. 2561. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2561.
- ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตสวนหลวง. รายงานการประเมินตนเอง
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2561.
- ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตสะพานสูง. รายงานการประเมินตนเอง
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2561.
- ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตสาทร. รายงานการประเมินตนเอง ประจำปี
งบประมาณ พ.ศ. 2561. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2561.
- ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตหนองจอก. รายงานการประเมินตนเอง
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2561.
- ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตหลักสี่. รายงานการประเมินตนเอง ประจำปี
งบประมาณ พ.ศ. 2561. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2561.
- สมศักดิ์ คงเพียง. **หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง,
2544.
- สมศักดิ์ สีนุระเวชชัย. **มุ่งสู่คุณภาพการศึกษา**. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช, 2542.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579**. กรุงเทพฯ: บริษัท พริก
หวานกราฟฟิค จำกัด, 2560.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. **แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา
ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษา
พิเศษ**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2561.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. **เกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ พ.ศ. 2558**.
กรุงเทพฯ: บริษัท วิชั่น พรินท์แอนด์มีเดีย จำกัด, 2557.
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. **การประกันคุณภาพ**. เข้าถึงเมื่อ 21 ธันวาคม 2562. เข้าถึงได้จาก
<http://www.royin.go.th/?knowledges>=การประกันคุณภาพ-22-พฤศจิกายน.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. **แนวทางการประกันคุณภาพภายใน
ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต**. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2556.
- . **นโยบายและจุดเน้นการดำเนินงาน สำนักงาน กศน. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561**.
เข้าถึงเมื่อ 11 ธันวาคม 2561. เข้าถึงได้จาก
https://drive.google.com/file/d/1yXt27GuC-j9nvael_U5Tmi3SKHjvV-47/view.

- . พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551.
กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2551.
- . "ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 ที่เกี่ยวข้องกับสำนักงาน กศน." เอกสารประกอบการประชุมพิจารณาแนวทางขับเคลื่อนการดำเนินงาน กศน. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ณ โรงแรมธรรมรินทร์ จังหวัดตรัง." 16 พฤศจิกายน 2561.
- . รายงานการวิจัยเรื่องการประเมินผลการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตามแนวพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551.
กรุงเทพฯ: รัชการพิมพ์, 2556.
- สุนันทา เลานันท์. การพัฒนาองค์กร. กรุงเทพฯ: ดี.ดี.บุ๊คส์, 2531.
- องค์กรอนามัยโลก, อ้างถึงใน วิฑูรย์ สิมะโชคดี, พี.คิว.เอ็ม. คู่มือคู่มือองค์กรคุณภาพยุค 2000. กรุงเทพฯ: ที.พี.เอ พับลิชชิ่ง, 2541.
- อรรถพล วงศ์บุปผา. "ปัญหาและแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากลในจังหวัดสิงห์บุรี." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา, 2556.
- เอกชัย คำผล. "การบริหารระบบคุณภาพที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2558.

ภาคผนวก

ภาควิชา ก

- หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือวิจัย

- รายนามผู้เชี่ยวชาญ

ที่ ศธ 6812.2/044

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

30 มกราคม 2562

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร.ประเมศวร์ ศิริรัตน์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบตรวจสอบความตรงของแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นายศุภันท์พิพัฒน์ อ่อนศรี รหัสนักศึกษา 58252390 นักศึกษาระดับปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีความประสงค์ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การบริหารคุณภาพกับผลการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เขตกรุงเทพมหานคร” ในกรณีนี้ ภาควิชาการบริหารการศึกษา ใคร่ขอความ อนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัยที่แนบมาพร้อมหนังสือฉบับนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ภาควิชาการบริหารการศึกษาขอขอบคุณในการอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทร. 09 3979 3455

นักศึกษา 08 6377 2433

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

ผู้วิจัยได้เรียนเชิญผู้เชี่ยวชาญประเมินค่าความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (content validity) จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา จำนวน 5 คน

1. ดร. ปรมศวรรค์ ศิริรัตน์
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน. กทม.
2. ดร. กรรณิการ์ อินทราย
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ กศน. เขตราชเทวี
3. ดร. สิริกวินท์ คุรุทครองพันธ์
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ กศน. เขตทวีวัฒนา
4. อาจารย์ ดร. ณัฐกิตต์ สิริวัฒนาทากุล
ตำแหน่ง อาจารย์ประจำภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร
5. อาจารย์ ดร. นันทวัฒน์ ภัทรกรนันท์
ตำแหน่ง อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร

Descriptive Statistics

	N	Mean	Std. Deviation
X101	5	1.00	.000
X102	5	1.00	.000
X103	5	1.00	.000
X104	5	1.00	.000
X105	5	1.00	.000
X106	5	1.00	.000
X107	5	1.00	.000
X108	5	1.00	.000
X109	5	1.00	.000
X110	5	1.00	.000
X211	5	1.00	.000
X212	5	.60	.894
X213	5	.60	.894
X214	5	1.00	.000
X215	5	1.00	.000
X216	5	.80	.447
X217	5	1.00	.000
X318	5	1.00	.000
X319	5	1.00	.000
X320	5	1.00	.000
X321	5	1.00	.000
X322	5	1.00	.000
X323	5	1.00	.000
X424	5	1.00	.000
X425	5	1.00	.000
X426	5	.80	.447

Descriptive Statistics

	N	Mean	Std. Deviation
X427	5	.60	.548
X428	5	.80	.447
X429	5	1.00	.000
X430	5	.80	.447
Y101	5	.60	.894
Y102	5	.60	.894
Y103	5	1.00	.000
Y104	5	1.00	.000
Y105	5	1.00	.000
Y106	5	1.00	.000
Y107	5	1.00	.000
Y108	5	1.00	.000
Y109	5	1.00	.000
Y110	5	1.00	.000
Y211	5	.60	.894
Y212	5	1.00	.000
Y213	5	1.00	.000
Y214	5	1.00	.000
Y215	5	1.00	.000
Y216	5	1.00	.000
Y217	5	1.00	.000
Y218	5	1.00	.000
Y219	5	1.00	.000
Y220	5	1.00	.000
Y321	5	1.00	.000
Y322	5	1.00	.000

Descriptive Statistics

	N	Mean	Std. Deviation
Y323	5	1.00	.000
Y324	5	1.00	.000
Y325	5	1.00	.000
Y326	5	1.00	.000
Valid N (listwise)	5		

ภาคผนวก ค

- หนังสือขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาทดลองเครื่องมือวิจัย
- รายชื่อสถานศึกษาขอทดลองเครื่องมือวิจัย

ที่ ศธ 6812.2/140

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

12 กุมภาพันธ์ 2562

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาทดลองเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตบางซื่อ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 3 ฉบับ

ด้วย นายศุภนันทิพัฒน์ อ่อนศรี รหัสนักศึกษา 58252390 นักศึกษาระดับปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ประสงค์ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การบริหารคุณภาพกับผลการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เขตกรุงเทพมหานคร” ในกรณีนี้ ภาควิชาการบริหารการศึกษา ใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาทำการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือในหน่วยงานของท่าน เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้ในการวิจัยกลุ่มตัวอย่าง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ภาควิชาการบริหารการศึกษาขอขอบคุณในการอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มัทนา วัฒนอมศักดิ์)

รองหัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา
ปฏิบัติการแทนหัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

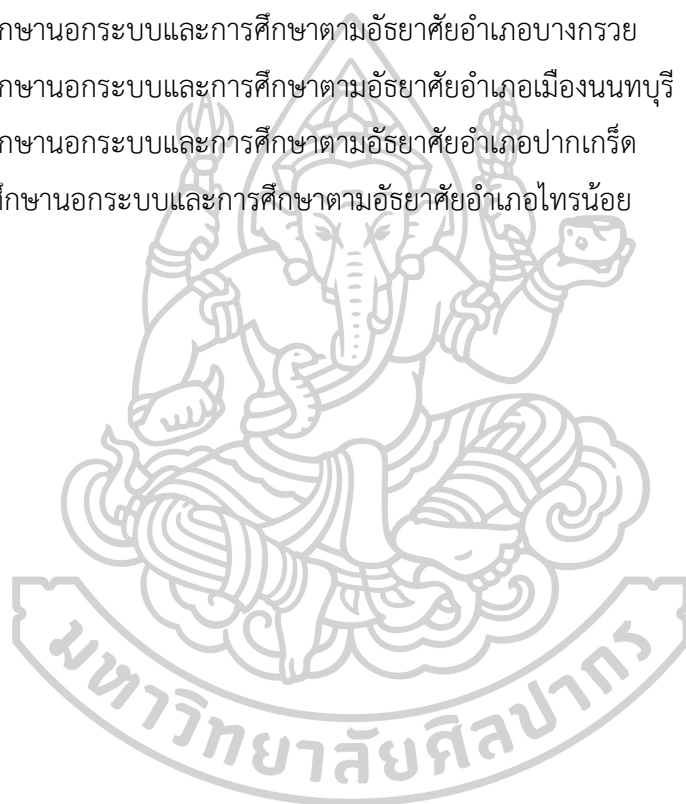
ภาควิชาการบริหารการศึกษา
โทร. 09 3979 3455

“องค์กรแห่งการสร้างสรรค์”

รายชื่อสถานศึกษาขอทดลองเครื่องมือวิจัย

1. ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตบางกอกน้อย	กรุงเทพมหานคร
2. ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตบางซื่อ	กรุงเทพมหานคร
3. ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตปทุมวัน	กรุงเทพมหานคร
4. ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตทุ่งครุ	กรุงเทพมหานคร
5. ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอบางใหญ่	นนทบุรี
6. ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอบางบัวทอง	นนทบุรี
7. ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอบางกรวย	นนทบุรี
8. ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองนนทบุรี	นนทบุรี
9. ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากเกร็ด	นนทบุรี
10. ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอไทรน้อย	นนทบุรี

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
X101	236.73	684.202	.438	.980
X102	237.07	683.926	.558	.980
X103	236.80	678.441	.668	.980
X104	236.93	678.064	.505	.980
X105	236.93	672.478	.775	.980
X106	236.97	674.171	.688	.980
X107	237.00	667.034	.686	.980
X108	236.93	675.306	.644	.980
X109	237.03	678.033	.612	.980
X110	236.73	671.306	.752	.980
X211	236.67	679.954	.668	.980
X212	236.53	679.568	.701	.980
X213	236.67	681.126	.569	.980
X214	236.63	679.068	.633	.980
X215	236.97	679.482	.640	.980
X216	236.83	678.833	.563	.980
X217	237.20	675.890	.749	.980
X318	236.97	669.137	.827	.980
X319	236.77	676.944	.604	.980
X320	236.97	674.585	.677	.980
X321	236.83	674.833	.673	.980
X322	237.07	676.616	.673	.980
X323	236.97	672.378	.795	.980
X424	237.17	683.385	.603	.980
X425	236.97	677.689	.638	.980
X426	237.17	678.282	.467	.981
X427	237.17	679.799	.455	.980
X428	237.03	675.137	.755	.980
X429	236.90	675.128	.685	.980
X430	236.90	670.093	.772	.980
Y131	236.83	676.144	.688	.980
Y132	236.50	685.362	.582	.980
Y133	236.80	686.303	.532	.980
Y134	236.70	679.597	.681	.980

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
Y135	236.77	678.806	.719	.980
Y136	236.70	679.321	.691	.980
Y137	237.00	670.207	.816	.980
Y138	236.80	675.752	.641	.980
Y139	236.90	675.059	.744	.980
Y140	236.73	676.409	.719	.980
Y241	236.70	674.976	.700	.980
Y242	236.93	668.892	.818	.980
Y243	236.90	668.507	.766	.980
Y244	236.97	667.964	.859	.980
Y245	237.00	674.276	.759	.980
Y246	237.00	675.586	.719	.980
Y247	236.73	671.651	.799	.980
Y248	236.87	665.913	.821	.980
Y249	236.93	668.202	.705	.980
Y250	236.87	668.464	.758	.980
Y351	236.60	681.076	.634	.980
Y352	236.63	674.516	.775	.980
Y353	236.67	675.333	.748	.980
Y354	236.63	680.447	.590	.980
Y355	236.73	669.099	.762	.980
Y356	236.77	668.806	.825	.980

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.980	56

ภาคนวก จ

- หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

- รายชื่อสถานศึกษากลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูล

ที่ ศร 6812.2/178

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน ผู้อำนวยการ กศน. เทศบาลเมือง

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 3 ฉบับ

ด้วย นายศุภนันทิพัฒน์ อ่อนศรี นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชา
การบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การบริหาร
คุณภาพกับผลการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เขต
กรุงเทพมหานคร” มีความประสงค์จะขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากท่าน เจ้าหน้าที่งานประกันคุณภาพภายใน และ
ครูผู้สอน เพื่อประกอบการทำวิจัย ในกรณีนี้ ภาควิชาการบริหารการศึกษา จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรด
กรุณาแจ้งผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามให้แก่ นักศึกษาดังกล่าวด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทร. 09 3979 3455

นักศึกษา 08 6377 2433

รายชื่อสถานศึกษากลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูล

1. กลุ่มศูนย์ กศน. โชนกรุงเทพฯกลาง ประกอบด้วย
 - 1.1 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตดินแดง
 - 1.2 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตดุสิต
 - 1.3 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย
 - 1.4 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตพญาไท
 - 1.5 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตพระนคร
 - 1.6 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตราชเทวี
 - 1.7 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตวังทองหลาง
 - 1.8 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตห้วยขวาง
2. กลุ่มศูนย์ กศน. โชนกรุงเทพฯเหนือ ประกอบด้วย
 - 2.1 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตจตุจักร
 - 2.2 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตดอนเมือง
 - 2.3 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตบางเขน
 - 2.4 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดพร้าว
 - 2.5 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตสายไหม
 - 2.6 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตหลักสี่
3. กลุ่มศูนย์ กศน. โชนกรุงเทพฯตะวันออก ประกอบด้วย
 - 3.1 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตคลองสามวา
 - 3.2 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตคันนายาว
 - 3.3 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตบางกะปิ
 - 3.4 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตบึงกุ่ม
 - 3.5 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตประเวศ
 - 3.6 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตมีนบุรี
 - 3.7 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดกระบัง
 - 3.8 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตหนองจอก
4. กลุ่มศูนย์ กศน. โชนกรุงเทพฯใต้ ประกอบด้วย
 - 4.1 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตคลองเตย
 - 4.2 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตบางคอแหลม
 - 4.3 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตบางนา

- 4.4 ศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตบางรัก
- 4.5 ศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตพระโขนง
- 4.6 ศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตยานนาวา
- 4.7 ศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตวัฒนา
- 4.8 ศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตสวนหลวง
- 4.9 ศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตสาทร

5. กลุ่มศูนย์ กศน. โชนกรุงธนเหนือ ประกอบด้วย

- 5.1 ศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตคลองสาน
- 5.2 ศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตจอมทอง
- 5.3 ศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตตลิ่งชัน
- 5.4 ศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตทวีวัฒนา
- 5.5 ศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตธนบุรี
- 5.6 ศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตบางกอกใหญ่
- 5.7 ศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตบางพลัด

6. กลุ่มศูนย์ กศน. โชนกรุงธนใต้ ประกอบด้วย

- 6.1 ศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตบางขุนเทียน
- 6.2 ศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตบางแค
- 6.3 ศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตบางบอน
- 6.4 ศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาษีเจริญ
- 6.5 ศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตราษฎร์บูรณะ
- 6.6 ศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตหนองแขม

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง “การบริหารคุณภาพกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร”

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย เรื่อง “การบริหารคุณภาพกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร (Quality Management and Internal Quality Assurance Performance Of Bangkok District Non-Formal and Infomal Education Centre)” ข้อมูลที่ได้จากความคิดเห็นของท่านมีค่าอย่างยิ่งต่อการวิจัยนี้ ข้อมูลที่ท่านตอบถือเป็นความลับและขอรับรองว่าจะไม่มีผลกระทบต่อการใช้งาน หรือสถานศึกษาของท่านแต่ประการใด จึงขอความกรุณา โปรดตอบให้ครบทุกข้อตามความเป็นจริง

2. ผู้ตอบแบบสอบถามฉบับนี้ ได้แก่

2.1 ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต หรือผู้ที่รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต

2.2 เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต

2.3 ครูผู้สอน

3. แบบสอบถามนี้ ประกอบด้วย 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การบริหารคุณภาพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต

ตอนที่ 3 การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต

เมื่อท่านให้ข้อมูลครบถ้วนทุกข้อแล้ว โปรดจัดส่งแบบสอบถามนี้คืนทางไปรษณีย์ ซึ่งผู้วิจัยได้แนบซองติดแสตมป์มาพร้อมกันนี้แล้ว

ขอขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้ สำหรับความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

นายศุภนันทิพัฒน์ อ่อนศรี

นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การบริหารคุณภาพกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 1 : ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดเขียนเครื่องหมาย ลงใน หน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

ข้อที่	สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	สำหรับ ผู้วิจัย
1	เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง	[]1
2	อายุ (เศษของเดือนมากกว่า 6 เดือนให้คิดเป็น 1 ปี) ☐ ไม่เกิน 30 ปี ☐ 31 – 40 ปี ☐ 41 – 50 ปี ☐ 51 ปีขึ้นไป	[]2
3	ระดับการศึกษา ☐ ปริญญาตรี ☐ ปริญญาโท ☐ ปริญญาเอก ☐ อื่นๆ	[]3
4	ตำแหน่งหน้าที่ในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต ☐ ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต ☐ เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายใน ☐ ครูผู้สอน	[]4
5	ประสบการณ์ในการทำงาน (เศษของเดือนมากกว่า 6 เดือนให้คิดเป็น 1 ปี) ☐ ไม่เกิน 5 ปี ☐ 6 – 10 ปี ☐ 11 – 15 ปี ☐ 16 – 20 ปี ☐ 21 – 25 ปี ☐ 26 ปีขึ้นไป	[]5

ตอนที่ 2 : การบริหารคุณภาพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต
คำชี้แจง : โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการบริหารคุณภาพตามสภาพความเป็นจริง
 เพียงช่องเดียวในแต่ละข้อ โดยมีระดับความคิดเห็น ดังนี้

- 1 หมายถึง การบริหารคุณภาพอยู่ในระดับน้อยที่สุด
- 2 หมายถึง การบริหารคุณภาพอยู่ในระดับน้อย
- 3 หมายถึง การบริหารคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง
- 4 หมายถึง การบริหารคุณภาพอยู่ในระดับมาก
- 5 หมายถึง การบริหารคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อที่	การบริหารคุณภาพ	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)	
การวางแผน (X_1)							
1	การวิเคราะห์นโยบายและจุดเน้นการดำเนินงาน เพื่อกำหนดทิศทางในการวางแผนพัฒนา คุณภาพการศึกษา						[]6
2	การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและ ภายนอกองค์กร (SWOT) เพื่อนำผลไป วางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา						[]7
3	การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และเป้าประสงค์ ที่มุ่งเน้นการสร้างคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษา						[]8
4	แต่งตั้งคณะกรรมการวางแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษาอย่างชัดเจน						[]9
5	การเตรียมข้อมูลสารสนเทศด้านต่าง ๆ อย่าง เพียงพอ เพื่อใช้ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษา						[]10
6	มีการให้ความรู้กับบุคลากรเกี่ยวกับการวางแผน พัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง						[]11

ข้อที่	การบริหารคุณภาพ	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)	
7	ให้บุคลากร คณะกรรมการสถานศึกษา นักศึกษา และเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมใน การวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา						[]12
8	กำหนดรายละเอียดของแผนงาน/โครงการ/ กิจกรรมพัฒนาคุณภาพการศึกษาชัดเจน						[]13
9	กำหนดระยะเวลาดำเนินงานโครงการ/ กิจกรรมพัฒนาคุณภาพการศึกษาชัดเจน						[]14
10	กำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัดความสำเร็จของการ ดำเนินงานโครงการ/กิจกรรม พัฒนาคุณภาพ การศึกษาอย่างชัดเจน						[]15
การปฏิบัติตามแผน (X ₂)							
11	การประชุมชี้แจงทำความเข้าใจกับบุคลากรก่อน นำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาไปสู่การปฏิบัติ						[]16
12	การมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบให้กับ บุคลากรในการนำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ไปสู่การปฏิบัติ						[]17
13	แต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบในการนำ แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาไปสู่การปฏิบัติ อย่างชัดเจน						[]18
14	แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้รับการอนุมัติจาก ผู้มีอำนาจหรือผู้บังคับบัญชาเพื่อให้ดำเนินการ พัฒนาคุณภาพการศึกษาได้ทันเวลา						[]19
15	การประชาสัมพันธ์แผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษาให้ผู้เกี่ยวข้องทราบอย่างทั่วถึง						[]20
16	การสนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ในการนำ แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาไปสู่การปฏิบัติ อย่างเพียงพอ						[]21

ข้อที่	การบริหารคุณภาพ	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)	
17	การกำกับ ติดตาม แก้ไขปัญหาอุปสรรคการ นำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาไปสู่การ ปฏิบัติอย่างเป็นระบบ						[]22
การประเมินผลตามแผน (X ₃)							
18	กำหนดแผนนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการ ดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่าง ชัดเจน						[]23
19	แต่งตั้งคณะกรรมการและกำหนดหน้าที่ในการ นิเทศ ติดตาม ประเมินผลไว้อย่างชัดเจน						[]24
20	จัดทำเครื่องมือที่มีคุณภาพสำหรับใช้ในการ นิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานตาม แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา						[]25
21	กำหนดตารางหรือปฏิทินการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนา คุณภาพการศึกษาอย่างชัดเจน						[]26
22	การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานเปรียบเทียบกับ เป้าหมายและตัวชี้วัดการดำเนินงานตาม แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา						[]27
23	จัดทำรายงานผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนา คุณภาพการศึกษา เป็นระยะอย่างต่อเนื่อง						[]28
การพัฒนาปรับปรุงแผน (X ₄)							
24	การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนา คุณภาพการศึกษาเพื่อหาจุดอ่อนจุดแข็งของการ พัฒนาคุณภาพการศึกษา						[]29
25	นำข้อมูลสารสนเทศจากการวิเคราะห์มาใช้ในการ พัฒนาปรับปรุงแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาครั้ง ต่อไป						[]30

ข้อที่	การบริหารคุณภาพ	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)	
26	ให้บุคลากร คณะกรรมการสถานศึกษา นักศึกษา และเครือข่าย เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา ปรับปรุงแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา						[]31
27	จัดประชุมระหว่างผู้ปฏิบัติงาน ผู้บริหาร และผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกเพื่อรับรองผลและให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา						[]32
28	กำหนดแนวทางแก้ไขปัญหอุปสรรคของการพัฒนาปรับปรุงแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา อย่างชัดเจน						[]33
29	จัดประชุมชี้แจงแนวทางการพัฒนาปรับปรุงแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ให้กับบุคลากรอย่างชัดเจน						[]34
30	มีการพัฒนาปรับปรุงแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษาอย่างต่อเนื่องทุก 3 – 5 ปี						[]35

ตอนที่ 3 : การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต

คำชี้แจง : โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในตามสภาพความเป็นจริงเพียงช่องเดียวในแต่ละข้อ โดยมีระดับความคิดเห็น ดังนี้

- 1 หมายถึง การดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน อยู่ในระดับน้อยที่สุด
- 2 หมายถึง การดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน อยู่ในระดับน้อย
- 3 หมายถึง การดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน อยู่ในระดับปานกลาง
- 4 หมายถึง การดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน อยู่ในระดับมาก
- 5 หมายถึง การดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน อยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อที่	การดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)	
คุณภาพของผู้เรียน/ผู้รับบริการ (Y ₁)							
31	ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีคุณธรรม 9 ประการ คือ สะอาด สุภาพ กตัญญูกตเวที ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ สามัคคี มีน้ำใจ และมีวินัย						[]36
32	ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 2 ประการ คือ รักชาติศาสน์กษัตริย์ และรักความเป็นไทย มีความเป็นประชาธิปไตย						[]37
33	ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีทักษะกระบวนการคิด และสามารถไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิต						[]38
34	ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีทักษะการแสวงหาความรู้ เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และสามารถไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิต						[]39
35	ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความรู้ ความสามารถ และมีทักษะตามสาระการเรียนรู้						[]40
36	ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีการนำความรู้ ความสามารถ ไปใช้ในการดำรงชีวิต การทำงาน และการประกอบอาชีพ						[]41

ข้อที่	การดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)	
37	ผู้เรียนหรือผู้เข้ารับการอบรมการศึกษาต่อเนื่องมีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการประกอบอาชีพ นำความรู้ไปใช้ในการลดรายจ่ายหรือเพิ่มรายได้ หรือการประกอบอาชีพ หรือพัฒนาต่อยอดอาชีพ หรือเพิ่มมูลค่าสินค้าและบริการ						[]42
38	ผู้เรียนหรือผู้เข้ารับการอบรมการศึกษาต่อเนื่องมีความรู้ความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำไปปฏิบัติหรือประยุกต์ใช้ได้เหมาะสม						[]43
39	ผู้เรียนหรือผู้เข้ารับการอบรมการศึกษาต่อเนื่องมีความรู้การใช้เทคโนโลยี และสามารถนำมาใช้ในการแก้ปัญหา และพัฒนาการดำรงชีวิต หรือการประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสม						[]44
40	ผู้รับบริการการศึกษาตามอัธยาศัยได้รับความรู้และ/หรือประสบการณ์จากการเข้าร่วมกิจกรรม/โครงการ						[]45
คุณภาพการจัดการศึกษา/การให้บริการ (Y ₂)							
41	ครูการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความรู้ ความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการและการใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถจัดการเรียนรู้ ผลิตและเลือกใช้สื่อเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับผู้เรียน และมีวิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลายสอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตร						[]46

ข้อที่	การดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)	
42	หลักสูตรสถานศึกษามีกระบวนการพัฒนา อย่างเป็นระบบ ถูกต้องตามหลักวิชาการ มี องค์ประกอบสำคัญครบถ้วนเพียงพอต่อการ จัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ						[]47
43	สื่อมีความสอดคล้องตามหลักสูตรสถานศึกษา วิธีการเรียนรู้ และความแตกต่างระหว่าง บุคคลเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจใน เนื้อหาสาระได้ง่าย						[]48
44	คุณภาพการจัดการกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตร สถานศึกษาจากการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อส่งเสริม ให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติ เต็ม ตามศักยภาพ มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์						[]49
45	วิทยากรการศึกษาต่อเนื่อง มีความมุ่งมั่นใน การปฏิบัติหน้าที่ มีความรู้ ความเข้าใจใน หลักการและจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา ต่อเนื่อง สามารถบริหารจัดการเรียนรู้ได้อย่าง มีประสิทธิภาพ						[]50
46	หลักสูตรและสื่อการศึกษาต่อเนื่องสอดคล้อง ตรงตามความต้องการของชุมชน มีเนื้อหาที่ ถูกต้อง ทันสมัย						[]51
47	ออกแบบและจัดการกระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนา อาชีพ พัฒนาสังคมและชุมชน ที่มุ่งเน้นการจัด ประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้รับความรู้ มีทักษะ ทางวิชาชีพ						[]52

ข้อที่	การดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)	
48	ผู้จัดกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัย มีความรู้ความสามารถ ทำงานอย่างเป็นระบบ						[]53
49	ผู้จัดกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัย มีการออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ						[]54
50	มีกระบวนการจัดกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัย มีการออกแบบกิจกรรม สื่อ นิทรรศการ และอื่น ๆ ที่มุ่งนำเสนอเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเอง สังคม และชุมชน						[]55
ประสิทธิภาพการบริหารจัดการ (Y ₃)							
51	บริหารสถานศึกษาโดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ในการบริหารงานของสถานศึกษา 4 ด้าน						[]56
52	บริหารสถานศึกษาโดยนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารงานของสถานศึกษา 4 ด้าน						[]57
53	มีการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาของภาคีเครือข่าย องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน และสถานประกอบการ เป็นต้น						[]58
55	คณะกรรมการสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ติดตาม และเสนอแนะผลการดำเนินงาน						[]60
56	การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา มีการกำหนดองค์ประกอบในการดำเนินงานที่มีความสัมพันธ์กันเกี่ยวกับการบริหารจัดการ และการจัดการศึกษา/การให้บริการของสถานศึกษา						[]61

หมายเหตุ ; ขอขอบพระคุณอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นายศุภนันทิพัฒน์ อ่อนศรี
วัน เดือน ปี เกิด	22 มิถุนายน 2527
สถานที่เกิด	บ้านเลขที่ 65 หมู่ที่ 3 ตำบลท่าอิบุญ อำเภอลำสนัก จังหวัดเพชรบูรณ์
วุฒิการศึกษา	วิทยาศาสตรบัณฑิต (สัตวศาสตร์)
ที่อยู่ปัจจุบัน	102/278 หมู่ที่ 5 ตำบลบางรักพัฒนา อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี

